

Zpracování návrhu zásad právní úpravy možnosti opt out ze základního důchodového systému

Závěrečná zpráva

Přípraveno pro

Ministerstvo práce a sociálních věcí

Připravil

Deloitte

29. května 2009

Úvod

1.1 Smlouva

V souladu s požadavky Ministerstva práce a sociálních věcí (dále jen „MPSV“ nebo „Klient“) uvedenými ve smlouvě ze dne 27. února 2009, společnost Deloitte Advisory Sp. z o.o. („Deloitte“) poskytla podporu při vypracování návrhu zásad nové právní úpravy na základě materiálu MPSV „Podkladový materiál pro rozhodnutí o zavedení možnosti opt out ze základního důchodového pojištění“.

1.2 Rozsah práce

Cílem této zakázky bylo poskytnout poradenské služby týkající se věcného návrhu právní úpravy zavedení možnosti opt-out. Společnost Deloitte provedla práce v následujícím rozsahu:

- vypracování zprávy o hodnocení dopadů regulace (RIA) podle obecných zásad schválených usnesením vlády č. 877/2007;
- návrh detailního věcného řešení v podmínkách ČR s odůvodněním, na jehož základě bude možné vypracovat návrh právní úpravy; a
- návrh obsahuje i způsob promítnutí navrhovaného věcného řešení do právního řádu.

Rozsah našich služeb nezahrnoval právní poradenství ani kvantifikaci makroekonomických, finančních nebo jiných dopadů navrhované úpravy.

1.3 Účel zprávy

Tato zpráva byla připravena společností Deloitte za účelem vypracování návrhu detailního věcného řešení opt-out a není vhodná pro jiný účel, než pro jaký byla zamýšlena.

Přijetí této zprávy třetí stranou, po dohodě se společností Deloitte, nebo bez něj, nelze vykládat tak, že společnost Deloitte poskytuje uvedené straně doporučení. Jakákoli třetí strana, která je příjemcem této zprávy, se nemůže spoléhat na tuto zprávu nebo na údaje v ní obsažené a měla by provést vlastní nutná šetření a provést ověření a získat vhodné rady před podniknutím jakéhokoli opatření. Společnost Deloitte, její společníci, zaměstnanci a zástupci nemají žádnou odpovědnost za jakékoli ekonomické škody vzniklé třetí straně, která obdrží kopii této zprávy a využije ji.

Chápeme, že MPSV chce využít zprávu pro vypracování věcného záměru zákona na zavedení opt-out a jeho předložení vládě.

1.4 Zdroje informací

Při přípravě zprávy a návrhu věcného řešení vycházela společnost Deloitte ze zadání MPSV. To bylo formulované v materiálu s názvem „Podkladový materiál pro rozhodnutí o zavedení možnosti opt out ze základního důchodového pojištění“, který projednala vláda. Případné odchylky od zadání byly možné pouze v odůvodněných případech a po předchozí diskusi mezi zástupci MPSV a společností Deloitte.

Během zpracovávání této studie pracovníci společnosti Deloitte konzultovali problematiku s relevantními institucemi, a to se zástupci:

- Ministerstva práce a sociálních věcí
- Asociace penzijních fondů
- České správy sociálního zabezpečení

- Asociace investičních společností
- České národní banky
- Ministerstva financí
- České asociace pojišťoven a
- České společnosti aktuárů.

Materiál byl zpracováván na základě zahraničních zkušeností a za přispění odborných konzultací s jednotlivými institucemi. Jednotlivá řešení byla pravidelně projednávána na schůzích řídicího výboru složeného ze zástupců MPSV a společnosti Deloitte. Tato řešení dále posuzoval a projednával expertní tým složený ze zástupců výše jmenovaných institucí.

Jako poklad pro jednotlivé analýzy byly použity následující studie a dokumenty:

- Pojistně-matematická zpráva o sociálním pojištění - *MPSV odbor sociálního pojištění, 2008*
- Závěrečná zpráva výkonného týmu na problematiku důchodové reformy v České republice – *Bezděková komise pro vyhodnocení důchodového systému, 2005*
- Podkladový materiál pro rozhodnutí o zavedení možnosti opt out ze základního důchodového pojištění – *MPSV, 2008*
- Annual report Premium Pension authority 2007 – *PPM, Švédsko*
- Pracovní dokumenty: emailová korespondence, zápisy z jednání a podklady pro jednání

1.5 Kontakty ve společnosti Deloitte

Jakékoli dotazy ohledně této zprávy je třeba zasílat následujícím osobám:

- Jiří Fialka, Partner, Actuarial & Insurance Solutions,
e-mail: jfialka@deloittece.com
- Dana Bohatová Chládková, Senior Manager, Actuarial & Insurance Solutions,
e-mail: dchladkova@deloittece.com

Obsah

Zpráva o hodnocení dopadů regulace	5
1 Důvod předložení	6
2 Návrh variant řešení a dotčené subjekty	10
3 Vyhodnocení nákladů a přínosů	13
4 Návrh řešení.....	19
Návrh věcného řešení opt-out v podmínkách ČR	21
1 Promítnutí zavedení možnosti opt out do základního důchodového pojištění	22
2 Promítnutí zavedení možnosti opt out do pojistného na sociální zabezpečení.....	26
3 Návrh řešení spořicí fáze.....	27
4 Návrh řešení výplatní fáze	55
5 Soulad s právním řádem ČR a se závazky z členství ČR v EU.....	78
Příloha A Seznam pojmů a zkratk.....	80

Zpráva o hodnocení dopadů regulace

1 Důvod předložení

Důchodový systém v České republice je založen na průběžném financování vyplácených důchodů tzv. PAYG. Tento systém financování je efektivní v zajišťování důchodových práv, pokud se nezhoršuje poměr mezi počtem přispívajících do systému a počtem důchodců. Současný demografický vývoj v České republice ale ukazuje, že populace v ČR se splnění tohoto předpokladu bude stále více vzdalovat. Při zachování současného trendu stárnutí populace tak bude financování důchodového systému stále komplikovanější. To by vedlo ke snižování relativní výše důchodů a/nebo neúměrnému zvyšování odvodů na důchodové zabezpečení s negativním dopadem na cenu práce, zaměstnanost a ekonomický růst.

Vzhledem k tomu je pro finančně stabilní budoucí vývoj žádoucí větší diverzifikace zdrojů příjmů ve stáří. Pro dosažení větší diverzifikace je vhodné posílení fondové složky důchodového systému. Toho lze docílit tak, že bude pojištěncům dána možnost volby, zda jejich důchod bude plynout pouze ze současného povinného, průběžně financovaného a dávkově definovaného základního důchodového pojištění nebo i ze spořicího pilíře důchodového systému.

Možnost volby by pro pojištěnce, kteří by ji využili, znamenala, že část jimi placených příspěvků na základní důchodové pojištění by plynula na jejich individuální majetkový účet a byla investována na finančních trzích. Při splnění podmínek nároku na důchod by jim byl přiznán důchod ze základního důchodového pojištění (snižovaný z důvodu účasti ve fondově financovaném pilíři důchodového systému) a důchod vypočtený na základě stavu prostředků individuálního majetkového účtu. Pojištěnci by si tedy nevolili, zda budou či nebudou platit příspěvky na důchodové pojištění, ale pouze jaké budou zdroje financování jejich budoucích důchodů.

Jednalo by se o zavedení nové vazby mezi průběžnou a kapitálovou formou financování důchodového pojištění, která by vytvořila prostor pro individuální rozhodování pojištěnců o diverzifikaci zdrojů. Předpokládá se, že z právního hlediska by prostředky naspořené v průběhu spořicí fáze nepatřily účastníkovi, nýbrž státu. Z pohledu účastníka představují aktiva na individuálním majetkovém účtu pouze právo na výplatu důchodu ve výši odpovídající naspořeným prostředkům a v zákonem definovaném věku. Nejedná se o privatizaci důchodového zabezpečení, pouze o diverzifikaci zdrojů financování na bázi partnerství soukromého a veřejného sektoru. Část zdrojů budou za předem daných podmínek spravovat a zhodnocovat soukromé subjekty na finančním trhu. Obdobně ve výplatní fázi převezmou komerční finanční instituce odpovědnost za tržní rizika a pojistně-matematická rizika (dlouhověkovost).

1.1 Název

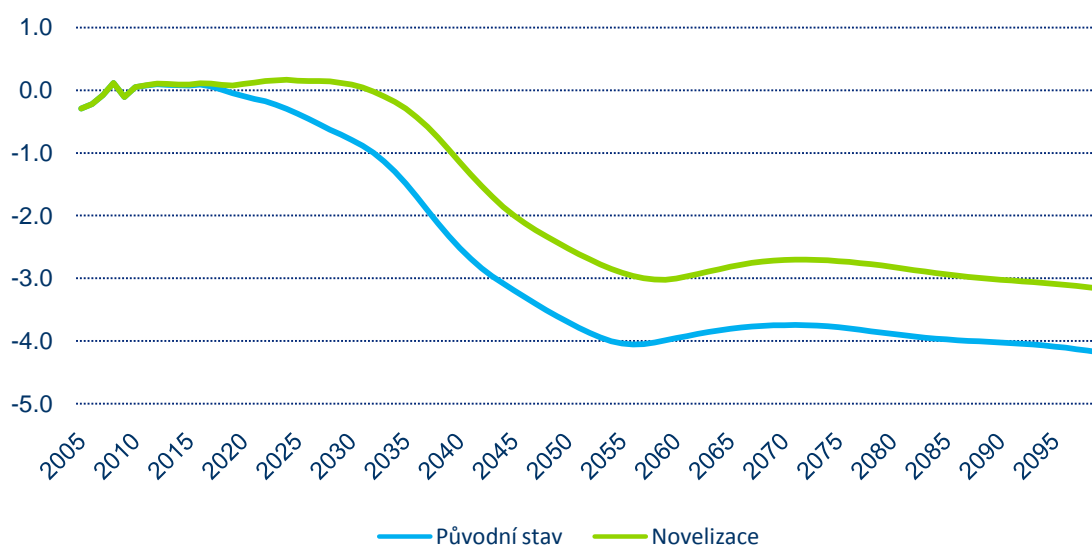
Předkládaný zákon ponese název: „**Zákon o fondově financovaném pilíři důchodového systému České republiky**“.

1.2 Identifikace problému

Průběžně financovaný důchodový systém potřebuje pro svou dlouhodobou stabilitu, aby se poměr mezi počtem přispěvatelů na důchodové pojištění a počtem důchodců nezhoršoval. V České republice však v posledních dekádách výrazně klesá porodnost, snižuje se úmrtnost ve vyšším věku a prodlužuje se střední délka života. Tento trend nepříznivě mění populační strukturu obyvatelstva, respektive poměr plátců a důchodců v systému důchodového zabezpečení. Za tohoto stavu bude český důchodový systém v budoucnu čelit silným deficitním tendencím.

Aktuální prognózy předpovídají (Pojistně matematická zpráva o sociálním pojištění 2008), že postupné zvyšování hranice věku pro odchod do důchodu prodlouží období, kdy systém bude zhruba vyrovnaný. To je důsledkem toho, že silné ročníky narozené v 70tých letech budou delší dobu ekonomicky aktivní, a naopak výdaje na důchody budou tvořit pouze slabší ročníky narozené v 60tých letech. Postupné zvyšování hranice věku pro odchod do důchodu tak odloží tlak na růst výdajů důchodového systému za rok 2030, viz Graf 1.

Vývoj salda v % HDP

Zdroj: Ministerstvo práce a sociálních věcí

Graf 1

Oddálení okamžiku, kdy výdaje převyšují příjmy z pojistného na důchodové pojištění, vytvoří prostor pro přípravu a realizaci případných dalších opatření. Potřebu dalších změn naznačuje dlouhodobá projekce, podle níž bude systém i přes zlepšení bilance vykazovat dlouhodobě deficit na úrovni zhruba 3% HDP. Kumulovaný dluh pak vyčerpá rezervy z přebytků k roku 2044, a pak se systém bude velmi rychle zadlužovat. Kolem roku 2060 bude kumulovaný dluh tvořit 50% HDP, a v roce 2100 dosáhne podle projekce přibližně 140% HDP. Deficitní tendence důchodového systému mohou vést k zadlužování státu, snižování relativní výše důchodů a s tím i životní úrovň důchodců. Navíc, pokud by docházelo v realitě k výše nastíněné eskalaci deficitu důchodového systému (a potažmo celých veřejných financí), lze očekávat rostoucí rizikovou prémii uvalenou finančními trhy na české státní dluhopisy, což by ve spojení s tempem zadlužování vedlo v konečném důsledku ke kolapsu celého systému veřejných financí.

Dalším problémem současného systému je skutečnost, že udržuje vysokou míru a objem příjmové redistribuce. To může být problematické z hlediska trhu práce a mezinárodní konkurenceschopnosti. Jedinci s podprůměrnými příjmy mají vysoký náhradový poměr a nejsou motivováni k setrvání na trhu práce. Naproti tomu osoby s nadprůměrnými příjmy v relaci k zaplacenému pojistnému získají jen nízký náhradový poměr. Dodatečná jednotka příjmu je z pohledu zvýšení důchodových práv zatížena vysokými mezními náklady, což má negativní dopady na nabídku práce.

Na posílení zásluhovosti státního důchodového systému ale není dostatečný prostor. Opatření zvyšující relativně důchod jedincům s nadprůměrnými příjmy by vedla k růstu výdajů důchodového systému, a tudíž k prohloubení již tak silných deficitních tendencí. Alternativní možností je financovat zvýšení náhradového poměru osob s nadprůměrnými příjmy snížením redistribuce uvnitř důchodového systému. Tedy přijmout taková opatření, která relativně sníží výši nově přiznaných důchodů pro osoby s podprůměrnými příjmy. Tento přístup by ale zvýšil riziko chudoby důchodců.

Důchodový systém potřebuje zásadní reformu, nikoliv pouze dílčí úpravu parametrů. Krátkodobě bude systém sice dosahovat přebytku, což ovšem neznamená jeho udržitelnost či stabilizaci. V důchodovém systému existují značná časová zpoždění, a proto musí přijetí reformních opatření dostatečně předcházet okamžiku, kdy se problémy projeví v plné intenzitě.

1.3 Specifikace cílů, kterých má být dosaženo

1.3.1 Stabilizace systému

Existují dva základní způsoby financování důchodového systému, průběžně financovaný systém (PAYG) a systém fondového financování (FF). Zatímco výnos PAYG je závislý na demografickém

vývoji, výnos FF systému je dán podmínkami na finančních trzích, mírou a způsobem regulace a výší nákladů komerčních subjektů ve spořicí a výplatní fázi. Kombinací obou metod financování lze snížit citlivost na jednotlivá rizika.

V situaci České republiky, kdy se prodlužuje délka života a zároveň silné populační ročníky budou odcházet do důchodu, je třeba snižovat zejména citlivost systému na očekávaný demografický vývoj. Toho lze dosáhnout právě zavedením složky fondového financování důchodového pojištění.

Každý účastník má ve fondovém systému oddělený individuální majetkový účet. Prostředky nashromážděné na těchto účtech jsou investovány prostřednictvím soukromých investičních společností. Druhý pilíř důchodového systému bude vystaven investičnímu riziku, avšak neponese rizika spojená s nepříznivým demografickým vývojem populace.

1.3.2 Zvýšení relativní výše důchodů

Občané, kteří se rozhodnou vstoupit do fondově financovaného pilíře důchodového systému, budou mít umožněn výběr z široké palety investičních fondů. Při splnění nároku na důchod bude účastníkům fondově financovaného pilíře přiznán důchod ze základního důchodového pojištění (snížený z důvodu účasti ve fondově financovaném pilíři) a důchod vypočtený na základě naspořených prostředků v rámci fondově financovaného pilíře. Výše konečného důchodu bude záviset na výši příspěvků a výkonnosti fondů. V systému dobrovolného vyvázání si budou volit částečný přechod do fondového pilíře jedinci, kterým současný systém není schopen zajistit odpovídající míru náhrady pracovního příjmu při odchodu do důchodu, kteří považují stávající systém za příliš rizikový a kteří se obávají krácení budoucích důchodových práv. U těchto jedinců lze očekávat významné zvýšení náhradového poměru.

Navzdory krizím dosahují finanční trhy zpravidla vyššího zhodnocení, než dokáže zajistit průběžně financovaný důchodový systém. To umožňuje zvýšit náhradový poměr i u jedinců s průměrnými příjmy.

Pro občany nižších příjmových skupin, u nichž hrozí riziko, že nestihnou naspořit dostatečné prostředky a jejichž důchodové nároky jsou v PAYG systému významně dotovány, bude umožněno setrvání pouze ve stávajícím systému PAYG a tím zajištěna současná garance státních důchodů.

1.3.3 Efektivnost systému

Výnosnost PAYG systému závisí na růstu mezd a růstu populace. Negativní demografický vývoj bude snižovat výnosnost PAYG systému a ten se bude stávat nevýhodný pro stále širší skupiny populace. Naproti tomu finanční trhy dosahují navzdory krizím dlouhodobě vyššího zhodnocení, než dokáže zajistit průběžně financovaný důchodový systém. Část těchto výnosů ale mohou ukrojit vysoké správní náklady investičních společností (zejména pořizovací náklady).

Na základě zkušenosti ze zahraničí jsou největší hrozbou pro efektivnost navrhovaného fondově financovaného pilíře pořizovací náklady. Proto bude individuální majetkové účty spravovat státní instituce v podobě nositele pojištění (tzv. švédský model), která bude soukromým investičním fondům poskytovat pouze souhrnné informace za všechny spořitele, kteří si vybrali daný fond. Jak ukazuje švédská zkušenost, v tomto schématu ztrácí smysl nákladný individuální marketing, neboť nelze měřit jeho přínos.

1.4 Rizika spojená s nečinností

Projekce českého důchodového systému do budoucnosti ukazují, že současná podoba důchodového systému je trvale neudržitelná a v budoucnu povede k eskalaci deficitů. Současný důchodový systém nabízí relativně vysoké důchody osobám s podprůměrnými příjmy, na které však dlouhodobě nemá dostatek zdrojů. Celkově je dnešní systém nediverzifikovaný, zranitelný a riskantní jak pro občany, tak i pro stát. Navíc tento systém udržuje vysokou míru a objem příjmové redistribuce, což je problematické z hlediska trhu práce.

Důchodový systém potřebuje zásadní reformu, nikoliv pouze dílčí úpravu parametrů. Krátkodobě bude systém sice dosahovat přebytku, což ovšem neznamená jeho udržitelnost či stabilizaci. V důchodovém systému existují značná časová zpoždění, a proto musí přijetí reformních opatření dostatečně předcházet okamžik, kdy budou problémy vidět.

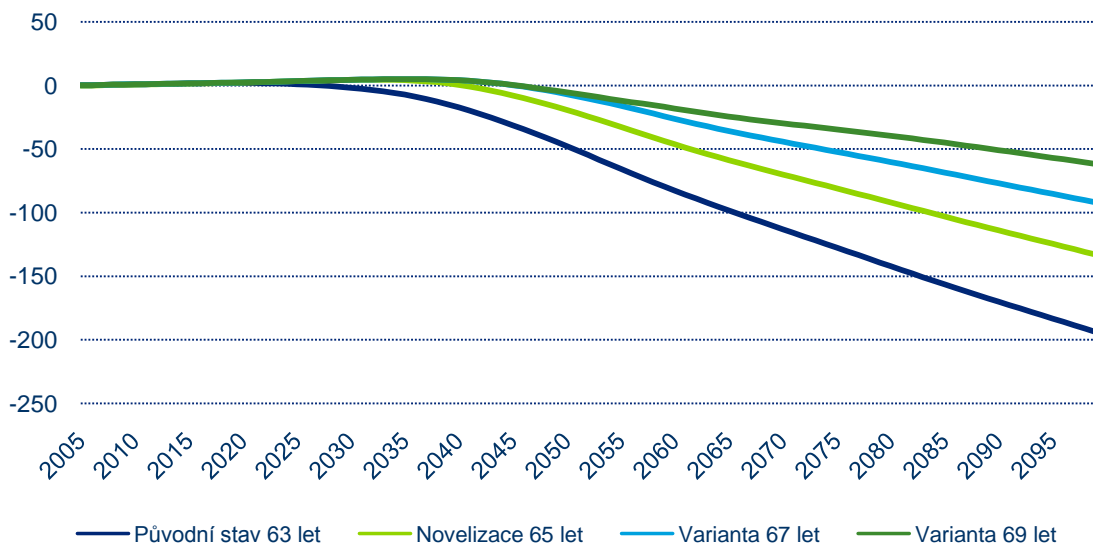

Aktuální projekce vypracovaná Ministerstvem práce a sociálních věcí (MPSV) ukazuje, že současný systém bude vykazovat mírné přebytky až do roku 2032, pak začne vykazovat stále větší ztrátu v souvislosti s tím, jak budou postupně odcházet do důchodu populačně silné ročníky narozené v 70tých letech minulého století. Podle těchto modelů by mohl kumulovaný dluh důchodového systému do roku 2044 být přibližně nulový, avšak pak se systém bude neustále zadlužovat. Studie hovoří o zadlužení ve výši 50% HDP kolem roku 2060 a 140% HDP v roce 2100. Dynamika dluhu důchodového systému je ovlivněna předpokladem o stabilitě reálné úrokové sazby z vládního dluhu. Pokud by docházelo v realitě k výše nastíněné eskalaci deficitu důchodového systému (a potažmo celých veřejných financí), lze očekávat rostoucí rizikovou prémii uvalenou finančními trhy na české státní dluhopisy, což by ve spojení s tempem zadlužování vedlo v konečném důsledku ke kolapsu celého systému státních financí.

Tyto projekce zahrnují již prodlouženou hranici věku pro odchod do důchodu. Právě prodlužování hranice věku pro odchod do důchodu je jednou z cest jak zmírnit negativní demografický vývoj. Avšak je nutné zdůraznit, že ani postupné prodlužování této hranice až k 69 letům pro muže i ženy bez ohledu na počet dětí, nedokáže zabránit zadlužení a neudržitelnosti důchodového systému, viz graf 2.

Problém finanční neudržitelnosti by musel být řešen buď růstem zadluženosti, snižováním důchodů nebo zvýšením daní a pojistného na důchodové zabezpečení nebo kombinací všech možností. Tato řešení mají ale značné sociální náklady (růst chudoby pro jedince s nízkými příjmy) a makroekonomické náklady (podvázání ekonomického růstu z důvodu růstu nákladů práce a růstu úrokových sazeb).

Kumulovaná zadluženost systému v % HDP

Zdroj: Ministerstvo práce a sociálních věcí

Graf 2

2 Návrh variant řešení a dotčené subjekty

2.1 Jednotlivé varianty

2.1.1 Varianta 1: Nulové řešení

Prvním z možných řešení je zachování stávajícího systému, popř. jeho modifikace některými dílčími parametrickými úpravami jako je prodloužení hranice pro odchod do důchodu, zvýšení pojistného na důchodové zabezpečení nebo snížení valorizace důchodů.

Všechny parametrické úpravy současného systému povedou de facto jen k oddálení výše popsaných problémů současného důchodového systému v důsledku demografických změn společnosti. Tento závěr poskytla již nezávislá studie vypracovaná za účasti všech parlamentních stran, viz Bezděkova komise.

2.1.2 Varianta 2: Dobrovolné vyvázání části pojistného

Základním smyslem zavedení fondově financovaného pilíře je vytvoření prostoru pro diversifikaci zdrojů financování v povinném důchodovém pojištění, kterého lze dosáhnout investováním části pojistného na finančních trzích. Fondově financovaný pilíř bude součástí povinného důchodového pojištění a okruh pojištěných osob bude proto stejný jako v základním důchodovém pojištění s tím, že fondově financovaného pilíře se zúčastní pouze osoby, které si tuto možnost samy zvolí.

Pokud se pojištěnec důchodového pojištění rozhodne pro vstup do fondově financovaného pilíře, bude mu vytvořen individuální majetkový účet, na který bude odvádět část pojistného na důchodové zabezpečení. Výběr pojistného do fondově financovaného pilíře by měl být i nadále zajišťován jediným nositelem pojištění, neboť k tomuto stavu se dospělo historickým vývojem, a ani současný stav neukazuje ve výběru pojistného nějaké závažnější problémy. Tento způsob výběru nevyžaduje žádné nové instituce, pouze změnu nastavení stávajících procesů výběru pojistného s relativně omezeným navýšením nákladů spojených s výběrem pojistného.

Zahraniční zkušenost ukazuje, že velkým problémem fondově financovaných důchodových systémů jsou pořizovací náklady. Tyto náklady jsou de facto čistou ztrátou pro pojištěnce, neboť oproti PAYG systému jsou to pouze dodatečné náklady fondově financovaného pilíře. Administrace individuálních majetkových účtů bude proto ponechána v rukou státu (švédský model) a prostředky budou investovány anonymně v agregované formě. Jak ukazuje švédská zkušenost, přímý marketing pak ztratí svůj smysl, neboť fondy nebudou moci měřit úspěšnost svého marketingu.

Prostředky z individuálních majetkových účtů budou dále zhodnocovány prostřednictvím standardních podílových fondů. Pojištěnec tak bude vystaven investičnímu riziku těchto fondů, na druhou stranu bude část jeho prostředků vyvázána z průběžného systému, a tak zbavena demografického rizika. Navíc, pokud pojištěnec zemře před dosažením důchodového věku, budou důchodová práva plynoucí z prostředků naspořených na účtu fondově financovaného pilíře přecházet na oprávněné osoby.

Efektivní využití fondově financovaného pilíře ve formě příspěvkově definovaných plánů směřovaných do oblasti starobních důchodů je podmíněno dlouhodobou účastí ve spořicí fázi, což umožní co nejvíce eliminovat dopady krátkodobých výkyvů na finančních trzích. V tomto ohledu je koncept fondově financovaného pilíře založen na rozhodnutí o účasti v mladém věku (tj. při vstupu do ekonomické aktivity) a trvalé účasti až do fáze výplaty důchodu.

Dobrovolnost vstupu do fondově financovaného pilíře důchodového systému bude důležitá zejména z důvodu sociální funkce, tj. ochrany proti ohrožení chudobou, řešení problematiky osob s přerušovanou kariérou atd. Fondově financovaný pilíř bude plnit svou roli a částečně nahrazovat důchod ze základního důchodového pojištění pouze pro období výdělečné činnosti, kdy to lze považovat za smysluplné, neboť pouze při výdělečné činnosti a placení pojistného vznikají ve fondově financovaném pilíři důchodové nároky. Pro osoby s nízkým příjmem, nebo osoby mimo výdělečnou činnost bude ponechána možnost setrvat pouze v průběžně financovaném pilíři (PAYG), kde jim budou příznány veškeré výhody současného systému.

2.1.3 Varianta 3: Povinné vyvázání části pojistného

Ve variantě 3 je navrhováno, aby účast ve fondově financovaném pilíři důchodového systému byla povinná. V tomto systému se předpokládá stejné nastavení jako ve variantě 2. Účastníkovi důchodového pojištění bude vytvořen osobní spořicí účet, na který bude odvádět část svého důchodového pojistného. Výběr pojistného pro fondově financovaný pilíř důchodové pojištění by měl být i nadále zajišťován jediným nositelem pojištění. Prostředky z individuálních majetkových účtů budou zhodnocovány prostřednictvím standardních podílových fondů a to souhrnně za všechny pojištěnce. Pokud pojištěnec zemře před dosažením důchodového věku, budou důchodová práva plynoucí z prostředků naspořených na účtu fondově financovaného pilíře přecházet na oprávněné osoby.

Jediným rozdílem oproti variantě 2 bude, že každý pojištěnec bude povinně odvádět část pojistného do fondově financovaného pilíře. V důsledku toho se sníží složka důchodu z PAYG pilíře a zvýší složka z fondově financovaného pilíře. Vzhledem k tomu, že každá z těchto složek se počítá jiným způsobem a je různě výhodná pro různé jedince, změní se odpovídajícím způsobem i výše důchodu a náhradový poměr. Z PAYG se tak budou muset vyvázat i jedinci, pro které to není výhodné.

Povinnost vstupu do fondově financovaného pilíře důchodového systému, kde je přímá vazba mezi zaplaceným pojistným a výší důchodu, bude znamenat pokles důchodu pro osoby s nízkými příjmy, stejně jako pro osoby s přerušovanou kariérou, omezenou pracovní schopností, atd. U těchto skupin obyvatel hrozí, že si po dobu své pracovní aktivity nestihnou naspořit dostatečné množství prostředků. Následný důchod plynoucí z fondově financovaného pilíře pak nemusí dostatečně doplňovat důchod plynoucí z průběžně financovaného pilíře. Pro tyto skupiny obyvatel tak ve variantě 3 přímo hrozí pokles životní úrovně v souvislosti s poklesem jejich důchodů.

2.2 Subjekty, jichž se varianty dotknou

2.2.1 Varianta 1

- Česká republika, státní rozpočet – bude postupně čelit narůstání státního dluhu
- Občané v ekonomicky aktivním věku (zaměstnanci, OSVČ) – bude nutné zvýšit pojistné na důchodové zabezpečení a/nebo se po odchodu do důchodu sníží náhradový poměr v porovnání s dnešními důchodci a klesne životní úroveň
- Stávající důchodci – bez dopadů, popř. pokles životní úrovně v důsledku nižší valorizace pro zachování finanční stability současného systému
- Budoucí generace (nově narození) – růst vládního dluhu a následný růst úrokových sazeb se projeví vytěsňováním investic, poklesem ekonomické aktivity, snížením velikosti volných prostředků na vzdělávání, zdravotnictví a infrastrukturu, pravděpodobný pokles životní úrovně, relativně nižší úroveň důchodů v porovnání se současnými důchody

2.2.2 Varianta 2

- Česká republika, státní rozpočet – pokles příjmů a výdajů na důchodové zabezpečení, zpočátku existence transformačních nákladů, později úspory v závislosti na počtu a struktuře vyvázaných účastníků
- Nositel pojištění – zvýšení nároků na prováděné činnosti, nově definované činnosti, správa individuálních majetkových účtů, komunikace s investičními společnostmi a s poskytovateli anuit, podstatné zvýšení počtu zaměstnanců a nákladů
- Zaměstnanci, OSVČ – rozhodnutí o vstupu a setrvání ve fondově financovaném pilíři, individuální výběr fondů, ponese investiční rizika, individuální výběr poskytovatele anuit, možnost zvýšit si důchody pro jedince, u kterých je míra výnosu z PAYG nižší než dlouhodobá výnosnost FF systému
- Zaměstnavatelé, OSVČ – nutnost rozšířit rozsah informací poskytovaných nositeli pojištění, komunikace s nositelem pojištění, odvod pojistného za zaměstnance

- Investiční společnosti – již existující instituce se speciální licencí, správa majetku, komunikace s nositelem pojištění
- Poskytovatelé anuit – již existující instituce se speciální licencí, instituce poskytující doživotní důchod, ponesou pojistně-technická rizika, komunikace s nositelem pojištění
- Česká národní banka – uděluje licence pro investiční společnosti a poskytovatele anuit, dohled nad těmito institucemi
- Stávající důchodci – bez dopadů

2.2.3 Varianta 3

- Česká republika, státní rozpočet – pokles příjmů a výdajů na důchodové zabezpečení, zpočátku existence transformačních nákladů, později úspory a snížení deficitu
- Nositel pojištění – zvýšení nároků na prováděné činnosti, nově definované činnosti, správa individuálních majetkových účtů, komunikace s investičními společnostmi a s poskytovateli anuit, podstatné zvýšení počtu zaměstnanců a nákladů
- Zaměstnanci, OSVČ – rozhodnutí o vstupu a setrvání ve fondově financovaném pilíři, individuální výběr fondů, ponesou investiční rizika, individuální výběr poskytovatele anuit, možnost zvýšit si důchody pro jedince, u kterých je míra výnosu z PAYG nižší než dlouhodobá výnosnost FF systému, a naopak pro jedince s nízkými příjmy, jejichž míra výnosu v současném PAYG systému je vysoká
- Zaměstnavatelé, OSVČ – nutnost rozšířit rozsah informací poskytovaných nositeli pojištění, komunikace s nositelem pojištění, odvod pojistného za zaměstnance
- Investiční společnosti – již existující instituce se speciální licencí, správa majetku, komunikace s nositelem pojištění
- Poskytovatelé anuit – již existující instituce se speciální licencí, instituce poskytující doživotní důchod, ponesou pojistně-technická rizika, komunikace s nositelem pojištění
- Česká národní banka – uděluje licence pro investiční společnosti a poskytovatele anuit, dohled nad těmito institucemi
- Stávající důchodci – bez dopadů

3 Vyhodnocení nákladů a přínosů

Náklady a přínosy jednotlivých variant se pohybují v několika rovinách:

- Dlouhodobá udržitelnost důchodového systému
- Sociální udržitelnost a ochrana důchodců před chudobou
- Zásluhovost (intragenerační spravedlnost) a mezigenerační spravedlnost důchodového systému
- Makroekonomické dopady (na dlouhodobý ekonomický růst a zaměstnanost)
- Implementační a správní náklady

Náklady na jednotlivé varianty se značně liší, ve variantě 1 nejsou dodatečné náklady na provoz systému. Avšak značná citlivost na proces stárnutí populace si v budoucnu vyžádá náklady v podobě dodatečných nákladů dluhové služby, riziko nesystémových zásahů do důchodového systému (omezení valorizace, krácení důchodových práv, prohloubení již tak vysoké nespravedlnosti jak mezigenerační tak uvnitř jedné generace). Ve variantách 2 a 3 jsou náklady spojené především s transformací systému a vybudováním univerzálního systému pro správu individuálních majetkových účtů a koordinaci individuálních pokynů a finančních prostředků mezi pojištěnci, nositelem pojištění, investičními společnostmi a poskytovateli anuit. Naproti tomu snižuje citlivost na demografický vývoj a posiluje prvky zásluhovosti a mezigenerační spravedlnosti.

V dalším textu shrnujeme náklady a přínosy jednotlivých variant ve vztahu k výše uvedeným oblastem.

3.1 Náklady jednotlivých variant

3.1.1 Varianta 1

Tato varianta je dlouhodobě finančně neudržitelná. To ukazují např. projekce vypracované MPSV v roce 2008. Podle těchto projekcí bude současný systém vykazovat mírné přebytky až do roku 2032, pak začne vykazovat stále větší ztrátu v souvislosti s tím, jak budou postupně odcházet do důchodu populačně silné ročníky narozené v 70tých letech. Podle této zprávy by mohlo kumulované saldo důchodového pojištění do roku 2044 být přibližně nulové, avšak pak se systém bude neustále zadlužovat. Studie hovoří o zadlužení ve výši 50% HDP kolem roku 2060 a 140% HDP v roce 2100.

Tato projekce byla navíc vytvořena v době velmi příznivého ekonomického vývoje, čemuž odpovídaly i předpoklady o makroekonomickém vývoji. Ekonomická recese v roce 2009 bude mít negativní dopad na saldo důchodového systému a lze očekávat, že se nepodaří dosáhnout přebytků předpovídaných na začátku projekce.

Nutnost snižovat deficit systému se projeví pravděpodobně v kombinaci snižování relativní výše důchodů, zvyšování odvodů do důchodového systému a prodlužování hranice věku pro odchod do důchodu. Tato opatření budou mít dopady zejména v následujících oblastech:

Zabezpečení proti chudobě. Pokles reálných důchodů bude dlouhodobě snižovat životní úroveň důchodců. Navíc, rostoucí odvody na důchodové zabezpečení budou prohlubovat míru redistribuce a tím i nespravedlnost důchodového systému.

Nejhorší vyhlídky vykazuje stávající systém z hlediska mezigenerační spravedlnosti. Z projekcí vyplývá, že pro zachování finanční stability bude nutné snížit relativní výši státního důchodu zejména pro populačně silné ročníky, které jsou v současnosti na začátku pracovní kariéry. Budou proto nuceni hledat jiné cesty zabezpečení ve stáří (např. sjednávat si dobrovolné důchodové pojištění). To ale bude při stávajícím vysokém (a do budoucna pravděpodobně rostoucím) zatížení odvody na sociální zabezpečení náročné zejména pro osoby s nižšími a průměrnými příjmy. Tyto generace budou na jedné straně financovat relativně vysoké důchody pro stávající důchodce, ale na jejich důchody v odpovídající výši již nebudou v průběžném systému zdroje.

Z hlediska makroekonomických dopadů zachování současného důchodového systému a nutnost řešení jeho deficitů povede k zvýšení daňové zátěže a/nebo růstu nákladů dluhové služby. Růst daňové zátěže bude zvyšovat cenu práce, omezovat konkurenceschopnost české ekonomiky a brzdit dlouhodobý hospodářský růst. Pokud by docházelo v realitě k výše nastíněné eskalaci deficitu důchodového systému (a potažmo celých veřejných financí), lze očekávat rostoucí rizikovou prémii

uvalenou finančními trhy na české státní dluhopisy, což by ve spojení s tempem zadlužování vedlo v konečném důsledku ke kolapsu celého systému státních financí. Růst úrokových sazeb by ale ještě před tím vedl k vytěsňování soukromých investic a růst nákladů dluhové služby by omezoval možnost vládních investic do vzdělávání, technologií a infrastruktury. To by mělo negativní dopad na růst životní úrovně celé populace.

3.1.2 Varianta 2

Změna důchodového systému a odchod pojištěnců do fondově financovaného pilíře způsobí výpadek příjmů důchodového pojištění, který bude muset být pokryt ze státního rozpočtu. Dojde k přeměně části implicitního dluhu systému na explicitní a vzniknou tzv. transformační náklady. Transformační náklady a z nich plynoucí dluh budou představovat nejvýznamnější náklad při zavádění nového systému. V dlouhodobém horizontu bude kompenzován úsporami plynoucími ze zavedení fondového systému, jejichž výše bude záviset na počtu a struktuře vyvázaných jedinců.

Dalším přímým nákladem bude vybudování univerzálního systému pro správu individuálních majetkových účtů a komunikaci s investičními společnostmi a poskytovateli anuit.

Nezanedbatelné však budou i provozní náklady nositele pojištění. Uvažuje se o vytvoření call centra. Pro komunikaci s účastníky fondově financovaného pilíře se předpokládá využití stávající administrativy nositele pojištění. Na základě zkušeností obdobné instituce ve Švédsku (PPM) jsou provozní náklady odhadnuty na nejméně 0,1% z hodnoty aktiv (NAV) spravovaných v rámci fondů fondově financovaného pilíře důchodového pojištění.

Pro budoucí výši důchodů jsou nezanedbatelné celkové náklady na provoz fondově financovaného pilíře. Švédská zkušenost ukazuje, že tyto náklady se po zavedení a ustálení systému pohybují pod úrovní 0,5% hodnoty aktiv ve fondech.

Kromě nákladů pro stát a nositele pojištění bude znamenat zavedení systému i náklady pro zaměstnavatele a komerční subjekty (investiční společnosti a poskytovatele anuit). Uvedená varianta počítá pouze s omezeným rozšířením rozsahu informací předávaných zaměstnavatelem nositeli pojištění. Implementační a provozní náklady komerčních subjektů budou pokryty výnosy z provozu této činnosti.

3.1.3 Varianta 3

Změna důchodového systému a povinný odchod pojištěnců do fondově financovaného pilíře způsobí ještě větší výpadek příjmů důchodového systému než ve variantě 2. Dojde k přeměně větší části implicitního dluhu systému na explicitní a vzniknou tzv. transformační náklady. Jejich výše bude vyšší než u varianty 2, protože bude vyvázáno více pojištěnců. V dlouhodobém horizontu budou kompenzovány úsporami výdajů na důchody plynoucími ze zavedení fondového systému, jejichž výše bude vyšší než ve variantě 2.

Vzhledem ke shodné struktuře a zabezpečení provozních systémů jako u varianty 2 lze očekávat i stejné implementační náklady.

U varianty 3 lze předpokládat oproti variantě 2 vyšší provozní náklady z důvodu vyššího počtu účastníků a vyšší hodnoty aktiv ve fondech. V relativním vyjádření se ale s největší pravděpodobností nebudou významně lišit od varianty 2.

Dopad této varianty na zaměstnavatele a komerční subjekty (investiční společnosti a poskytovatele anuit) bude obdobný jako ve variantě 2.

3.2 Přínosy jednotlivých variant

3.2.1 Varianta 1

Přínosem této varianty je, že nepředstavuje žádné další náklady na změny tohoto systému.

3.2.2 Varianta 2

Varianta 2 povede ke snížení zranitelnosti důchodového systému při nepříznivém demografickém vývoji. Každý jednotlivec, který se rozhodne vstoupit do FF pilíře, si bude spořit na svůj důchod a jeho výše nebude záviset na demografickém vývoji, nýbrž na vývoji finančních trhů. Přínosem této varianty je zejména:

- Diverzifikace rizik důchodového systému - vyvázáním části prostředků z průběžně financovaného systému a jejich investováním na finančních trzích dojde ke snížení závislosti systému pouze na jednom druhu rizika. Cenou za snížení demografického rizika je existence rizika finančních trhů.
- Snížení redistribuce a vyšší zásluhovost důchodového systému - fakt, že jedinci si budou v rámci FF spořit sami na svůj důchod, povede ke snížení redistribuce. Jedinci pak budou lépe motivováni k ekonomické aktivitě, což zlepší prostředí na trhu práce a tím bude mít pozitivní vliv na celkovou hospodářskou situaci.
- Ponechání možnosti zůstat v průběžně financovaném pilíři – umožňuje zachování stejného výpočtu důchodu jako dnešní stav. Ponechání možnosti volby zůstat v průběžně financovaném pilíři bude důležité zejména pro osoby s nízkými příjmy, osoby s přerušovanou kariérou, se snížením pracovní schopnosti apod. Tyto skupiny obyvatel by zřejmě neměly možnost naspořit si dostatečně vysoké prostředky, jež by garantovaly dostatečný doživotní důchod z FF pilíře.
- Vyšší míra mezigenerační spravedlnosti – zásluhovost systému pocítí zejména nejmladší generace na trhu práce. Ty budou mít možnost spořit si na „svůj“ důchod v rámci odvodů na důchodové pojištění. Prostředky na jejich individuálních majetkových účtech budou odpovídat jejich celoživotnímu pracovnímu úsilí a nebudou záviset na početnosti generací na trhu práce a kondici veřejných financí.

3.2.3 Varianta 3

Varianta 3 nabízí velmi podobné výhody jako varianta 2, avšak zde jsou někteří občané, pro které není vyvázání části pojistného za současných podmínek výhodné, nuceni částečně opustit průběžně financovaný pilíř:

- Diverzifikace rizik důchodového systému - vyvázáním části prostředků z průběžně financovaného systému a jejich investováním na finančních trzích dojde ke snížení závislosti systému pouze na jednom druhu rizika. Cenou za snížení demografického rizika je existence rizika finančních trhů.
- Snížení redistribuce a vyšší zásluhovost důchodového systému - fakt, že jedinci si budou v rámci FF spořit sami na svůj důchod, povede ke snížení redistribuce. Jedinci pak budou lépe motivováni k ekonomické aktivitě, což zlepší prostředí na trhu práce a tím bude mít pozitivní vliv na celkovou hospodářskou situaci.
- Vyšší míra mezigenerační spravedlnosti – zásluhovost systému pocítí právě nejmladší generace na trhu práce, ti budou mít možnost, spořit si na „svůj“ důchod v rámci odvodů na důchodové pojištění. Prostředky na jejich individuálních majetkových účtech budou odpovídat jejich celoživotnímu pracovnímu úsilí a nebudou záviset na početnosti generací na trhu práce a kondici veřejných financí.

3.3 Konzultace

Návrh věcného řešení pro přípravu zákona o fondově financovaném pilíři důchodového systému a jeho instituty byly konzultovány s relevantními subjekty (viz dále).

Společnost Deloitte zpracovala materiál s názvem „Návrh věcného řešení opt-out v podmínkách ČR“, jehož cílem bylo na základě zadání MPSV navrhnout nejlépe vyhovující institucionální zabezpečení a procesní nastavení fondového pilíře, jak pro spořicí fázi, tak i pro výplatní fázi. Procesní nastavení a institucionální uspořádání bylo vyhodnocováno zejména s ohledem na:

- Bezpečnost systému pro jeho účastníky
  - spolehlivost výběru příspěvků
  - bezpečnost finančních prostředků po dobu spořicí a výplatní fáze

- citlivé zacházení s osobními údaji
- úplné a jednotné informace poskytovaných účastníkům
- Náklady
  - implementační náklady
  - pořizovací náklady, včetně nákladů souvisejících s finančním zprostředkováním
  - správní náklady
  - dodatečné náklady na regulaci a dohled
- Dělbů rizik mezi účastníky, stát (v roli nositele pojištění), investiční společnosti a poskytovatele anuit:
  - investiční rizika,
  - pojistně-technická rizika,
  - provozní rizika,
- Služby:
  - pomoc klientovi s orientací v oblasti investování a výběru anuit
  - pomoc klientovi s řešením dotazu či chyby
  - doplňkové služby

Během zpracovávání této studie pracovníci společnosti Deloitte konzultovali problematiku s relevantními institucemi, a to se zástupci:

- Ministerstva práce a sociálních věcí
- Asociace penzijních fondů
- České správy sociálního zabezpečení
- Asociace investičních společností
- České národní banky
- Ministerstva financí
- České asociace pojišťoven a
- České společnosti aktuárů.

Materiál byl zpracováván na základě zahraničních zkušeností a za přispění odborných konzultací s jednotlivými institucemi. Dílčí závěry materiálu byly pravidelně projednávány na schůzích řídicího výboru a předkládány expertnímu týmu složenému ze zástupců výše jmenovaných institucí, kde byly tyto návrhy dále projednávány.

Jako poklad pro jednotlivé analýzy byly použity následující studie a dokumenty:

- Pojistně-matematická zpráva o sociálním pojištění - *MPSV odbor sociálního pojištění, 2008*
- Závěrečná zpráva výkonného týmu na problematiku důchodové reformy v České republice – *Bezděkova komise pro vyhodnocení důchodového systému, 2005*
- Podkladový materiál pro rozhodnutí o zavedení možnosti opt out ze základního důchodového pojištění – *MPSV, 2008*
- Annual report Premium Pension authority 2007 – *PPM, Švédsko*
- Pracovní dokumenty: emailová korespondence, zápisy z jednání a podklady pro jednání

3.4 Implementace a dozor nad aplikací navrhovaného zákona

Doporučeným řešením je zavedení fondově financovaného pilíře s dobrovolnou účastí (varianta 2), a to dle následujícího postupu prací:

- Legislativní část
  - příprava návrhu věcného záměru zákona
  - příprava paragrafového znění návrhu zákona
  - příprava novelizace stávajících právních norem
  - schválení zákona, nabytí účinnosti s odstupem nezbytným pro implementaci (zejména příprava nositele pojištění na nové role)
- Implementační část
  - státní informační kampaň popisující výhody a nevýhody fondově financovaného pilíře
  - provedení rozdílové analýzy (srovnání stávajících a požadovaných procesů; srovnání stávajícího a požadovaného IT řešení)
  - úprava stávajících procesů dle závěrů rozdílové analýzy. Jako nevyhovující se např. jeví proces výběru pojistného, který v současnosti neumožňuje sledování pojistného podle účastníka (lze řešit např. v rámci projektu Jednotného inkasního místa)
  - úprava stávajícího IT řešení dle závěrů rozdílové analýzy
  - vytvoření univerzálního informačního systému pro správu individuálních majetkových účtů
    - vymezení procesních postupů
    - návrh softwarového řešení
    - tvorba softwarového řešení
  - vybudování call centra, správy IT řešení
  - školení personálu
  - licencování investičních fondů, registrace podílových fondů, registrace poskytovatelů anuit
  - spuštění systému - vstup prvních účastníků

Práva a povinnosti účastníků fondově financovaného pilíře důchodového systému – zaměstnanec, OSVČ, zaměstnavatel, nositel pojištění, investiční společnosti, poskytovatelé anuit a důchodce budou definovány samostatně, předkládaným zákonem.

Náklady pro implementaci návrhu zákona o fondově financovaném pilíři důchodového systému České republiky budou zajištěny ze státního rozpočtu. Prostředky budou muset být čerpány zejména pro zřízení a fungování univerzálního informačního systému pro správu individuálních majetkových účtů; a dále pro překlenutí transformačního dluhu spojeného s výpadkem příjmů za důchodové pojištění do průběžně financovaného pilíře důchodového systému.

3.5 Kontrola účinnosti nového systému

Kontrola naplňování požadavků stanovených zákonem o fondově financovaném pilíři důchodového systému České republiky bude probíhat ve čtyřech úrovních.

Kontrola efektivity českého důchodového systému bude zajištěna jednak pravidelnými zprávami MPSV (Pojistně-matematická zpráva) a zprávami pro EU v rámci konvergenčního programu, národního programu reforem a otevřené metody koordinace. Tyto zprávy zohledňují zejména pojistně-matematické, demografické a jiné makroekonomické informace o vývoji důchodového systému. Tyto zprávy poskytují souhrnný přehled o efektivitě systému a jeho udržitelnosti do budoucna, a budou sloužit k mezinárodnímu srovnání efektivity důchodového systému.

Kontrola činnosti nositele pojištění bude probíhat v rámci výročních resp. pololetních zpráv, kde budou shrnuty agregované informace o vývoji aktiv v rámci fondově financovaného pilíře důchodového systému, jeho celkové nákladovosti, vývoj účastníků, jejich rozhodování o fondech a v neposlední řadě informace o hospodaření nositele pojištění. Výroční resp. pololetní zprávy musí obsahovat veškeré relevantní informace o činnosti nositele pojištění, neboť důvěra účastníků bude záviset na transparentnosti institucí fondově financovaného pilíře.

Dozor nad činnostmi soukromých institucí fondově financovaného pilíře důchodového systému bude probíhat standardními postupy pro kontrolu nad institucemi kolektivního investování pro spořicí fázi,

resp. dozoru nad poskytovateli anuit ve výplatní fázi. Navíc všechny společnosti budou muset splňovat dodatečné licenční podmínky dle zákona o fondově financovaném pilíři důchodového systému České republiky. Dohled bude provádět ČNB.

4 Návrh řešení

4.1 Závěrečné shrnutí

Z navrhovaných možností je doporučována varianta 2, tj. zavedení fondově financovaného pilíře důchodového systému na základě samostatného zákona.

Navržený důchodový systém omezí závislost důchodů na demografickém vývoji, zavede větší zásluhovost a vyšší mezigenerační spravedlnost. Zároveň dobrovolnost vstupu do fondově financovaného pilíře umožní osobám s nízkými příjmy, jejichž naspořená částka by nemusela zajistit důchod nad hranici životního minima, zachovat stávající podmínky pro výpočet výše důchodů.

Změna důchodového systému a odchod pojištěnců do fondově financovaného pilíře způsobí výpadek příjmů důchodového pojištění, který bude muset být pokryt ze státního rozpočtu. Dojde k přeměně implicitního dluhu systému na explicitní a vzniknou tzv. transformační náklady. Transformační náklady a z nich plynoucí dluh budou představovat nejvýznamnější náklad při zavádění nového systému. V dlouhodobém horizontu bude kompenzován úsporami plynoucími ze zavedení fondového systému, jejichž výše bude záviset na počtu a struktuře vyvážaných jedinců.

Zavedení fondově financovaného pilíře bude vyžadovat počáteční investice pro nositele pojištění. Zejména bude třeba vytvořit řešení pro správu individuálních majetkových účtů a následnou komunikaci s investičními společnostmi a poskytovateli anuit. Z hlediska provozních nákladů je nutné předpokládat náklady na komunikaci s účastníky fondově financovaného pilíře. Zde se předpokládá využití stávající administrativy nositele pojištění.

4.2 Zhodnocení variant

	Výhody	Nevýhody
Varianta 1	<ul style="list-style-type: none"> - v současnosti velmi silná ochrana jedinců s nízkými příjmy před chudobou - žádné implementační náklady 	<ul style="list-style-type: none"> - dlouhodobě neudržitelný - vysoká míra redistribuce, systém je jen minimálně zásluhový - v budoucnu hrozí snižování důchodů pro všechny skupiny obyvatel - růst zadluženosti bude negativně ovlivňovat hospodářský růst - případný růst pojistného bude zvyšovat cenu práce a zpomalovat tempo růstu ekonomiky
Varianta 2	<ul style="list-style-type: none"> - posílení stability systému v budoucnosti - diverzifikace rizik v systému sociálního zabezpečení, omezení citlivosti na demografické riziko - možnost volby účasti a zvýšení důchodů - pojistka proti chudobě v podobě zachování silného průběžně financovaného pilíře - zvýšení zásluhovosti systému - zvýšení mezigenerační spravedlnosti - zásluhovost a mezigenerační spravedlnost budou mít pozitivní vliv na ekonomiku (incentivy ke zvyšování nabídky práce) - nižší implicitní dluh důchodového systému 	<ul style="list-style-type: none"> - vznik transformačního dluhu - investiční riziko pro účastníky fondově financovaného pilíře - nová operační rizika pro účastníky systému (protizákonné jednání investiční společnosti nebo poskytovatele anuit) - náklady na vybudování informačního systému nositele pojištění a správní náklady
Varianta 3	<ul style="list-style-type: none"> - posílení stability systému v budoucnosti - diverzifikace rizik v systému sociálního zabezpečení, omezení citlivosti na demografické riziko - zvýšení zásluhovosti systému - zvýšení mezigenerační spravedlnosti - zásluhovost a mezigenerační spravedlnost budou mít pozitivní vliv na ekonomiku (incentivy ke zvyšování nabídky práce) - nižší implicitní dluh důchodového systému 	<ul style="list-style-type: none"> - vznik transformačního dluhu - investiční riziko pro účastníky fondově financovaného pilíře - nová operační rizika pro účastníky systému (protizákonné jednání investiční společnosti nebo poskytovatele anuit) - vyšší riziko chudoby pro osoby s nízkým příjmem - náklady na vybudování informačního systému nositele pojištění a správní náklady

Návrh věcného řešení opt-out v podmínkách ČR

1 Promítnutí zavedení možnosti opt out do základního důchodového pojištění¹

1.1 Druhy důchodů a jejich výše

Současné principy základního důchodového pojištění, tj. průběžně financovaného pilíře důchodového systému, obsahuje zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění (dále jen „zákon o důchodovém pojištění“).

Základním smyslem zavedení možnosti opt out, tj. fondově financovaného pilíře důchodového systému, je vytvoření prostoru pro diversifikaci zdrojů financování v povinném důchodovém pojištění, kterého lze dosáhnout pouze tím, že bude část v současné době povinně placeného pojistného investována na finančních trzích. Vzhledem k podobě, v jaké se do důchodových systémů implementují fondové složky financování (resp. jak se již existující fondové složky reformují), tj. jednoznačně v podobě příspěvkově definovaných schémat, bude mít tuto podobu i nově navrhovaný fondově financovaný pilíř důchodového systému. V důsledku toho pak bude tento pilíř schopen pokrývat pouze „oblast“ starobních důchodů, protože pouze v ní lze princip příspěvkově definovaných plánů uplatnit.

Sociální funkce, tj. ochrana proti ohrožení chudobou, řešení problematiky osob s přerušovanou pracovní kariérou atd., zůstanou plně v průběžně financovaném pilíři důchodového systému a fondově financovaný pilíř bude plnit svou roli spočívající v částečném nahrazení důchodu z průběžně financovaného pilíře důchodového systému pouze v souvislosti s obdobím výdělečné činnosti, kdy to lze považovat za smysluplné, neboť pouze při výdělečné činnosti a placení pojistného vznikají ve fondově financovaném pilíři důchodové nároky.

V důsledku ponechání sociální funkce průběžně financovaném pilíři důchodového systému bude současný dvousložkový důchod ze základního důchodového pojištění (základní výměra a procentní výměra) rozdělen na dva samostatné důchody, a to na základní důchod a na procentní důchod. Každý z těchto důchodů bude „existovat“ samostatně², nicméně vypláceny budou důchodcům oba důchody v jedné částce. To bude platit pro všechny druhy důchodů a bez ohledu na to, zda byl pojištěnec účasten pojištění i ve fondově financovaném pilíři či nikoliv.

Základní důchod se stanoví pevnou částkou stejnou pro všechny druhy důchodů a bez ohledu na to, zda a po jakou dobu pojištěnec využil možnosti být účastníkem pojištění ve fondově financovaném pilíři. Tento důchod by byl formou rovného důchodu vypláceného všem důchodcům ve stejné výši s tím, že jeho podoba a výše by neměla žádný vliv na stanovení procentního důchodu (tj. nastavení redukčních hranic) a jeho valorizaci. Odstraní se tak současný princip vyvažování mezi základní a procentní výměrou jednoho důchodu do průměru důchodu, neboť při vyšší valorizaci základní výměry by byli poškozeni ti, kteří nevstoupili do fondově financovaného pilíře a naopak při vyšší valorizaci procentní výměry by byli poškozeni ti, kteří do fondově financovaného pilíře vstoupili.

Procentní důchod se stanoví procentní sazbou z výpočtového základu, jde-li o důchody starobní a invalidní nebo z procentního důchodu zemřelého, jde-li o důchody vdovské, vdovecké a sirotčí.

O zvýšení důchodů rozhoduje vláda nařízením v rámci zmocnění obsaženém v zákoně o důchodovém pojištění (bez ohledu na to, zda byli důchodci účastni pojištění i ve fondově financovaném pilíři či nikoliv).

1.2 Vztah účasti v průběžném a fondově financovaném pilíři důchodového systému

Účast na pojištění ve fondově financovaném pilíři vzniká pojištěnci na základě jeho dobrovolného rozhodnutí o vstupu. Toto rozhodnutí musí být učiněno nejpozději do získání 24 měsíců doby pojištění z důvodu výdělečné činnosti po zavedení fondově financovaného pilíře.

¹ Kapitola 1 a kapitola 2 byly vypracovány Ministerstvem práce a sociálních věcí a do zprávy byly zařazeny v nezměněném znění.

² Fondově financovaný pilíř nahrazuje pouze část procentní výměry důchodu a je třeba zachovat proporce mezi procentní výměrou a fondově financovaným pilířem při přiznání důchodu po celou dobu jeho výplaty.

Účast na pojištění ve fondově financovaném pilíři zaniká pouze v zákonem stanovených případech, tedy

- při úmrtí účastníka a
- v případě výplaty invalidního důchodu z průběžně financovaného pilíře i po získání důchodového věku.

Povinnost platit do fondově financovaného pilíře příspěvky³ zaniká v zákonem stanovených případech, tedy

- přiznáním starobního důchodu nebo jeho části z průběžně financovaného pilíře,
- po dobu účasti na pojištění v průběžně financovaném pilíři z titulu náhradních dob pojištění⁴ nebo
- dnem výstupu z fondově financovaného pilíře; výstup z fondově financovaného pilíře na základě rozhodnutí pojištěnce bude možný s tím, že nároky získané ve fondově financovaném pilíři budou zachovány.

Rozhodnutí o vstupu do fondově financovaného pilíře a o výstupu z fondově financovaného pilíře bude možné učinit jen jednou a vždy do budoucna.

Rozhodnutí pojištěnce o vstupu do fondově financovaného pilíře důchodového systému nemá vliv na trvání jeho účasti na pojištění v průběžně financovaném pilíři důchodovém systému.

1.3 Výše základního důchodu

Výše základního starobního důchodu, invalidního důchodu, vdovského důchodu, vdoveckého důchodu a sirotčího důchodu se vzhledem k jeho funkci stanoví v pevné částce stejné pro všechny poživatele těchto důchodů a bez ohledu na to, zda byli účastní pojištění ve fondově financovaném pilíři či nikoliv. Výše základního důchodu činí (v současné době) 2 170 Kč měsíčně.

V případě souběhu nároku na dva či více základních důchodů nebo v případě oboustranně osiřelého dítěte náleží tento důchod pouze jednou.

1.4 Výše procentního důchodu

1.4.1 Výše starobního procentního důchodu z PAYG pilíře v případě nevyužití možnosti účastnit se pojištění ve fondově financovaném pilíři, výše invalidních procentních důchodů a pozůstalostních procentních důchodů

Rozhodující část příjmů důchodců plyne z průběžně financovaného pilíře důchodového systému, což může být z pohledu budoucího vývoje (především s ohledem na očekávané stárnutí populace) významným problémem českého důchodového systému. Vzhledem k tomu je pro finančně stabilní budoucí vývoj žádoucí větší diversifikace zdrojů příjmů ve stáří. Pro dosažení této větší diversifikace je nutné posílení fondové složky důchodového systému (bod 1.1). Návrh řešení spočívá v tom, že bude pojištěncům dána možnost volby, zda jejich starobní důchod bude plynout pouze z průběžně financovaného pilíře nebo i z fondově financovaného pilíře důchodového systému.

Možnost využití účasti na pojištění i ve fondově financovaném pilíři se vztahuje pouze na starobní důchody, nikoliv na důchody invalidní a pozůstalostní. Výše procentního starobního důchodu, pokud nebude využito možnosti účasti na pojištění ve fondově financovaném pilíři, výše procentních invalidních důchodů a pozůstalostních důchodů se stanoví stejným způsobem jako procentní výměra těchto důchodů v současné době.

³ Zákon č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů.

⁴ Po dobu účasti na důchodovém pojištění v I. pilíři prostřednictvím institutu náhradních dob pojištění, za které není odváděno pojistné ani jiné platby, nejsou odváděny žádné platby ani do fondově financovaného pilíře a tato doba účasti na pojištění se hodnotí plnou sazbou (tj., 1,5 % za rok, příp. v rozsahu 80 %, podle druhu náhradní doby pojištění).

1.4.2 Výše starobního procentního důchodu v případě využití možnosti účastnit se pojištění ve fondově financovaném pilíři

Možnost volby vstupu do fondově financovaného pilíře důchodového systému bude pro pojištěnce, kteří ji využijí, znamenat, že část jimi placených příspěvků v současné době do průběžně financovaného pilíře důchodového systému, která odpovídá financování starobních důchodů, by plynula na jejich individuální majetkový účet a byla investována.

Při splnění podmínek nároku na starobní důchod z průběžně financovaného pilíře bude pojištěnci přiznán jednak starobní důchod z průběžně financovaného pilíře, jehož výše bude upravena s ohledem na délku doby účasti na pojištění ve fondově financovaném pilíři a jednak starobní důchod z fondově financovaného pilíře vypočtený na základě výše finančních prostředků na jeho individuálním majetkovém účtu. Úprava procentního důchodu z průběžně financovaného pilíře spočívá v tom, že procentní sazba za celý jeden rok doby pojištění, a to bez náhradních dob pojištění, kdy byl pojištěnec účasten pojištění ve fondově financovaném pilíři, bude krácena v poměru pojistných sazeb placených do fondově financovaného pilíře a pojistných sazeb placených do průběžně financovaného pilíře.

1.4.2.1 Výše procentního starobního důchodu⁵

Výše procentního starobního důchodu se stanoví obdobně jako v případě neúčasti na pojištění ve fondově financovaném pilíři s tím, že:

- procentní sazba za každý celý rok doby pojištění získaný do vzniku nároku na tento důchod činí 1% výpočtového základu⁶,
- procentní sazba za každých 90 kalendářních dnů výdělečné činnosti vykonávané po vzniku nároku na tento důchod bez pobírání tohoto důchodu nebo jeho části činí 1 % výpočtového základu⁶.

Na minimální výši procentního starobního důchodu z průběžně financovaného pilíře nemá účast na pojištění ve fondově financovaném pilíři žádný vliv.

Vzhledem k tomu, že přiznání starobního důchodu nebo jeho části z průběžně financovaného pilíře bude mít za následek vznik nároku na starobní důchod z fondově financovaného pilíře a zánik povinnosti platit příspěvky do tohoto pilíře³, není třeba zvlášť řešit případy zvyšování procentního starobního důchodu z průběžně financovaného pilíře při pobírání tohoto důchodu ve výši jedné poloviny nebo v plné výši; v těchto případech se bude procentní důchod zvyšovat tak, jako kdyby pojištěnec nebyl účastníkem pojištění ve fondově financovaném pilíři.

Pokud jde o sčítání nezhodnocených zbytků dob pojištění, bude platit současný princip, tj. nezhodnocené zbytky dob pojištění s vyšší procentní sazbou se vždy přičítají k nezhodnoceným zbytkům dob pojištění s nižší procentní sazbou.

⁵ § 29 odst. 1 a 3 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů.

⁶ Pojistné do fondově financovaného pilíře bude stanoveno jako část pojistného placeného na důchodové pojištění (v současnosti z úhrnné sazby 28 % z vyměřovacího základu) s tím, že celkové pojistné na důchodové pojištění bude pro účastníky fondově financovaného pilíře zvýšeno o 2 p. b. na 30 %. Pro odvod do fondově financovaného pilíře nebudou stanovena žádná speciální pravidla, pokud jde o minimální či maximální vyměřovací základ pro pojistné (odlišná od úpravy pro základní důchodové pojištění).

Pojistné do fondově financovaného pilíře u osob, které se rozhodnou do něj vstoupit, bude stanoveno na úrovni 6 % vyměřovacího základu. Do průběžně financovaného pilíře bude potom odváděno u těchto osob 24 %. Snížení pojistné sazby v případě plateb do průběžně financovaného pilíře o 4 p. b. odpovídá stavu, kdy 2/3 z „celkové částky důchodu“ budou závislé na délce doby pojištění v průběžně financovaném pilíři a 1/3 z „celkové částky důchodu“ bude závislá na výši finančních prostředků na individuálním účtu ve fondově financovaném pilíři.

Ze současné pojistné sazby na důchodové pojištění ve výši 28 % vyměřovacího základu slouží pouze zhruba 12,5 p.b. na financování doby výdělečné činnosti pro starobní důchod, tj. doby, kterou bude nahrazovat fondově financovaný pilíř. Zbytek slouží k financování nestarobních důchodů (cca 8 p.b.), základní výměry důchodu (cca 4 p.b.) a náhradních (resp. vyloučených) dob (cca 3,5 p.b.).

1.4.2.2 Výše starobního procentního důchodu přiznaného před dosažením důchodového věku⁷

V případě přiznání starobního důchodu před dosažením důchodového věku (tzv. předčasný starobní důchod) platí obdobné principy jako v případě přiznání starobního důchodu při dosažení důchodového věku s tím, že se procentní sazba odpovídající získané době pojištění snižuje za každých i započatých 90 kalendářních dnů z doby ode dne přiznání důchodu do dosažení důchodového věku o 0,6 % (resp. 1 %) výpočtového základu⁸.

1.4.2.3 Výše starobního procentního důchodu přiznaného při získání kratší doby pojištění⁹ nebo při dosažení věku 65 let¹⁰

V případě přiznání starobního důchodu při získání kratší doby pojištění, avšak po dosažení vyšší věkové hranice platí obdobné principy jako v případě přiznání starobního důchodu při dosažení důchodového věku.

1.5 Přejed na navrhovanou právní úpravu

Základní výměra důchodu vyplácená podle dosavadních předpisů se ode dne účinnosti navrhované právní úpravy považuje za základní důchod ve stejné výši jako dosud vyplácená základní výměra důchodu.

Procentní výměra důchodu vyplácená podle dosavadních předpisů se ode dne účinnosti navrhované právní úpravy považuje za procentní důchod ve stejné výši jako dosud vyplácená procentní výměra důchodu.

V rámci přechodu na navrhovanou právní úpravu bude řešeno stanovení výše procentního důchodu v případě účasti na pojištění ve fondově financovaném pilíři, jestliže získal dobu pojištění v průběžně financovaném pilíři ještě v období před zavedením fondově financovaného pilíře.

---

⁷ § 31 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů.

⁸ Tento základní princip bude platit při získání plné (nepřerušované) doby účasti na pojištění ve fondově financovaném pilíři; pro ostatní případy bude třeba řešit úroveň snížení za předčasný odchod do starobního důchodu.

⁹ § 29 odst. 2 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁰ § 29 odst. 4 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů.

2 Promítnutí zavedení možnosti opt out do pojistného na sociální zabezpečení¹¹

Vyměřovacím základem pro odvod pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti bude vyměřovací základ pouze zaměstnance. Sazba pro odvod pojistného bude ve výši úhrnu sazby dosud platné pro zaměstnance i zaměstnavatele. Zaměstnavateli se stanoví sazba pro výpočet výše pojistného, které srazí zaměstnanci.

V současné době jsou dva vyměřovací základy – pro zaměstnance a pro zaměstnavatele (úhrn vyměřovacích základů všech zaměstnanců). Jsou proto i dvě sazby – pro zaměstnance (v roce 2010 ve výši 6,5 %) a pro zaměstnavatele (v roce 2010 ve výši 24,1 % nebo 21,5 %). Nově by činila sazba 30,6 % (nebo 28 %) z vyměřovacího základu jednotlivých zaměstnanců. Tento systém stanovení výše pojistného z vyměřovacího základu zaměstnance je zaveden ve zdravotním pojištění.

Zaměstnavatel bude povinen vést u každého zaměstnance údaje o výši jeho vyměřovacího základu, o výši pojistného, které z jeho vyměřovacího základu je povinen odvést, a o výši pojistného sraženého zaměstnanci z důvodu, že se přihlásil do systému fondově financovaného pilíře.

Vzhledem k tomu, že někteří zaměstnanci jsou jen důchodově pojištěni, platí dvě sazby (30,6 % a 28 %). Bude-li zaměstnavatel zasílat OSSZ seznamy zvláště zaměstnanců jen důchodově pojištěných a zvláště ostatních zaměstnanců, nebude třeba, aby vykazoval u jednotlivých zaměstnanců výši pojistného, které je povinen za ně odvést, uvede jen výši vyměřovacího základu. Bude-li zaměstnavatel předkládat OSSZ jeden seznam zaměstnanců, musí uvádět i výši pojistného u každého zaměstnance.

Z odvedeného pojistného se hradí nejdříve závazky z fondově financovaného pilíře, poté pojistné v pořadí na důchodové pojištění, na nemocenské pojištění a na příspěvek na státní politiku zaměstnanosti. V případě, kdy zaměstnavatel uhradí pojistné v nižší částce, než činí závazky z fondově financovaného pilíře, uhradí se za každého zaměstnance ve fondově financovaném pilíři poměrná část z odvedeného pojistného. Dlužná částka se uhradí z následujících splátek pojistného, pokud budou vyšší než závazky z fondově financovaného pilíře.

V případě, kdy zaměstnavatel dluží pojistné, by bylo velmi náročné na programové vybavení, aby odvedené pojistné bylo poměrně kráceno na jednotlivé druhy pojištění, tedy i do fondově financovaného pilíře. Při splácení dluhu by muselo být pojistné odváděné do fondově financovaného pilíře opět poměrně navyšováno; nejdříve by museli být „uspokojeni“ zaměstnanci, u nichž je nejstarší dluh na pojistném. Jestliže by zaměstnavatel odváděl na pojistném například jen 80 % jeho výše od ledna do června, v průběhu těchto 6 měsíců zaměstnanci končili zaměstnání, nově nastupovali do zaměstnání, a od července odváděl pojistné ve výši 110%, než mělo být odvedeno, muselo by být pojistné odpovídající 10 % úhrnu vyměřovacích základů použito na poměrné hrazení dluhu na pojistném nejdříve za měsíc leden u zaměstnanců, kteří byli zaměstnanci v měsíci lednu a přihlásili se do fondově financovaného pilíře. Proto se navrhuje uspokojování „pohledávek“ v uvedeném pořadí.

K investování pojistného by mělo docházet u zaměstnanců jednou za měsíc ve stanovený den, u OSVČ jednou za rok po podání Přehledu.

---

¹¹ Kapitola 1 a kapitola 2 byly vypracovány Ministerstvem práce a sociálních věcí a do zprávy byly zařazeny v nezměněném znění.

3 Návrh řešení spořicí fáze

3.1 Požadavky kladené na spořicí fázi

Materiál MPSV s názvem „Podkladový materiál pro rozhodnutí o zavedení možnosti opt out ze základního důchodového pojištění“ projednaný vládou klade na spořicí fázi následující požadavky:

- Spořicí fáze bude založena na principu existence správcovských společností, kterými by měly být stávající instituce pohybující se na finančním trhu a splňující definovaná kritéria
- Nepřímý vztah – anonymita – mezi účastníkem a správcovskou společností, jako nástroj omezování nákladovosti
- Role správcovských společností se omezuje pouze na investiční správu
- Vzhledem k anonymitě se nepředpokládá regulace přestupů
- Odměna správcovským společnostem ve formě % z dosaženého výnosu (popř. jiná forma)
- Účastníci budou mít možnost výběru investiční strategie (alespoň tři), která bude dána obecně definovaným podílem investičních instrumentů v portfoliu
- Volba investiční strategie účastníkem nebude omezována (bude existovat doporučení přejít před odchodem do důchodu ke konzervativnímu fondu)
- Stát garantuje pouze ochranu proti nezákonnému jednání, s jinou garancí se nepočítá

Tyto požadavky se následně promítají do volby institucionálního uspořádání, definice produktu a oblasti regulace a dohledu.

Neméně důležitou vlastností řešení je, že z právního hlediska nepatří prostředky naspořené v průběhu spořicí fáze opt-out účastníkovi, nýbrž státu. Z pohledu účastníka představují pouze právní nárok na výplatu důchodu ve výši odpovídající naspořeným prostředkům a v zákonem definovaném věku. Nejedná se o privatizaci důchodového zabezpečení, pouze o diverzifikaci zdrojů financování na bázi partnerství soukromého a veřejného sektoru. Část zdrojů bude za předem daných podmínek spravovat a zhodnocovat finanční sektor a ve výplatní fázi převezme zodpovědnost za finanční rizika a riziko dlouhověkosti.

3.2 Institucionální uspořádání spořicí fáze

MPSV předpokládá, že spořicí fáze bude založena na principu existence správcovských společností. Tyto správcovské společnosti budou zakládat účastnické fondy dle pravidel určených zákonem o fondově financovaném pilíři. Správcovské společnosti budou

- speciálně nově vzniklé instituce určené pouze k zajištění spořicí fáze v rámci fondově financovaného pilíře, které získají potřebnou licenci s tím, že nebudou moci provádět jiné činnosti; nebo
- jakékoliv instituce pohybující se na finančním trhu, které splní licenční podmínky a získají potřebnou licenci s tím, že budou moci provádět i jiné činnosti spojené s finančním trhem.

Vztah mezi účastníkem a správcovskou společností může být řešen dvěma základními přístupy, a to jako vztah přímý, tj. na základě smlouvy mezi účastníkem a správcovskou společností nebo nepřímý, kdy existuje pouze rámcová smlouva mezi nositelem pojištění v základním důchodovém pojištění a jednotlivými správcovskými společnostmi. MPSV doporučuje nepřímý vztah, který prostřednictvím anonymity účastníků ve vztahu ke správcovské společnosti omezí rizika budoucích tlaků na přestupy.

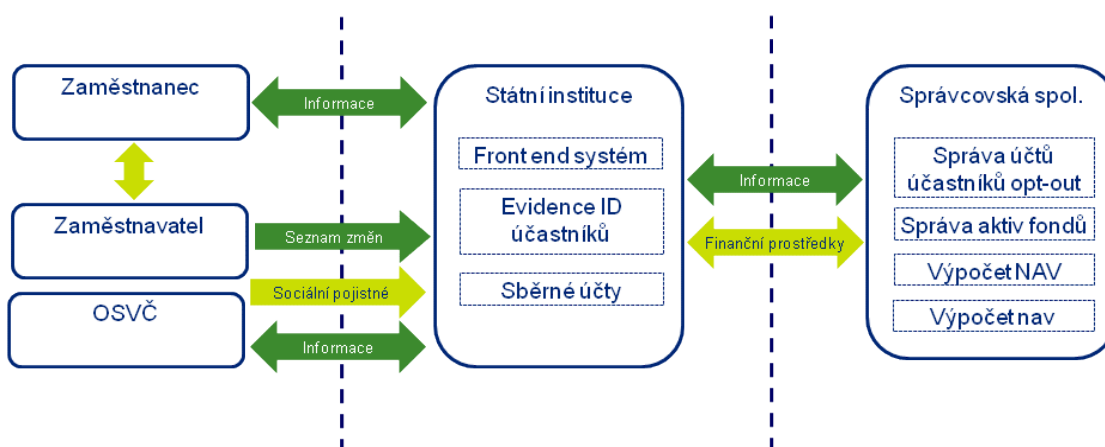
Výše uvedené přístupy vedou ke dvěma možným variantám modelu institucionálního uspořádání spořicí fáze. Model I předpokládá zavedení nových správcovských společností, které budou spravovat účty jednotlivých účastníků fondově financovaného pilíře a budou zodpovědné za investici finančních prostředků získaných výběrem pojistného. Tento model bývá standardně postaven na přímém vztahu mezi účastníkem a správcovskou společností. Zohlednění požadavku anonymity pak vede k doplnění prostředníka ve formě nositele pojištění. Model II předpokládá správu individuálních majetkových účtů účastníků fondově financovaného pilíře státní institucí a investování vybraných prostředků pojistného pomocí stávajících společností na finančním trhu.

3.2.1 Model I

Nositel pojištění zprostředkovává transfer vybraného pojistného správcovské společnosti. Nositel pojištění nemusí být nutně institucí vybírající pojistné, ale v dalším textu budeme předpokládat, že tomu tak je. Spořicí fázi budou zajišťovat správcovské společnosti zřízené na základě zvláštního zákona. Ty budou zodpovědné za veškeré procesy spojené se správou a investováním vybraného pojistného (obdobu penzijních společností podle připravovaného Zákona o penzijním spoření schváleného vládou).

Model opírající se o speciální správcovské společnosti je běžný ve většině středo- a východoevropských zemí, které zavedly fondově financovaný pilíř důchodového zabezpečení (zejména Slovensko, Polsko, Bulharsko, Rumunsko). Vztah mezi účastníkem a správcovskou společností je přímý a založený na smluvním vztahu.

Teoreticky lze v tomto modelu postavit vztah mezi účastníkem a správcovskou společností na anonymním základě. Do vztahu se správcovskou společností by vstupoval nositel pojištění, který by uzavíral skupinové smlouvy pro účastníky volící danou správcovskou společnost. Skutečná identita účastníka by byla skryta za specifické identifikační číslo, vytvořené pouze z technických důvodů a pro potřeby komunikace mezi nositelem pojištění a správcem.

Obrázek 1

Popis obrázku 1: Zaměstnavatel za zaměstnance odvádí pojistné inkasní státní instituci. OSVČ odvádí sociální pojistné na inkasní účet státní instituce přímo. OSVČ i zaměstnavatel informují státní instituci o výši odváděného pojistného. Tato instituce předá pojistné s ID klienta neumožňující jeho přímou identifikaci správcovské společnosti. Správcovská společnost spravuje individuální majetkové účty účastníků fondově financovaného pilíře a investuje je do fondů. Správcovská instituce průběžně informuje státní inkasní instituci o výši finančních prostředků na jednotlivých účtech účastníků. Státní instituce vede databázi o výši prostředků na účtech klientů a sděluje je prostřednictvím front end systému jednotlivým účastníkům.

Správcovská společnost nebude vykonávat veškeré činnosti znázorněné v obrázku sama, ale bude využívat služeb depozitáře (výpočet NAV a kontrola investičních limitů), kustody (majetková správa), popř. investiční společnosti (správa aktiv).

3.2.2 Model II

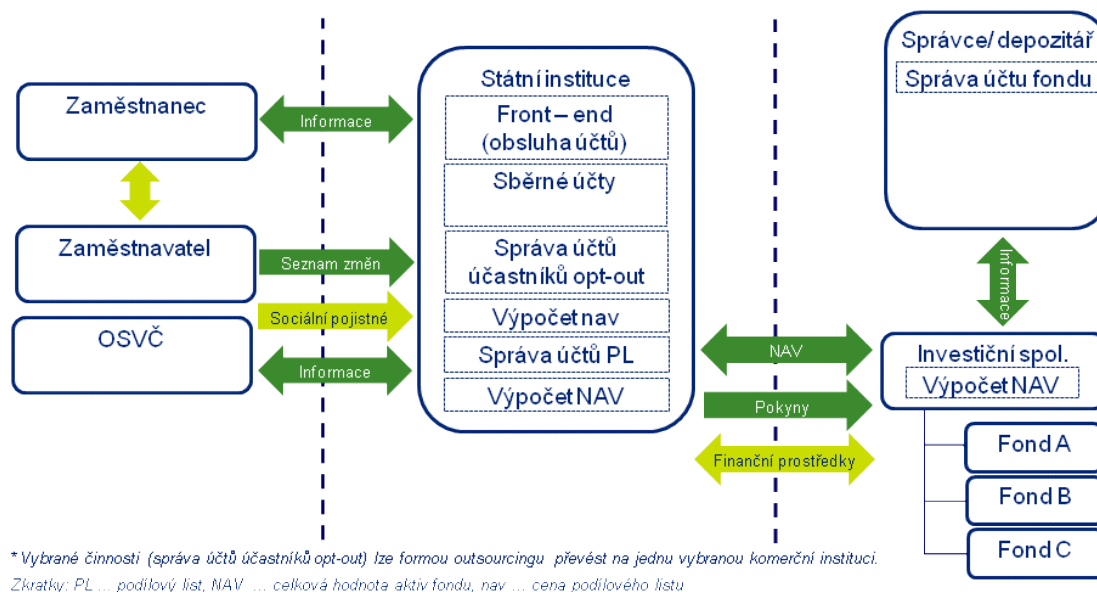
Stát prostřednictvím nositele pojištění zajišťuje transfer vybraného pojistného a vede individuální majetkové účty. Nositel pojištění agreguje požadavky jednotlivých účastníků a na jejich základě investuje do fondů fondově financovaného pilíře. Majetkové účty nositele pojištění může spravovat:

Model II.1 - Instituce úzce spojená se státem

Možné jsou různé varianty:

- Přímou nositel pojištění,
- Speciální instituce zřízená pro tento účel státem,

- Speciální komerční instituce vybraná státem pro správu účtů.

Obrázek 2

Popis obrázku 2: Zaměstnavatel za zaměstnance odvádí pojistné na inkasní účet státní instituce. OSVČ odvádí sociální pojistné na inkasní účet státní instituce přímo. OSVČ i zaměstnavatel informují státní instituci o výši odváděného pojistného. OSVČ pomocí přehledu o příjmech a výdajích za kalendářní rok, zaměstnavatel pravidelným měsíčním reportem. Státní instituce spáruje obě informace (finanční prostředky, report) a připíše odvedené sociální pojistné na individuální majetkový účet účastníka fondově financovaného pilíře. Následně toto pojistné investuje a nakoupí za něj podílové listy fondů fondově financovaného pilíře. V tomto schématu státní instituce spravuje individuální majetkové účty účastníků fondově financovaného pilíře, přepočítává nav (cena 1 podílového listu) a z kontrolních důvodů i NAV (celkové jmění fondu).

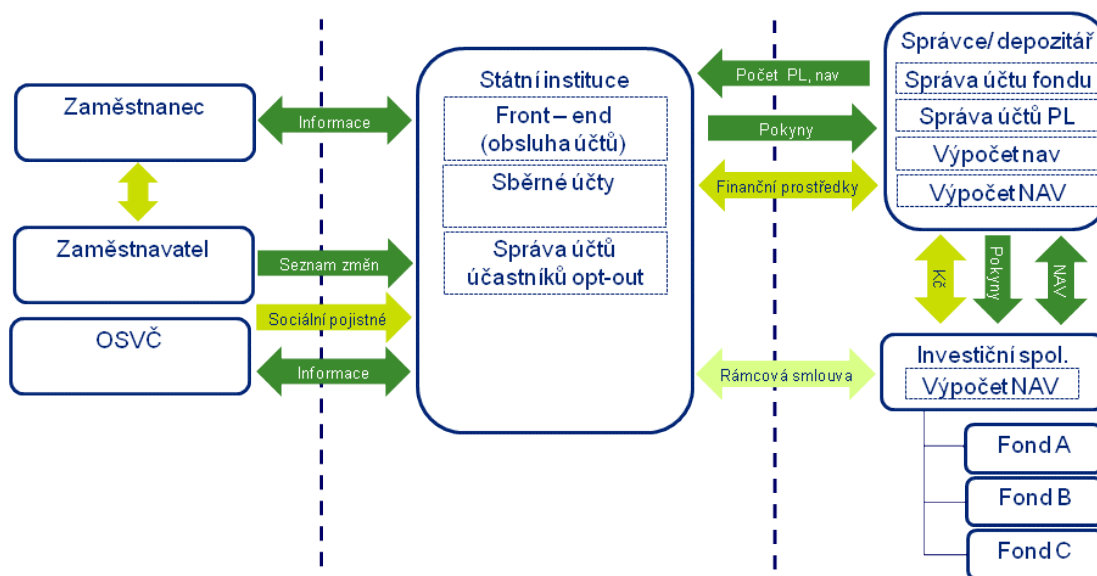
V tomto modelu nemusí všechny činnosti vykonávat jedna státní instituce. Stát může pro výkon vybraných činností vybrat jednu komerční instituci, která se zaváže poskytovat tyto služby nejefektivněji.

Model II.2 - Více konkurenčních komerčních institucí (Doporučená varianta)

V tomto modelu není nutné zavádět nové instituce a roli správcovských společností tak mohou plnit stávající instituce kolektivního investování (investiční společnosti a jimi spravované podílové fondy).

V modelu II je nutné zajistit výkon následujících činností:

- Vedení majetkových a peněžních účtů podílových fondů
- Vypořádání obchodů s cennými papíry uvnitř fondu
- Přijímání a odesílání peněžních prostředků
- Výpočet čistého obchodního jmění (NAV) na jeden podílový list (PL), tzv. malé „nav“ (NAV/počet PL)
- Činnosti depozitáře (výpočet čistého obchodního jmění fondu, tzv. velké „NAV“, kontrola, zda jsou plněny investiční limity a investiční strategie odpovídá statutu fondu)
- Vedení majetkových účtů nositele pojištění

Obrázek 3

Popis obrázku 3: Zaměstnavatel za zaměstnance odvádí pojistné na inkasní účet státní instituce. OSVČ odvádí pojistné na inkasní účet státní instituce přímo. OSVČ i zaměstnavatel informují státní instituci o výši odváděného pojistného. OSVČ pomocí přehledu o příjmech a výdajích za kalendářní rok, zaměstnavatel pravidelným měsíčním reportem. Státní instituce spáruje obě informace (finanční prostředky, report) a připiše odvedené pojistné na individuální majetkový účet účastníka fondově financovaného pilíře.

Státní instituce (nositel pojištění) agreguje požadavky jednotlivých účastníků na alokaci sociálního pojistného. Následně toto agregované pojistné investuje a nakoupí za něj podílové listy fondů spravovaných licencovanými investičními společnostmi. Vztah mezi nositelem pojištění a investiční společností (zejména pravidla pro registraci a odnětí registrace fondů, pravidla obchodování a zúčtování nákupů a prodejů PL a odpovědnost za chyby) bude upravovat jednotná rámcová smlouva, kterou uzavře investiční společnost s nositelem pojištění. Investiční společnost poskytne nositeli pojištění údaje a identifikaci instituce, u které má vedeny peněžní účty a která pro ni vykonává správu cenných papírů (správce/ depozitář).

V tomto schématu státní instituce spravuje pouze individuální majetkové účty účastníků fondově financovaného pilíře. Majetkový účet nositele pojištění je spravován existujícími komerčními společnostmi (správce/ depozitář), které zajišťují správu majetkových účtů pro investiční společnost. Mezi činnosti takové komerční společnosti patří i výpočet nav a kontrolní přepočítání NAV. Komerční společnost spravující majetkový účet nositele pojištění převede agregované sociální pojistné dle zadaných požadavků do příslušného podílového fondu. Informace o provedení nákupu (popř. odkupu podílových listů při změně alokace) předává zpět do státní instituce, která provádí rozpad této informace na účty jednotlivých účastníků fondově financovaného pilíře.

3.3 Výběr modelu

Předcházející kapitola obsahuje tři základní modely splňující požadavky MPSV na nastavení spořicí fáze fondově financovaného pilíře.

S ohledem na výsledky analýzy modelů dle těchto kritérií (viz Tabulka 1) a vzhledem k požadavku co možná nejvíce využít stávající instituce finančního trhu lze doporučit jako optimální nastavení institucionálního uspořádání spořicí fáze Model II.2.

Pro volbu optimálního uspořádání spořicí fáze byla použita následující kritéria:

- Bezpečnost:
  - spolehlivost výběru příspěvků
  - bezpečnost finančních prostředků po dobu spořicí fáze
  - citlivé zacházení s osobními údaji

- úplné a jednotné informace poskytovaných klientům
- Náklady:
  - implementační náklady – IT řešení, personální zabezpečení, osvěta
  - pořizovací náklady – náklady na získání účastníka fondově financovaného pilíře, proces pořizování, existence provize
  - správní náklady – náklady na obsluhu účastníka fondově financovaného pilíře a jeho prostředků
  - dodatečné náklady na regulaci a dohled
- Služby:
  - pomoc účastníkovi fondově financovaného pilíře s orientací v oblasti investování
  - pomoc účastníkovi fondově financovaného pilíře s řešením dotazu či chyby
  - doplňkové služby – pojištění, možnost investice vlastních prostředků do stejného fondu, apod.

		Model I	Model II
Bezpečnost	Spolehlivost výběru příspěvků	<p>Nezávislost na finanční situaci účastníka: Obě varianty předpokládají, že pojistné bude vybírat státní instituce (ČSSZ nebo obdobné inkasní místo). Bude nutné redefinovat stávající procesy tak, aby byly k dispozici údaje o zaplaceném pojistném za každého účastníka.</p> <p>Neplacení sociálního pojistného, insolventnost zaměstnavatele: V obou variantách je nutné definovat seznam možných situací a reakci nositele pojištění. Předpokládá se uplatnění principu, není-li zaplaceno (či je zaplaceno později), není investováno (resp. je investováno později). Riziko neplacení pojistného nese účastník.</p>	
	Bezpečnost finančních prostředků po dobu spořicí fáze	<p>Zpronevěra: Obě varianty předpokládají, že investory prostředků budou komerční instituce. V obou případech bude tedy nutno stanovit dohled (dozor, depozitář) nad těmito institucemi, který bude vycházet z již existujících institucí.</p> <p>Úpadek komerční instituce: V případě úpadku by v obou variantách mělo dojít k převodu prostředků účastníků pod jinou komerční instituci (oddělení majetku správce a účastníka). Úpadek správcovské společnosti by neměl ohrozit majetek účastníků.</p> <p>Výnos: Nepředpokládá se garance minimálního výnosu. Tuto garanci lze implementovat jak v modelu I, tak v modelu II. Garance minimálního výnosu je spojena s dodatečnými náklady. Její implementace je běžná v modelu I. V modelu II se předpokládá, že účastníci vědomě v souladu s individuálními preferencemi volí podílový fond a odpovídající investiční strategii a garance minimálního výnosu není nutná.</p>	
	Citlivé zacházení s osobními údaji	<p>Vyšší riziko zneužití osobních údajů.</p> <p>Individuální data má k dispozici jak státní instituce, tak komerční instituce.</p>	<p>Nižší riziko zneužití osobních údajů.</p> <p>Individuální data zůstávají pouze ve státní instituci.</p> <p>Lidé mohou lépe vnímat, pokud zprostředkované informace o jejich platech jsou sdruženy pouze v databázi státu než v databázi komerční instituce.</p>
	Úplné a jednotné informace	<p>Potenciálně nejednotné</p> <p>Lze očekávat, že všechny zúčastněné instituce by plnily zákonné požadavky, nicméně stále by jim v rukou zůstávala forma a doprovodné informace.</p>	<p>Jednotné</p> <p>Státní instituce by vyžadovala od všech zúčastněných institucí shodné informace a prezentovala by je bez vlivu marketingu.</p>
Náklady	Implementační náklady z pohledu státního rozpočtu (systém správy účtů, internetové bankovníctví a personální zabezpečení kontaktního centra)	<p>Nižší náklady.</p> <p>Implementace především ve finančních institucích (Poznámka: Pro finanční instituce by se z hlediska implementace pravděpodobně jednalo pouze o doplnění dalšího produktu.)</p>	<p>Vyšší náklady.</p> <p>Pro státní instituci bude zavedení všech těchto funkcí novinkou. Existuje riziko nezvládnutí implementační fáze.</p>

	Požizovací náklady	<p>Riziko vyšších nákladů</p> <p>V případě přímého vztahu mezi účastníkem a správcovskou společností dojde k aktivaci a mobilizaci distribučních kanálů s tlakem na vyplácení vysokých provizí za získaného klienta. Bude také docházet k přetahování klientů.</p> <p>V případě nepřímého vztahu bude existovat anonymita díky aplikaci speciálního identifikátoru. Při spojení identifikátoru s konkrétním účastníkem (dobrovolné prozrazení za odměnu) bude také možné „pracovat“ s klientem. Lze uplatnit standardní mechanismy – provize, kontrola získání klienta, storno provize při ztrátě klienta. Riziko vysokých provizí a přetahování klientů tak zůstává značné.</p>	<p>Možnost eliminovat pořizovací náklady</p> <p>Pokud se podaří udržet vztah pouze na úrovni stát <-> účastník, bylo by možné očekávat nulové pořizovací náklady.</p> <p>Avšak i zde hrozí, že správcovské společnosti (investiční společnosti) si najdou cestu k obchodním agentským sítím a budou za získané účastníky vyplácet provize. Tento model je ale relativně náročný z hlediska získávání informací o klientech, průkaznosti, že se účastník skutečně stal klientem dané správcovské společnosti a možnosti uplatnění storno provize.</p>
	Správní náklady	<p>Nelze stanovit</p> <p>V této variantě business model předpokládá zavedení speciálních správcovských společností zajišťujících veškeré činnosti a z tohoto pohledu by bylo možné očekávat vyšší náklady. Na druhou stranu lze počítat s konkurencí a využitím synergie se správou dalších finančních produktů.</p>	<p>Nelze stanovit</p> <p>V této variantě model umožňuje využití úspor z rozsahu, pokud bude vybrané činnosti zajišťovat pouze jedna instituce. Na druhé straně by se jednalo o monopol, který může brzdit rozvoj služeb a inovací.</p> <p>Náklady by závisely pouze na efektivitě jedné instituce.</p>
	Dodatečné náklady na regulaci a dohled	<p>Vyšší náklady</p> <p>Model I předpokládá zavedení speciálních správcovských společností. Vznik nových institucí si vyžádá náklady na zaškolení personálu. Náklady se zvýší jak z důvodu vzniku nového typu subjektu, tak z důvodu vyššího počtu subjektů.</p>	<p>Nižší náklady</p> <p>Model II předpokládá maximální využití existujících institucí na finančním trhu. Nevzniknou náklady na regulaci a dohled z důvodu vzniku nových institucí. Náklady se zvýší pouze z důvodu vyššího počtu subjektů.</p>
Služby	Pomoc účastníkovi s výběrem fondu	Podpora ve formě standardizovaných informací o jednotlivých fondech (webová stránka spravovaná nositelem pojištění)	Podpora ve formě standardizovaných informací o jednotlivých fondech (webová stránka spravovaná nositelem pojištění)
	Pomoc účastníkovi s řešením dotazu či chyby	Ve variantě I bude tato pomoc obsloužena komerčními institucemi, tj. bude kvalitní, nicméně subjektivní (zaujaté ve prospěch dané komerční instituce).	Ve variantě II bude nutno zavést a vyškolit kontaktní centrum schopné této komunikace. Tito lidé budou mít pravděpodobně méně zkušeností. Na druhé straně by tímto kontaktním centrem měly být poskytovány obecnější, ale více objektivní informace.

	Doplňkové služby	V této variantě by komerční instituce mohly doplnit nabídku klientovi dalšími „na míru šitými“ produkty. Otázkou zůstává, zda jsou doplňkové služby vhodnou komponentou důchodu fondově financovaného pilíře.	Bez nabídky doplňkových služeb.
--	------------------	--	---------------------------------

Tabulka 1

3.4 Produkt

Cílem je jednoduchý produkt zaměřený pouze na dlouhodobou akumulaci finančních prostředků, s minimální nákladovostí a možností jednoduchého srovnávání konkurenčních nabídek tohoto produktu ve vybraných parametrech.

Produkt fondově financovaného pilíře musí splňovat následující parametry:

- Akumulace a zhodnocování finančních prostředků
- Snadné porovnávání investice na základě parametrů (výnosnost, riziko, nákladovost)
- Struktura portfolia regulována pouze obecnými limity, alespoň tři investiční strategie
- Poplatek za správu aktiv

S ohledem na zvolené institucionální uspořádání vyhovují těmto parametrům nejlépe podílové fondy spravované profesionálními správci aktiv (investičními společnostmi).

3.4.1 Pravidla pro povolení činnosti a registraci podílového fondu

Registraci podílového fondu u nositele pojištění budou předcházet následující kroky:

1. Investiční společnost musí získat povolení k činnosti podle Zákona o kolektivním investování
2. Investiční společnost musí získat povolení k činnosti v rámci fondově financovaného pilíře, které spočívá ve splnění dodatečných licenčních podmínek nad rámec Zákona o kolektivním investování
3. Uzavření rámcové smlouvy s nositelem pojištění, která upraví podmínky spolupráce nositele pojištění a investiční společnosti

Podílové fondy pro fondově financovaný pilíř budou moci nabízet pouze investiční společnosti, které získaly povolení provozovat činnost na základě Zákona č. 189/2004 Sb. o kolektivním investování. Ten stanoví podmínky pro povolení k činnosti investiční společnosti a podmínky pro povolení k vytvoření podílového fondu. Povolení vydává ČNB.

Kromě obecných podmínek definovaných Zákonem o kolektivním investování budou existovat i dodatečné licenční podmínky pro povolení činnosti investiční společnosti v rámci fondově financovaného pilíře. Povolení k investiční činnosti v rámci fondově financovaného pilíře bude vydávat ČNB. Dodatečné licenční podmínky stanoví:

- Investiční společnost má sídlo v České republice a podléhá dohledu ze strany České národní banky.
- Investiční společnost platí roční licenční poplatek.
- Investiční společnost vytvoří právě jeden podílový fond v každé z následujících kategorií – konzervativní, smíšený a dynamický fond.
- Kromě výše uvedených fondů může investiční společnost nabídnout i další fondy. Tyto fondy musí být z jedné z následujících kategorií – fondy životního cyklu a garantované fondy.
- Investiční společnost zakládá pro účely opt -out 3 povinné fondy, vždy právě jeden daného typu. Celkový počet fondů nabízených jednou investiční společností pro účely opt-out nesmí překročit 20 fondů.
- Investiční společnost si účtuje odměnu za správu majetku. Její výše je daná procentem čistého obchodního jmění za rok.
- Investiční společnost nemůže kotovat rozdílnou cenu na nákup a prodej PL v daném podílovém fondu.
- Z majetku fondu lze uhrazovat pouze náklady třetím osobám (zejména úplata za výkon činnosti depozitáře a auditora, poplatky hrazené bance, poplatky hrazené osobě provádějící vypořádání

obchodů s investičními nástroji, převodním místům, obchodníkům s cennými papíry). Tyto náklady musí být uvedené ve statutu fondu¹².

- Po udělení povolení k činnosti musí investiční společnost uzavřít standardizovanou rámcovou smlouvu s nositelem pojištění.

Rámcová smlouva mezi nositelem pojištění a investiční společností bude obsahovat úpravu spolupráce těchto dvou subjektů. Rámcová smlouva je jednotná pro všechny investiční společnosti a bude veřejně dostupná. Zejména stanoví:

- Investiční společnost bude přijetím rámcové smlouvy akceptovat podmínky pro registraci a zánik registrace podílových fondů
- Investiční společnost se zavazuje plnit informační povinnost a předkládat ve stanovených termínech a stanovené formě data a informace o jí spravovaných podílových fondech v rozsahu definovaném v rámcové smlouvě (eventuelně v příslušné vyhlášce)
- Investiční společnost se zavazuje akceptovat pravidla obchodování a zúčtování nákupů a prodejů PL vymezených v rámcové smlouvě s nositelem pojištění
- Rámcová smlouva vymezí i základní pravidla pro přenos dat a informací mezi nositelem pojištění a investiční společností
- Odpovědnost za chyby vzniklé při zpracovávání investičních pokynů a sankce z toho plynoucí
- Případná omezení aplikovaná na poplatky
- Ustanovení, která mohou být změněna jednostranně nositelem pojištění (např. případná omezení aplikovaná na poplatky)

Dodatečné licenční podmínky bude upravovat zvláštní zákon, který zavede možnost vyvázat část příspěvků z průběžně financovaného státního systému do fondově financovaného systému (dále jen „zákon o opt-out“). Tyto podmínky mohou být dále konkretizovány v rámcové smlouvě mezi nositelem pojištění a investiční společností. Některé dodatečné podmínky mohou být upraveny i samostatnou vyhláškou, na jejímž základě bude prováděn dohled nad investičními společnostmi a podílovými fondy účastnících se opt-out.

Získání povolení k činnosti podle Zákona o kolektivním investování, podle zákona o opt-out a uzavření rámcové smlouvy jsou předpokladem pro registraci podílových fondů u nositele pojištění. Po uzavření rámcové smlouvy je investiční společnost povinná požádat ve stanoveném čase o registraci povinně zakládaných fondů pro fondově financovaný pilíř. Kdykoli po uzavření rámcové smlouvy může investiční společnost zažádat o registraci dodatečných fondů, pokud nepřekročí stanovený maximální počet fondů. Po registraci fondu zařadí nositel pojištění fond do nabídky fondů pro fondově financovaný pilíř.

Cílem dodatečných licenčních podmínek je snaha zajistit vyšší transparentnost, omezit nadměrné náklady spojené s dohledem vysokého počtu investičních společností a fondů, vytvořit jasné podmínky pro spolupráci nositele pojištění a investičních společností. Dodatečná regulace by měla omezit vznik příliš velkého počtu malých subjektů. V situaci příliš velkého počtu subjektů a podílových fondů by se neúměrně zvyšovaly náklady správu majetku, na dohled a náklady účastníků na orientaci mezi velkým počtem konkurenčních nabídek.

3.4.2 Pravidla pro klasifikaci podílových fondů

Podílové fondy spravované investiční společností registrované pro opt-out u nositele pojištění budou klasifikována do jedné z následujících kategorií.

Konzervativní fond

Pro definici konzervativního fondu lze využít definici z návrhu zákona o penzijním spoření. Podle tohoto návrhu konzervativní fond investuje pouze do následujících instrumentů:

---

¹² Přesné vymezení obsahuje vyhláška č. 482/2006 Sb., o minimálních náležitostech statutu a povinných náležitostech zjednodušeného statutu fondu kolektivního investování.

- nástrojů peněžního trhu, dluhopisů nebo obdobných cenných papírů představujících právo na splacení dlužné částky, jejichž emitentem je členský stát, Česká národní banka, Evropská centrální banka, Evropská investiční banka, Světová banka, Mezinárodní měnový fond, jiná mezinárodní finanční instituce, jejíž závazky jsou zaručeny státy, které jsou jejími členy, a která je uvedena v seznamu České národní banky
- dluhopisů nebo obdobných cenných papírů představujících právo na splacení dlužné částky, jejichž hodnocení kvality (rating) patří mezi 5 nejlepších ratingových hodnocení v investičním stupni a je vydáno ratingovou agenturou, která je zapsána do seznamu ratingových agentur uznaných Českou národní bankou,
- cenných papírů fondu peněžního trhu, který splňuje vymezené podmínky,
- vkladů, se kterými je možno volně nakládat, nebo termínových vkladů se lhůtou splatnosti nejdéle 1 rok u regulované banky.

Investiční společnost musí povinně registrovat tento fond.

Smíšený fond

Pro definici smíšeného fondu lze využít definici z návrhu zákona o penzijním spoření. Podle tohoto návrhu smíšený fond investuje pouze do následujících instrumentů:

- nástrojů peněžního trhu, dluhopisů nebo obdobných cenných papírů představujících právo na splacení dlužné částky, jejichž emitentem je členský stát, Česká národní banka, Evropská centrální banka, Evropská investiční banka, Světová banka, Mezinárodní měnový fond, jiná mezinárodní finanční instituce, jejíž závazky jsou zaručeny státy, které jsou jejími členy, a která je uvedena v seznamu České národní banky,
- dluhopisů nebo obdobných cenných papírů představujících právo na splacení dlužné částky, jejichž hodnocení kvality (rating) patří mezi 7 nejlepších ratingových hodnocení v investičním stupni a je vydáno ratingovou agenturou, která je zapsána do seznamu ratingových agentur uznaných Českou národní bankou,
- akcií nebo obdobných cenných papírů představujících podíl na právnické osobě přijaté k obchodování na regulovaném trhu se sídlem v členském státě Evropské unie,
- cenných papírů vydaných standardním fondem podle zákona upravujícího kolektivní investování nebo zahraničním standardním fondem podle srovnatelného právního předpisu upravujícího kolektivní investování,
- vkladů, se kterými je možno volně nakládat, nebo termínovaných vkladů se lhůtou splatnosti nejdéle 1 rok u regulované banky.

Smíšený fond investuje nejvýše 40% hodnoty svého majetku do akcií nebo obdobných cenných papírů.

Investiční společnost musí povinně registrovat tento fond.

Dynamický fond

Pro definici dynamického fondu lze využít definici z návrhu zákona o penzijním spoření. Podle tohoto návrhu dynamický fond investuje pouze do následujících instrumentů:

- nástrojů peněžního trhu, dluhopisů nebo obdobných cenných papírů představujících právo na splacení dlužné částky, jejichž emitentem je členský stát, Česká národní banka, Evropská centrální banka, Evropská investiční banka, Světová banka, Mezinárodní měnový fond, jiná mezinárodní finanční instituce, jejíž závazky jsou zaručeny státy, které jsou jejími členy, a která je uvedena v seznamu České národní banky,
- dluhopisů nebo obdobných cenných papírů představujících právo na splacení dlužné částky, jejichž hodnocení kvality (rating) patří mezi 10 nejlepších ratingových hodnocení v investičním stupni a je vydáno ratingovou agenturou, která je zapsána do seznamu ratingových agentur uznaných Českou národní bankou,
- akcií nebo obdobných cenných papírů představujících podíl na právnické osobě přijaté k obchodování na regulovaném trhu se sídlem v členském státě Evropské unie,

- cenných papírů vydaných standardním fondem podle zákona upravujícího kolektivní investování nebo zahraničním standardním fondem podle srovnatelného právního předpisu upravujícího kolektivní investování,
- vkladů, se kterými je možno volně nakládat, nebo termínovaných vkladů se lhůtou splatnosti nejdéle 1 rok u regulované banky.

Dynamický fond investuje nejvýše 80% hodnoty svého majetku do akcií nebo obdobných cenných papírů.

Investiční společnost musí povinně registrovat tento fond.

Fond životního cyklu

Investiční společnost může vytvářet také fondy životního cyklu. Investiční strategie fondů životního cyklu se mění v čase. Cílem je plynulý přechod od dynamické investiční strategie zaměřené na maximální zhodnocení prostředků ke konzervativní strategii snižující riziko poklesu hodnoty.

Fondy životního cyklu jsou zakládány s daným časovým horizontem (např. 2020, 2030 apod.). Čím více se přibližuje daný časový horizont, tím větší část portfolia je umístěna v instrumentech s fixním výnosem a instrumentech peněžního trhu. Po dosažení časového horizontu se fond přemění na fond peněžního trhu. Předpokládá se, že účastníci po dosažení daného časového horizontu přejdou do výplatní fáze, popř. alokují prostředky do jiného podílového fondu.

Investiční společnost nemusí registrovat tento fond.

Garantovaný fond

Investiční společnost může zakládat fondy s garantovaným výnosem. Investiční společnost realizuje takovou investiční strategii, která na zvolené úrovni pravděpodobnosti a/nebo na konci daného investičního horizontu zaručuje předem daný výnos, např. dosažení alespoň nulového zhodnocení. S ohledem na specifika investiční strategie fondu s garantovaným výnosem lze u těchto fondů aplikovat na účastníka dodatečná omezení (např. uzavřenost fondu).

Fondy s garantovaným výnosem umožňují maximálně bezpečnou investiční strategii, ale nezaručují stoprocentní ochranu proti znehodnocení vložených prostředků. Plná garance zachování hodnoty vložených prostředků by vyžadovala dodatečnou regulaci kapitálu investičních společností. Ty by musely držet odpovídající kapitál na pokrytí rizik (zejména tržního a kreditního rizika). Kapitálové požadavky by musely být regulovány a dohlíženy. V konečném důsledku by se jednalo o vytvoření nové finanční instituce. Náklady na dodatečný kapitál a regulaci by zvyšovaly náklady pro účastníky. Takové uspořádání není v souladu s navrženým řešením spořicí fáze.

Investiční společnost nemusí registrovat tento fond.

3.4.3 Výše poplatků

Investiční společnost si účtuje odměnu za správu majetku. Její výše je daná procentem čistého obchodního jmění za rok. Investiční společnosti nebude dovoleno kotovat rozdílnou cenu na nákup a prodej podílových listů. Kromě odměny za správu majetku může investiční společnost v souladu se zákonem o kolektivní investování uhrazovat z majetku fondu i vybrané náklady třetím osobám. Jedná se o náklady, které hradí investiční společnost v souvislosti se správou podílových fondů třetím osobám, zejména úplatu za výkon činnosti depozitáře a auditora, poplatky hrazené bance, poplatky hrazené osobě provádějící vypořádání obchodů s investičními nástroji, převodním místům, obchodníkům s cennými papíry.

Statut fondu musí přesně vymezit náklady, které jsou strhávány z majetku fondu a nejsou tudíž hrazeny z odměny za správu. Tyto náklady pak vstupují do výpočtu ukazatele celkových nákladů (TER). Přesné vymezení obsahuje vyhláška č. 482/2006 Sb., o minimálních náležitostech statutu a povinných náležitostech zjednodušeného statutu fondu kolektivního investování.

Z hlediska zachování možnosti regulovat nákladovost fondově financovaného pilíře bude mít nositel pojištění právo stanovit a upravovat v čase maximální výši poplatku za správu v rámcové smlouvě. Značná část nákladů spojených se správou podílového fondu má fixní charakter. V čase bude významně růst objem spravovaných aktiv, investiční společnosti budou realizovat úspory z rozsahu a výše poplatku za správu bude v čase klesat.

3.4.4 Informační povinnost

Investiční společnosti mají povinnost na denní bázi zveřejňovat hodnotu podílového listu a komunikovat s nositelem pojištění způsobem, který umožňuje efektivní a včasnou realizaci nákupních a prodejních příkazů ze strany nositele pojištění. To se týká zejména přijetí a confirmace příkazů na nákup a prodej PL, finanční vypořádání transakcí apod.

Vedle toho bude nositel pojištění na základě informací od investičních společností poskytovat účastníkům následující informace pro rozhodování o volbě fondu:

- Přehled fondů obsahující základní informace o podílových fondech v členění podle typu fondu, zejména:
  - denní hodnota PL za posledních 5 let (popř. od vzniku fondu, je-li historie fondu kratší. Stejný princip je aplikován i v dalších obdobných případech.)
  - výnosnost definovaná jako procentní změna hodnoty PL za posledních 5 let
  - volatilita měřená směrodatnou odchylkou výnosnosti
  - poplatek za správu
  - ukazatel celkových nákladů TER
  - rozpad TER na jednotlivé složky nákladů (jako % čistého obchodního jmění i v absolutní výši)
- Katalog fondů obsahující detailnější informace o fondech v členění podle typu fondu, ve kterém bude zakázáno použití hodnotících slovních spojení (jako např. nejlepší fond apod.). Tento katalog bude obsahovat následující informace:
  - datum založení fondu
  - popis investiční politiky
  - popis finančních instrumentů v portfoliu fondu
  - jméno osoby správce podílového fondu
  - kvalifikace osoby správce
  - denní hodnota PL za posledních 5 let
  - obrat fondu za posledních 5 let
  - objem aktiv za posledních 5 let
  - 10 největších majetkových účastí a jejich procento na celkových aktivech fondu
- Katalog investičních společností, ve kterém bude zakázáno použití hodnotících slovních spojení (jako např. nejlepší správcovská společnost apod.). Tento katalog bude obsahovat následující informace:
  - kontaktní údaje
  - celkový počet zaměstnanců
  - celkový objem aktiv pod správou
  - celkový počet fondů
  - počet fondů a aktiva fondů podle kategorií (konzervativní, smíšený, dynamický, životního cyklu, garantovaný)

Tyto informace bude investiční společnost předávat ve formě stanovené v rámcové smlouvě a ve stanovených datech nositeli pojištění. Ten bude kontrolovat včasnost a úplnost informací. Věcnou správnost (zejména hodnota čistého obchodního jmění, nákladovost v podobě TER apod.) bude kontrolovat dohledový orgán.

Nositel pojištění bude mít povinnost informovat účastníka 5 let před dosažením statutárního věku pro odchod do důchodu o vhodnosti investovat prostředky formou konzervativní investiční strategie (tj. v konzervativním fondu, ve fondu životního cyklu s odpovídajícím investičním horizontem nebo v garantovaném fondu). Tuto informaci bude zasílat účastníkovi jedenkrát ročně až do jeho odchodu do důchodu.

3.4.5 Pravidla alokace pojistného a převodu podílových listů

Zákon o opt-out stanoví maximální počet podílových fondů, do kterých lze alokovat pojistné. V počáteční fázi spuštění systému může být žádoucí pro hladký chod systému omezit možnost alokace pojistného pouze do jednoho podílového fondu.

Lze uvažovat i o omezení počtu podílových fondů, které bude mít v daný okamžik účastník na svém majetkovém účtu. Toto omezení bude zavedeno, pokud se ukáže existence většího počtu podílových fondů na jednom majetkovém účtu jako příliš nákladná nebo spojená s nadměrným operačním rizikem (kolaps front end systému při příliš vysokém počtu příkazů na prodej/nákup).

3.4.6 Převod nároků ve spořicí fázi při úmrtí účastníka

V případě úmrtí účastníka opt-out v průběhu spořicí fáze jsou naspořené prostředky, resp. s nimi spojené nároky na důchod, převedeny na oprávněné osoby. Jelikož prostředky naakumulované ve spořicí fázi nejsou vlastnictvím účastníka, ale představují pouze nároky na budoucí důchod, měla by se omezit možnost výplaty těchto prostředků v hotovosti. Naspořené prostředky (resp. PL) odpovídající vyvázanému pojistnému z průběžně financovaného státního pilíře (tj. 2/3 naspořených prostředků) budou převedeny na individuální majetkový účet oprávněné pozůstalé osoby. Pokud takový účet nemá, bude jí účet zřízen. Prostředky mohou být čerpány ve formě anuity až v okamžiku, kdy pozůstalý odejde do starobního důchodu. Tento přístup zvýší úroveň zabezpečení osob ve stáří.

Naspořené prostředky (resp. PL) nad rámec pojistného vyvázaného z průběžně financovaného státního pilíře (tj. 1/3 naspořených prostředků) budou také převedeny na individuální majetkový účet oprávněné osobě.

Zákon o opt-out stanoví jak výše uvedené podmínky převodu práv, tak okruh oprávněných osob. Dojde-li v ke smrti účastníka ve spořicí fázi, nabývají práva plynoucí z naspořených prostředků manžel/ka účastníka, není-li ho, pak děti účastníka. Není-li těchto osob, nabývají práva osoby, které žily s pojištěným po dobu nejméně jednoho roku před jeho smrtí ve společné domácnosti a které z tohoto důvodu pečovaly o společnou domácnost nebo byly odkázány výživou na účastníka.

3.5 Bezpečnost

Cílem je poskytnout účastníkovi jisté záruky vedoucí k ochotě podílet se na fondově financovaném pilíři. Účastníkovi by měla být poskytnuta záruka pravdivých, úplných a porovnatelných informací a citlivého zacházení s osobními údaji. Cílem není převzít veškerou odpovědnost za vývoj hodnoty účtu fondově financovaného pilíře. Odpovědnost za investiční riziko a riziko spojené s kvalitou výběru pojistného bude ležet na účastníkovi.

Pravidla spořicí fáze fondově financovaného pilíře:

- Nositel pojištění zajišťuje úplné a jednotné informace
- Nositel pojištění zajišťuje citlivé zacházení s osobními údaji
- Garance výběru pojistného neexistuje, riziko nezaplacení pojistného ze strany zaměstnavatele nese účastník

Nositeli pojištění bude zákonem o opt-out dána povinnost zajistit účastníkům úplné a jednotné informace o investičních společnostech a jimi spravovaných fondech v rozsahu uvedeném v části 3.4.4. Kromě této povinnosti bude nositel pojištění zodpovědný za vedení individuálních majetkových účtů účastníků, správnost a úplnost záznamů na těchto účtech a dostupnost informací prostřednictvím internetové aplikace nebo na pobočkách nositele pojištění.

Nositel pojištění bude garantovat, že informace o individuálních majetkových účtech účastníků se nedostanou do rukou neoprávněných třetích osob a nebudou jiným způsobem zneužity.

3.6 Regulace a dohled

Cílem je v maximální míře využít stávajících pravidel regulace platných pro kolektivní investování tj. primárně Zákona č. 189/2004 Sb. o kolektivním investování. Nicméně vzhledem ke specifickému charakteru opt-out, který doplňuje státní průběžně financovaný systém, budou uplatněny i další prvky regulace.

3.6.1 Povolení k činnosti

Povolení k činnosti investiční společnosti a povolení k vytvoření podílových fondů bude v souladu se zákonem o kolektivním investování udělovat Česká národní banka (ČNB). Ta prověří, zda žadatel splňuje obecné podmínky definované Zákonem o kolektivním investování a dodatečné podmínky stanovené zákonem o opt-out (část 3.4.1).

Podílové fondy pro fondově financovaný pilíř budou moci registrovat u nositele pojištění pouze investiční společnosti, které získaly povolení k činnosti podle zákona o kolektivním investování, současně splnily dodatečné licenční podmínky podle zákona o opt-out a získaly povolení k činnosti v rámci fondově financovaného pilíře.

Pokud získá žadatel povolení k činnosti v rámci fondově financovaného pilíře, uzavře rámcovou smlouvu s nositelem pojištění. Ta bude obsahovat podmínky spolupráce a smluvní práva a povinnosti zúčastněných stran. Po uzavření rámcové smlouvy investiční společnost je povinná požádat ve stanoveném čase o registraci povinně zakládaných fondů. Kdykoli po uzavření rámcové smlouvy může investiční společnost zažádat o registraci dodatečných fondů, pokud nepřekročí stanovený maximální počet fondů.

3.6.2 Dohled nad investičními společnostmi a podílovými fondy ve fondově financovaném pilíři

Dohled nad plněním povinností investičních společností vyplývajících ze Zákona o kolektivním investování a zákona o opt-out bude vykonávat ČNB. Ta bude pověřena i dohledem nad plněním některých dalších povinností investičních společností (např. kontrola účelovosti použití prostředků, metodika výpočtu nákladů v podobě TER, výše poplatků apod.). Za tímto účelem budou vydány příslušné vyhlášky.

V případě porušování zákona o kolektivním investování resp. zákona o opt-out může dohled odejmout licenci investiční společnosti nebo povolení k provozování daného fondu.

V případě porušování ustanovení rámcové smlouvy může nositel pojištění odstoupit od rámcové smlouvy nebo odejmout registraci k provozování daného fondu v rámci fondově financovaného pilíře.

3.6.3 Dohled nad nositelem pojištění

Kromě dohledu nad investičními společnostmi bude nutné zajistit i dohled nad plněním povinností ze strany nositele pojištění. Předpokládá se novelizace Zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, která doplní povinnosti nositele pojištění a dohled nad plněním těchto povinností. Zejména se jedná o plnění informační povinnosti, kontrolu správnosti a úplnosti informací na individuálních majetkových účtech účastníků, nakládání s těmito údaji apod. Dle typu dohlížené činnosti bude tuto roli plnit ČNB nebo MPSV.

ČNB bude dohlížet na veškeré aktivity související s finančními trhy (věcný obsah informací předávaných v rámci informační povinnosti, informace předávané kontaktním centrem nositele pojištění a zamezení přímého marketingu na přepážkách a v kontaktním centru nositele pojištění, správa individuálních majetkových účtů účastníků).

MPSV bude dohlížet na ostatní aktivity související s plněním práv a povinností nositele pojištění (např. plnění informační povinnosti nositelem pojištění, registrace investičních společností a fondů, apod.).

3.7 Procesní nastavení

3.7.1 Zúčastněné strany

Tato kapitola definuje jednotlivé zúčastněné strany ve spořicí fázi fondově financovaného pilíře, jejich práva a povinnosti.

Uvedený přehled vychází z daného stavu rozpracovanosti problematiky a nemusí být vyčerpávající z hlediska dopadů do legislativy. Má sloužit jako podklad pro další právní analýzu.

Právo/povinnost	Procesy	Očekávaný dopad do legislativy
Zaměstnanec/OSVČ (po přihlášení účastník)		
Právo vstoupit do fondově financovaného pilíře	Proces vstupu do fondově financovaného pilíře	Zákon „Opt out“ (pravidla vstupu do fondově financovaného pilíře)
Povinnost platit zvýšené pojistné	Proces vstupu do fondově financovaného pilíře Proces výběru pojistného	Zákon č. 589/1992 Sb. o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti Zákon č.582/1991 Sb. o organizaci a provádění sociálního zabezpečení
Povinnost zvolit fond	Proces vstupu do fondově financovaného pilíře	Zákon „Opt out“ (povinnosti účastníka fondově financovaného pilíře)
Povinnost informovat zaměstnavatele	Proces vstupu do fondově financovaného pilíře	Zákon „Opt out“ (povinnosti účastníka fondově financovaného pilíře)
Právo na informace o fondově financovaného pilíři	Proces vstupu do fondově financovaného pilíře Proces plnění informační povinnosti Proces změny alokace pojistného Proces převodu podílových listů	Zákon „Opt out“ (požadavky na dodatečnou informační povinnost fondů, požadavky na informační povinnost nositele pojištění)
Právo měnit alokaci pojistného	Proces změny alokace pojistného	Zákon „Opt out“ (pravidla alokace pojistného)
Právo převádět prostředky mezi jednotlivými fondy	Proces převodu podílových listů	Zákon „Opt out“ (pravidla převodu podílových listů)
Právo vystoupit z fondově financovaného pilíře	Proces přechodu do průběžně financovaného pilíře	Zákon „Opt out“ (pravidla výstupu z fondově financovaného pilíře)
Povinnost informovat o pracovním poměru v zahraničí	Proces odchodu z ČR do zahraničí	Zákon „Opt out“ (povinnosti účastníka fondově financovaného pilíře)
Právo na nákup anuity odpovídající naspouzeným prostředkům	Proces ukončení spořicí fáze z důvodu přechodu do výplatní fáze	Zákon „Opt out“ (pravidla přechodu ze spořicí fáze do fáze výplatní) Zákon č. 155/1995 o důchodovém pojištění
Povinnost účastníka přesunout prostředky z deregistrovaného fondu	Proces zrušení registrace fondu fondově financovaného pilíře	Zákon „Opt out“, (principy registrace a deregistrace fondů) Zákon č. 189/2004 Sb. o kolektivním investování
V případě OSVČ: povinnost výpočtu výše pojistného	Proces výběru pojistného	Zákon č. 589/1992 Sb. o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti Zákon č.582/1991 Sb. o organizaci a provádění sociálního zabezpečení
V případě OSVČ: povinnost předávání pravidelného reportu s ročními zálohami	Proces výběru pojistného	Zákon č. 589/1992 Sb. o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti Zákon č.582/1991 Sb. o organizaci a provádění sociálního zabezpečení

Zaměstnavatel		
Ohlašovací povinnost vůči nositeli pojištění (nové pracovní poměry, rušení pracovních poměrů)	Proces vstupu do fondově financovaného pilíře Proces změny zaměstnavatele	Zákon č.582/1991 Sb. o organizaci a provádění sociálního zabezpečení
Povinnost výpočtu a zaplacení pojistného jménem účastníka	Proces výběru pojistného	Zákon č.582/1991 Sb. o organizaci a provádění sociálního zabezpečení
Povinnost pravidelně měsíčně předávat informace o vyměřovacím základu, pojistném a účasti ve fondově financovaném pilíři u každého zaměstnance	Proces výběru pojistného	Zákon č.582/1991 Sb. o organizaci a provádění sociálního zabezpečení
Nositel pojištění		
Povinnost správy sběrných účtů	Proces výběru pojistného Proces zpracování investičních požadavků účastníka fondově financovaného pilíře	Zákon „Opt out“ (pravidla vedení individuálních majetkových účtů) Zákon č.582/1991 Sb. o organizaci a provádění sociálního zabezpečení
Povinnost administrace individuálních majetkových účtů účastníků fondově financovaného pilíře (přijímání pojistného, alokace pojistného, převádění prostředků)	Proces změny alokace pojistného Proces převodu podílových listů mezi fondy Proces výběru pojistného Proces zpracování investičních požadavků účastníka fondově financovaného pilíře	Zákon „Opt out“ (pravidla vedení individuálních majetkových účtů) Zákon č.582/1991 Sb. o organizaci a provádění sociálního zabezpečení
Povinnost provést investiční pokyny dle požadavků účastníků	Proces zpracování investičních požadavků účastníka fondově financovaného pilíře	Zákon „Opt out“ (pravidla vedení individuálních majetkových účtů) Zákon č.582/1991 Sb. o organizaci a provádění sociálního zabezpečení
Povinnost udržování front end systému pro komunikaci nutnou pro fungování fondově financovaného pilíře (dostupnost a aktuálnost informací)	Proces vstupu do fondově financovaného pilíře Proces plnění informační povinnosti Proces změny alokace pojistného Proces převodu podílových listů	Zákon „Opt out“ (požadavky na dodatečnou informační povinnost fondů, požadavky na informační povinnost nositele pojištění) Zákon č.582/1991 Sb. o organizaci a provádění sociálního zabezpečení
Právo odmítnout registraci fondu	Proces registrace fondu	Zákon „Opt out“ (principy registrace a deregistrace fondů) Rámcová smlouva (účastníci: nositel pojištění, investiční společnost) Zákon č.582/1991 Sb. o organizaci a provádění sociálního zabezpečení

Právo odmítnout žádost o vstup do fondově financovaného pilíře	Proces vstupu do fondově financovaného pilíře	Zákon „Opt out“ (pravidla vstupu do fondově financovaného pilíře) Zákon č.582/1991 Sb. o organizaci a provádění sociálního zabezpečení
Povinnost zaznamenat, že účastník se stal invalidním důchodcem	Proces invalidity ve spořicí fázi	Zákon „Opt out „ (povinnosti nositele pojištění) Zákon č.582/1991 Sb. o organizaci a provádění sociálního zabezpečení
Povinnost zaznamenat skutečnost, že účastník zemřel	Proces úmrtí ve spořicí fázi	Zákon „Opt out „ (pravidla postupu nositele v případě úmrtí ve spořicí fázi) Zákon č.582/1991 Sb. o organizaci a provádění sociálního zabezpečení
Povinnost poskytnout informaci o úmrtí oprávněným osobám	Proces úmrtí ve spořicí fázi	Zákon „Opt out „ (pravidla postupu nositele v případě úmrtí ve spořicí fázi) Zákon č.582/1991 Sb. o organizaci a provádění sociálního zabezpečení
Povinnost převést práva k důchodům	Proces úmrtí ve spořicí fázi	Zákon „Opt out „ (pravidla postupu nositele v případě úmrtí ve spořicí fázi) Zákon č.582/1991 Sb. o organizaci a provádění sociálního zabezpečení
Povinnost zaznamenat rozhodnutí účastníka o přechodu do PAYG pilíře	Proces přechodu do průběžně financovaného pilíře	Zákon „Opt out“ (pravidla výstupu z fondově financovaného pilíře) Zákon č.582/1991 Sb. o organizaci a provádění sociálního zabezpečení
Povinnost dohlížet nad plněním náležitostí rámcové smlouvy s investiční společností	Proces zrušení registrace fondu	Zákon „Opt out „ (principy registrace a deregistrace fondů; náležitosti rámcové smlouvy (účastníci: nositel pojištění, investiční společnost)) Zákon č.582/1991 Sb. o organizaci a provádění sociálního zabezpečení
Právo rozhodnout o zrušení registrace fondu	Proces zrušení registrace fondu	Zákon „Opt out „ (principy registrace a deregistrace fondů; náležitosti rámcové smlouvy (účastníci: nositel pojištění, investiční společnost)) Zákon č.582/1991 Sb. o organizaci a provádění sociálního zabezpečení
Povinnost informovat účastníky o deregistraci fondu	Proces zrušení registrace fondu	Zákon „Opt out „ (principy registrace a deregistrace fondů) Zákon č.582/1991 Sb. o organizaci a provádění sociálního zabezpečení
Investiční společnost (včetně práv a povinností přenesených na správce majetkového účtu)		
Povinnost investovat dle statutu fondu	Proces zpracování investičních požadavků účastníka fondově financovaného pilíře	Zákon č. 189/2004 Sb. o kolektivním investování
Povinnost výpočtu NAV	Proces zpracování investičních požadavků účastníka fondově financovaného pilíře	Zákon č. 189/2004 Sb. o kolektivním investování
Právo výběru poplatku za správu investic a majetkových účtů	Proces zpracování investičních požadavků účastníka fondově financovaného pilíře	Zákon č. 189/2004 Sb. o kolektivním investování Statut fondu

Informační povinnost	Proces zpracování investičních požadavků účastníka fondově financovaného pilíře	Zákon „Opt out „ (požadavky na dodatečnou informační povinnost fondů, požadavky na informační povinnost nositele pojištění)
Povinnost získat a vlastnit odpovídající licenci	Proces licencování společnosti spravující fondy	Zákon č. 189/2004 Sb. o kolektivním investování
Povinnost zaregistrovat fond	Proces registrace fondu	Zákon „Opt out „ (principy registrace a deregistrace fondů; náležitosti rámcové smlouvy (účastníci: nositel pojištění, investiční společnost))
Povinnost správy majetkových účtů	Proces zpracování investičních požadavků účastníka fondově financovaného pilíře	Zákon č. 189/2004 Sb. o kolektivním investování
Povinnost výpočtu hodnoty podílového listu (nav)	Proces zpracování investičních požadavků účastníka fondově financovaného pilíře	Zákon č. 189/2004 Sb. o kolektivním investování
Dohled		
Povinnost vydat/odmítnout vydat licenci	Proces licencování společnosti spravující fondy fondově financovaného pilíře	Zákon č. 189/2004 Sb. o kolektivním investování Zákon o opt out (dodatečné licenční podmínky)
Povinnost dohledu nad činností správců majetkových účtů a investičních společností	Proces zpracování investičních požadavků účastníka fondově financovaného pilíře	Zákon č. 256/2004 o podnikání na kapitálovém trhu

Tabulka 2

3.7.2 Objekty

Tato kapitola definuje jednotlivé objekty fondově financovaného pilíře ve spořicí fázi, které bude nutno zavést v případě existence fondově financovaného pilíře. Definuje vlastnosti jednotlivých objektů a hrubý odhad nákladů, které bude nutno vynaložit na jejich implementaci a pozdější správu.

- „Administrace individuálních majetkových účtů účastníků fondově financovaného pilíře“ – modul „Spořicí fáze“
  - Popis:
    - Primárním úkolem tohoto IT systému bude administrace účtů účastníků a sběr informací nutných k této administraci. Systém bude udržovat informace o jednotlivých účastnících, stavu jejich účtů a historii jejich účtů.
    - Uživatelské rozhraní pro účastníky fondově financovaného pilíře (dále *Front end systém*): Účastník bude moci prostřednictvím tohoto systému aktivovat svůj účet (a tak potvrdit svou účast ve fondově financovaném pilíři), rozhodnout o alokaci svého sociálního pojistného, sledovat historii a stav svého účtu, zadávat pokyny ke změně alokace sociálního pojistného či k převodu podílových listů mezi fondy. V rámci rozhodování o alokaci či převodu bude mít účastník možnost vyplnit si „Investiční dotazník“ či seřadit jednotlivé fondy pro danou strategii dle zvolených kritérií (syntetický TER, výnosnost, rizikovost, aktivita).
    - Zaměstnavatel bude skrze rozhraní tohoto systému předávat „Report zaplaceného pojistného“. Systém bude umožňovat příjem pojistného pro jednoho účastníka od více zaměstnavatelů. Zaměstnavatel bude skrze rozhraní tohoto systému oznamovat nové zaměstnance a ukončení pracovních poměrů.
    - Nositel pojištění bude skrze rozhraní tohoto systému předávat „Report požadovaných investičních pokynů“. Nositel pojištění bude moci zaznamenávat změny stavu účastníka (přechod do průběžně financovaného pilíře, úmrtí, invalidita, ...)

- Společnost zodpovědná za provedení investic bude skrze rozhraní tohoto systému předávat „Report o provedení investičních pokynů“, report „Cena podílových listů – fondy ve fondově financovaném pilíři“
- Sběrné účty – modul „Spořicí fáze“
  - Popis: inkasní a exkasní účty související s výběrem a alokací pojistného, s převodem prostředků účastníků mezi fondy. Primárně budou existovat 2 sběrné účty – inkasní (výběr pojistného, prodej podílových listů) a exkasní (nákup podílových listů, nákup anuity). U exkasního účtu bude nutno sledovat likviditu, aby v případě chyby (např. 2x provedený nákup PL pro společnost A, v důsledku čehož chybí peníze na provedení nákupů PL společnosti B) byly na účtu dostatečné prostředky k provedení nákupu podílových listů.
- Investiční dotazník: Seznam otázek s výsledkem ve formě doporučené investiční strategie - konzervativní, vyvážená, růstová, fond životního cyklu
- Report zaplaceného pojistného: report ve struktuře [identifikace, vyměřovací základ, sociální pojistné, účastník]
- Report zaplaceného pojistného – roční zúčtování
- Report požadovaných investičních pokynů: report ve struktuře [datum, [ID investičního pokynu, parametry investičního pokynu]]
- Report o provedení investičních pokynů: report ve struktuře [datum, [ID investičního pokynu, parametry investičního pokynu]]
- Report „Cena podílových listů – fondy ve fondově financovaném pilíři“: report ve struktuře [datum, [ID fondu, nav fondu]]
- Report „Informační povinnost“

3.7.3 Procesy

Tato kapitola definuje jednotlivé procesy související se spořicí fází fondově financovaného pilíře. Cílem této kapitoly je upřesnění práv a povinností zúčastněných stran ve formě jejich konkrétních kroků v procesech souvisejících se spořicí fází. U každého procesu jsou vydefinovány účastníci ze strany, proces je stručně slovně popsán a následně rozložen do jednotlivých kroků. Jednotlivé procesy jsou rozděleny do tří skupin dle jejich využití:

- Vznik
  - Proces licencování společnosti spravující fondy ve fondově financovaném pilíři
  - Proces registrace fondu do fondově financovaného pilíře
  - Proces vstupu do fondově financovaného pilíře
- Správa
  - Proces změny alokace pojistného
  - Proces převodu podílových listů mezi fondy
  - Proces výběru pojistného
  - Proces zpracování investičních požadavků účastníka fondově financovaného pilíře
  - Proces změny zaměstnavatele
  - Proces invalidity ve spořicí fázi
  - Proces odchodu z ČR do zahraničí
  - Proces přerušení placení sociálního pojistného do fondově financovaného pilíře
  - Proces plnění informační povinnosti
- Zánik
  - Proces úmrtí ve spořicí fázi

- Proces přechodu do průběžně financovaného pilíře
- Proces ukončení spořicí fáze z důvodu přechodu do výplatní fáze
- Proces zrušení registrace fondu
- Proces odnětí licence ke správě fondů ve fondově financovaném pilíři

3.7.3.1 Proces licencování společnosti spravující fondy ve fondově financovaném pilíři

- Zúčastněné strany: Investiční společnost, dohled
- Popis procesu: Investiční společnost licencovaná ke správě podílových fondů dle zákona o kolektivním investování požádá o dodatečnou licenci ke správě podílových fondů ve fondově financovaném pilíři. Dohled vyhodnotí žádost dle zákona o opt-out a (ne)přidělí licenci ke správě fondů ve fondově financovaném pilíři.
- Kroky procesu:
  - Investiční společnost licencovaná ke správě podílových fondů dle zákona o kolektivním investování požádá dle pravidel definovaných v zákoně o opt-out dodatečnou licenci ke správě podílových fondů ve fondově financovaném pilíři.
  - Dohled rozhodne o (ne)přidělení dodatečné licence ke správě fondů ve fondově financovaném pilíři

3.7.3.2 Proces registrace fondu

Nutnou podmínkou ke spuštění tohoto procesu je uzavření rámcové smlouvy mezi nositelem pojištění a investiční společností.

- Zúčastněné strany: Nositel pojištění, investiční společnost, správce majetkového účtu nositele pojištění
- Popis procesu: Investiční společnost licencovaná ke správě fondů ve fondově financovaném pilíři vlastní povolení k provozování daného podílového fondu po uzavření rámcové smlouvy požádá dle pravidel definovaných v rámcové smlouvě o registraci fondu do fondově financovaného pilíře. Součástí je i informace o předpokládaném správci majetkového účtu nositele pojištění pro tento fond. Nositel pojištění vyhodnotí danou žádost a ověří provozní zabezpečení komunikace se správcem majetkového účtu. Nositel pojištění předá investiční společnosti stanovisko k registraci včetně termínu zařazení do nabídky pro účastníky fondově financovaného pilíře. Tento termín je ovlivněn případnou nutností zavedení provozního zabezpečení komunikace nositele pojištění se správcem majetkového účtu.
- Kroky procesu:
  - Investiční společnost licencovaná ke správě fondů ve fondově financovaném pilíři požádá dle pravidel definovaných v rámcové smlouvě o registraci fondu.
  - Nositel pojištění rozhodne o (ne)schválení fondu a o termínu zařazení do nabídky.
  - V případě nutnosti nositel pojištění zajistí ve spolupráci se správcem majetkového účtu provozní zabezpečení nabídky nového fondu.

3.7.3.3 Proces vstupu do fondově financovaného pilíře

- Zúčastněné strany: Nositel pojištění, zaměstnanec/OSVČ, zaměstnavatel
- Popis procesu: Každý zaměstnanec či OSVČ splňující zákonné podmínky se bude moci rozhodnout, zda chce vstoupit do fondově financovaného pilíře. Toto rozhodnutí je spojeno se schopností vybrat si fond, do kterého má být alokováno vybrané sociální pojistné. Jakmile potenciální účastník učiní takové rozhodnutí, může pomocí webového formuláře požádat o vstup. Tento formulář bude možno vyplnit i v informačním kiosku nositele pojištění. Po vyplnění formuláře potenciální účastník obdrží na místo trvalého bydliště přihlašovací jméno a heslo ke svému účtu. Potenciální účastník za pomoci přihlašovacího jména a hesla aktivuje svůj účet. Mezi nutné

podmínky aktivace patří rozhodnutí o fondu a vyplnění investičního dotazníku. Je-li účastník zaměstnancem, předává informaci o vstupu zaměstnavateli. Je-li OSVČ, dodává upravený přehled ročních záloh. V rámci tohoto procesu má účastník možnost využít služeb kontaktního centra nositele pojištění, které mu objektivně a bez doporučení konkrétního fondu pomůže s problematikou výběru fondu (telefonáty budou nahrávány a bude prováděna kontrola nezávislého přístupu zaměstnanců kontaktního centra)

- Kroky procesu:
  - Zaměstnanec/OSVČ požádá (skrže internet, internetový kiosek na pobočce nositele pojištění) nositele pojištění o vstup do fondově financovaného pilíře.
  - Nositel pojištění vyhodnotí žádost a výsledné hodnocení zašle zaměstnanci/OSVČ. V případě kladného stanoviska je součástí dopisu přihlašovací jméno a heslo (Ochrana proti zneužití: Dopis je zasílán doporučeně „do vlastních rukou“ do místa trvalého bydliště).
  - Zaměstnanec/OSVČ aktivuje skrže internet/internetový kiosek svůj účet u nositele pojištění. Součástí aktivace je investiční dotazník a volba alokace pojistného do fondů ve fondově financovaném pilíři. V rámci sekce volby fondů je účastník fondově financovaného pilíře informován, že může využít služeb kontaktního centra, které mu vysvětlí náležitosti související s kolektivním investováním.
  - Po aktivaci, během níž je nutné zvolit fond/více fondů, získá zaměstnanec potvrzení o aktivaci účtu (nebude obsahovat údaje o zvoleném fondu).
  - Zaměstnanec informuje o vstupu do fondově financovaného pilíře (do stanoveného data) zaměstnavatele. Vstup do fondově financovaného pilíře se prokazuje potvrzením o aktivaci účtu.
  - Zaměstnavatel v rámci pravidelného reportu s informacemi o zaplaceném pojistném předává informaci, že zaměstnanec je účastníkem fondově financovaného pilíře.
  - Zaměstnanec je považován za účastníka fondově financovaného pilíře v momentě, kdy nositel pojištění spáruje tyto informace [aktivace účtu, informace od zaměstnavatele]
  - OSVČ je považován za účastníka fondově financovaného pilíře v momentě, kdy aktivuje účet.
- Provozní zajištění
  - IT systém „Administrace individuálních majetkových účtů účastníků fondově financovaného pilíře“
  - Investiční dotazník
  - Report zaplaceného pojistného

3.7.3.4 Proces změny alokace pojistného do fondů fondově financovaného pilíře

- Zúčastněné strany: Nositel pojištění, Účastník fondově financovaného pilíře
- Popis procesu: Účastník fondově financovaného pilíře má možnost změnit alokaci odváděného pojistného. Účastník fondově financovaného pilíře se přihlásí na svůj účet u nositele pojištění a po vyplnění investičního dotazníku má možnost změnit alokaci pojistného. Změna platí od nejbližší splatnosti pojistného.
- Kroky procesu:
  - Účastník fondově financovaného pilíře se přihlásí do front end systému a nastaví od nejbližší splatnosti novou alokaci pojistného do fondů ve fondově financovaném pilíři. Pomůckou ke změně alokace pojistného je opětovné vyplnění investičního dotazníku.
  - Nositel pojištění automatizovaně realizuje požadovanou změnu pro nejbližší splatné pojistné.
- Provozní zajištění
  - IT systém „Administrace individuálních majetkových účtů účastníků fondově financovaného pilíře“

- Investiční dotazník

3.7.3.5 Proces převodu podílových listů mezi fondy ve fondově financovaném pilíři

- Zúčastněné strany: Nositel pojištění, Účastník fondově financovaného pilíře
- Popis procesu: Účastník fondově financovaného pilíře má možnost převést podílové listy z jednoho fondu na jiný fond ve fondově financovaném pilíři. Účastník fondově financovaného pilíře se přihlásí na svůj účet u nositele pojištění a po vyplnění investičního dotazníku má možnost převést podílové listy z jednoho fondu na jiný. Převod podílových listů je proveden postupně ve 2 krocích – odprodej podílových listů stávajícího fondu a nákup podílových listů nového fondu.
- Kroky procesu:
  - Účastník fondově financovaného pilíře se přihlásí do front end systému a požádá o převod podílových listů mezi fondy ve fondově financovaném pilíři. Pomůckou k převodu podílových listů je opětovné vyplnění investičního dotazníku.
  - Nositel pojištění automatizovaně realizuje požadovanou změnu k nejbližšímu možnému datu.
- Provozní zajištění
  - IT systém „Administrace individuálních majetkových účtů účastníků fondově financovaného pilíře“
  - Investiční dotazník

3.7.3.6 Proces výběru pojistného

- Zúčastněné strany: Nositel pojištění, Účastník fondově financovaného pilíře, Zaměstnavatel
- Popis procesu: Zaměstnavatel měsíčně odvádí agregované pojistné za všechny zaměstnance. Každý měsíc zároveň předává skrze front end systém nositele pojištění report s rozpadem zaplaceného pojistného na jednotlivé zaměstnance. Po spárování reportu a zaplaceného pojistného na účtu nositel pojištění rozpadne agregované sociální pojistné na účty jednotlivých účastníků fondově financovaného pilíře. OSVČ posílá pojistné přímo na inkasní účet nositele pojištění, a to v souladu s ročním přehledem záloh.
- Kroky procesu:
  - Zaměstnavatel měsíčně platí (agregované) pojistné na inkasní účet nositele pojištění.
  - Zaměstnavatel měsíčně zasílá „Report o pojistném“. Od zvoleného počtu zaměstnanců je povinen jej nahrát elektronicky do front end systému. V případě zaměstnavatelů s nízkým počtem zaměstnanců lze report zaslat v papírové podobě nositeli pojištění. Papírový report je zpracován ručně nebo pomocí skeneru a OCR.
  - OSVČ platí zálohy pojistného a jednou za rok předává roční přehled.
  - Nositel pojištění spáruje report zaměstnavatele resp. schéma záloh OSVČ se zaplaceným pojistným (Poznámka: Nutno připravit alternativní proces pro případ nespárování).
  - Nositel pojištění automatizovaně zaznamená v rámci systému „Administrace individuálních majetkových účtů účastníků fondově financovaného pilíře“ předpis (reakce na přijetí reportu) a zaplacení (reakce na spárování platby s reportem) sociálního pojistného u každého účastníka fondově financovaného pilíře. V momentě, kdy je ke konkrétní osobě přiřazena platba, dojde na individuálním majetkovém účtu účastníka fondově financovaného pilíře k vytvoření záznamu ve formátu [ID pohybu, druh pohybu, výše v Kč, výše v PL, ID fondu, datum otevření záznamu, datum provedení, stav záznamu]. Uvedený formát slouží pouze k představě, že každý pohyb na účtu účastníka bude zaznamenán a bude možno sledovat jeho průběžný stav.
- Provozní zajištění
  - IT systém „Administrace individuálních majetkových účtů účastníků fondově financovaného pilíře“

- Report o zaplaceném pojistném
- Sběrné účty

3.7.3.7 Proces zpracování investičních požadavků účastníka fondově financovaného pilíře

- Zúčastněné strany: Nositel pojištění, Správce majetkového účtu nositele pojištění, investiční společnost
- Popis procesu: Nositel pojištění na denní bázi agreguje požadavky na alokaci pojistného či převod podílových listů. Agregované finanční prostředky následně svým jménem investuje, tj. předá agregované pokyny k nákupům a odkupům podílových listů správci svého majetkového účtu. Nositel pojištění zváží v rámci agregace provádění clearingů. Případné použití clearingů by znamenalo, že u části operací by docházelo pouze k pohybu v evidenci nositele pojištění. K fyzickému prodeji a nákupu podílových listů by docházelo pouze v takovém objemu, který není kryt operacemi se stejnými podílovými listy v opačném směru. Správce majetkového účtu provede investiční pokyny předané nositelem pojištění, tj. nakoupí a odkoupí podílové listy jednotlivých fondů ve fondově financovaném pilíři u investičních společností. Informaci o provedení investičního pokynu správce majetkového účtu nositele pojištění předává skrze front end systém nositeli pojištění. Nositel pojištění na základě tohoto potvrzení provede potvrzení investičních pokynů jednotlivých účastníků fondově financovaného pilíře.
- Kroky procesu:
  - Nositel pojištění automatizovaně na denní bázi agreguje individuální investiční požadavky a generuje agregovaný požadavek na nákup/prodej podílových listů
  - Správce majetkového účtu nositele pojištění a investiční společnost provedou daný investiční požadavek dle standardních pravidel kolektivního investování.
  - Správce majetkového účtu informuje skrze front end systém nositele pojištění o provedení agregovaných investičních požadavků.
  - Správce majetkového účtu pravidelně předává informaci o čistém obchodním jmění na jeden podílový list (nav) pro jednotlivé fondy pro fondově financovaný pilíř v jeho správě.
  - Nositel pojištění provede rozpad informace o provedení agregovaného investičního požadavku na jednotlivé účastníky fondově financovaného pilíře (doplnění záznamu daného pohybu o datum provedení a další informace související s daným typem investičního požadavku)
- Provozní zajištění
  - IT systém „Administrace individuálních majetkových účtů účastníků fondově financovaného pilíře“
  - Sběrné účty
  - Report požadovaných investičních pokynů
  - Report o provedení investičních pokynů
  - Report „Cena podílových listů – fondy ve fondově financovaném pilíři“

3.7.3.8 Proces změny zaměstnavatele

- Zúčastněné strany: Nositel pojištění, Účastník fondově financovaného pilíře, Zaměstnavatel
- Popis procesu: Původní zaměstnavatel oznamuje nositeli pojištění ukončení pracovního poměru účastníka fondově financovaného pilíře. Nový zaměstnavatel oznamuje nositeli pojištění zahájení pracovního poměru. Další komunikace probíhá dle procesu výběru pojistného.
- Kroky procesu:
  - Původní zaměstnavatel skrze front end systém oznámí ukončení placení pojistného za účastníka fondově financovaného pilíře.

- Nový zaměstnavatel skrze front end systém oznámí zahájení placení pojistného za účastníka fondově financovaného pilíře.
- Další procesní zajištění odpovídá procesu výběru pojistného.
- Provozní zajištění
  - IT systém „Administrace individuálních majetkových účtů účastníků fondově financovaného pilíře“

3.7.3.9 Proces invalidity ve spořicí fázi

- Zúčastněné strany: Nositel pojištění, Účastník fondově financovaného pilíře
- Popis procesu: Invalidita nemá významný vliv na průběh spořicí fáze. Účastník neplatí žádné pojistné, nicméně jeho prostředky na účtu fondově financovaného pilíře se nadále zhodnocují. V okamžiku dosažení věku potřebného pro odchod do starobního důchodu se invalidní účastník fondově financovaného pilíře rozhodne, zda bude nadále pobírat invalidní důchod nebo zda si nechá přiznat starobní důchod. Volba ponechání invalidního důchodu znamená přechod do průběžně financovaného pilíře (pokračování procesem 1.7.3.12). Volba přijetí starobního důchodu znamená přechod do anuitní fáze (pokračování procesem 2.6.3.2).
- Kroky procesu:
  - Účastník fondově financovaného pilíře získává potvrzení, že je invalidní.
  - Nositel pojištění zaznamenává do systému, že je účastník fondově financovaného pilíře invalidní.
  - Po dosažení věku nutného pro přiznání starobního důchodu účastník fondově financovaného pilíře činí rozhodnutí (ponechání invalidního důchodu/přijetí starobního důchodu)
  - V případě ponechání invalidního důchodu: 2/3 naspořených prostředků jsou převedeny do průběžně financovaného pilíře. 1/3 naspořených prostředků je využita na nákup anuity.
  - V případě přijetí starobního důchodu: proces 2.6.3.2
- Provozní zajištění
  - IT systém „Administrace individuálních majetkových účtů účastníků fondově financovaného pilíře“

3.7.3.10 Proces odchodu z ČR do zahraničí

- Zúčastněné strany: Nositel pojištění, Účastník fondově financovaného pilíře
- Popis procesu: Odchod do zahraničí nemá významný vliv na průběh spořicí fáze. Účastník neplatí žádné pojistné, nicméně jeho prostředky na účtu fondově financovaného pilíře se nadále zhodnocují. V okamžiku, kdy je účastníkovi fondově financovaného pilíře přiznán důchod, dochází k přechodu do anuitní fáze (pokračování procesem 2.6.3.2).
- Kroky procesu:
  - Účastník fondově financovaného pilíře přestává platit sociální pojistné z důvodu odchodu do zahraničí.
  - Nositel pojištění zaznamenává do systému, že účastník fondově financovaného pilíře pracuje v zahraničí.
  - V případě návratu ze zahraničí je účastník fondově financovaného pilíře opětovně nahlášen novým zaměstnavatelem a pokračuje ve spořicí fázi fondově financovaného pilíře.
  - V okamžiku přiznání důchodu v zahraničí účastník fondově financovaného pilíře informuje nositele pojištění a přechází do anuitní fáze (pokračování procesem 2.6.3.2)
- Provozní zajištění
  - IT systém „Administrace individuálních majetkových účtů účastníků fondově financovaného pilíře“

- Poznámka: Pokud by v rámci evropské unie došlo k rozšíření a sjednocení konceptu fondově financovaného pilíře bylo by možno uvažovat o převodech prostředků do obdobného systému v novém státě usídlení.

3.7.3.11 Proces přerušení placení sociálního pojistného do fondově financovaného pilíře

[Mateřská dovolená, studia, nezaměstnanost]

- Zúčastněné strany: Nositel pojištění, Účastník fondově financovaného pilíře
- Popis procesu: Účastník neplatí žádné pojistné, nicméně jeho prostředky na účtu fondově financovaného pilíře se nadále zhodnocují. Proces končí okamžikem návratu do zaměstnání (pokračování procesem výběru sociálního pojistného 1.7.3.5) nebo okamžikem přiznání důchodu (pokračování procesem výběru anuity 2.6.3.2).
- Kroky procesu:
  - Účastník fondově financovaného pilíře přestává pracovat a přispívat do fondově financovaného pilíře
  - Nositel pojištění zaznamenává do systému, že účastník fondově financovaného pilíře přerušuje placení pojistného.
  - V případě návratu do zaměstnání: pokračování procesem 1.7.3.5
  - V případě přiznání starobního důchodu: pokračování procesem 2.6.3.2
- Provozní zajištění
  - IT systém „Administrace individuálních majetkových účtů účastníků fondově financovaného pilíře“

3.7.3.12 Proces plnění informační povinnosti

- Zúčastněné strany: Nositel pojištění, Správce majetkového účtu nositele pojištění, investiční společnost
- Popis procesu: Správce majetkových účtů nositele pojištění i investiční společnost pravidelně aktualizují informace související s fondově financovaným pilířem (přesný výčet informací a datum aktualizace bude právně ošetřen např. zákonem, vyhláškou či rámcovou smlouvou). Informace jsou předávány automatizovaně skrze front end systém. Nositel pojištění zobrazí aktualizované informace k datu jejich platnosti. Nositel pojištění bude mít povinnost informovat účastníka 5 let před dosažením statutárního věku pro odchod do důchodu o vhodnosti investovat prostředky formou konzervativní investiční strategie. Tuto informaci bude zasílat účastníkovi jedenkrát ročně až do jeho odchodu do důchodu.
- Kroky procesu:
  - Správce majetkového účtu/investiční společnost do stanoveného data předává zákonem/rámcovou smlouvou požadovaná data skrze front end systém nositeli pojištění.
  - Nositel pojištění provede kontrolu úplnosti dat a souladu se zákonem. Zodpovědnost za věcnou správnost zůstává na správci majetkového účtu/investiční společnosti.
  - Nositel pojištění zobrazí aktualizovaná data k datu jejich platnosti
  - Alternativní proces: V případě dodávání neúplných nebo chybných dat bude nositel pojištění/dohled postupovat dle rámcové smlouvy resp. zákona a poskytne investiční společnosti čas k nápravě. Nedojde-li k nápravě ve stanoveném čase, bude investiční společnosti odňata registrace fondu nebo dokonce licence k účasti ve spořicí fázi fondově financovaného pilíře.
- Provozní zajištění
  - IT systém „Administrace individuálních majetkových účtů účastníků fondově financovaného pilíře“

- Report „Informační povinnost“

3.7.3.13 Proces úmrtí ve spořicí fázi

- Zúčastněné strany: Nositel pojištění, Účastník fondově financovaného pilíře, Pozůstalí
- Popis procesu: V případě, že nositel pojištění zjistí, že účastník fondově financovaného pilíře zemřel, převede nárok na naspořené prostředky v rámci fondově financovaného pilíře na pozůstalé.
- Kroky procesu:
  - Nositel pojištění označí v systému administrace individuálních majetkových účtů účastníků fondově financovaného pilíře účastníka za mrtvého.
  - Nositel pojištění poskytne informaci o výši nároku na prostředky z fondově financovaného pilíře oprávněným osobám.
  - Nositel pojištění přesune nárok na prostředky na účty oprávněných osob.
  - Alternativní proces I: Není-li oprávněná osoba účastníkem fondově financovaného pilíře, je jí/jemu zřízen účet fondově financovaného pilíře s příspěvky nastavenými na 0 Kč.
  - Alternativní proces II: Je-li oprávněná osoba poživitelem starobního důchodu, zakoupí se za převedená práva k prostředkům ve stanoveném termínu anuita v souladu s požadavky oprávněné osoby.
- Provozní zajištění
  - IT systém „Administrace individuálních majetkových účtů účastníků fondově financovaného pilíře“

3.7.3.14 Proces přechodu do průběžně financovaného pilíře

- Zúčastněné strany: Nositel pojištění, Účastník fondově financovaného pilíře, Zaměstnavatel
- Popis procesu: Účastník fondově financovaného pilíře ve front end systému oznámí ukončení účasti fondově financovaného pilíře. Nositel pojištění ponechá bývalému účastníkovi fondově financovaného pilíře jeho naspořené prostředky a účastník fondově financovaného pilíře je nadále může investovat dle svých představ.
- Kroky procesu:
  - Účastník fondově financovaného pilíře zvolí v rámci front end systému možnost ukončení fondově financovaného pilíře.
  - Provozní systém nositele pojištění automaticky zaznamená ukončení přispívání na fondově financovaný pilíř.
  - Bývalý účastník fondově financovaného pilíře získává z následujících let nárok na plný důchod z průběžně financovaného pilíře, nicméně nárok na důchod z fondově financovaného pilíře z již naspořených prostředků mu zůstává.
- Provozní zajištění
  - IT systém „Administrace individuálních majetkových účtů účastníků fondově financovaného pilíře“

3.7.3.15 Proces ukončení spořicí fáze z důvodu přechodu do výplatní fáze

Viz kapitola 4.7.3.3.

3.7.3.16 Proces zrušení registrace fondu ve fondově financovaném pilíři

- Zúčastněné strany: Nositel pojištění, investiční společnost, účastník fondově financovaného pilíře

- Popis procesu: Nositel pojištění dohlíží na dodržování pravidel vyplývajících z rámcové smlouvy. V případě porušení pravidel nositel pojištění může rozhodnout o zrušení registrace fondu a vyjmutí tohoto fondu z nabídky. O zrušení registrace podílového fondu může požádat i samotná investiční společnost (např. dosažení horizontu fondu životního cyklu). Nositel pojištění informuje účastníky o povinnosti vyvést prostředky z tohoto fondu. Pokud tak neučiní do stanoveného termínu, nositel pojištění převádí jejich prostředky na korunový účet.
- Kroky procesu:
  - Nositel pojištění dohlíží na dodržování pravidel vyplývajících z rámcové smlouvy.
  - Nositel pojištění může v případě porušení pravidel definovaných v rámcové smlouvě rozhodnout o zrušení registrace fondu. O zrušení registrace podílového fondu může požádat i samotná investiční společnost.
  - Alternativní proces: Nesouhlasí-li investiční společnost s rozhodnutím nositele pojištění, může se odvolat k soudu.
  - Nositel pojištění informuje účastníky o povinnosti vyvést prostředky z daného fondu.
  - V případě nevyvedení prostředků do daného termínu nositel pojištění vyvádí prostředky účastníka fondově financovaného pilíře na korunový účet.
- Provozní zajištění
  - IT systém „Administrace individuálních majetkových účtů účastníků fondově financovaného pilíře“

Poznámka: Dalším z důvodů vedoucích ke zrušení registrace fondu může být rozhodnutí dohledu o odebrání povolení k provozování tohoto fondu danou investiční společností.

3.7.3.17 Proces odnětí licence ke správě fondů ve fondově financovaném pilíři

- Zúčastněné strany: Investiční společnost, dohled, účastník fondově financovaného pilíře, nositel pojištění
- Popis procesu: Dohled kontroluje pravidla vyplývající ze zákona či prováděcí vyhlášky. V případě porušování pravidel dohled může rozhodnout o odnětí licence ke správě fondů ve fondově financovaném pilíři. Dohled informuje o tomto kroku nositele pojištění. Dopadem tohoto kroku je zrušení registrace těchto fondů (viz proces 1.7.3.16) nebo převod těchto fondů na investiční společnost vlastníci licenci k provozování fondů ve fondově financovaném pilíři.
- Kroky procesu:
  - Dohled kontroluje pravidla vyplývající ze zákona či prováděcí vyhlášky. V případě porušení pravidel dohled může rozhodnout o odnětí licence ke správě fondů ve fondově financovaném pilíři.
  - Dohled informuje nositele pojištění.
  - Nositel pojištění zruší registrace fondů této investiční společnosti (viz proces 1.7.3.16), případně převede registrace těchto fondů na jinou investiční společnost dle pokynů dohledu.
  - Nositel pojištění informuje účastníky o dopadech odnětí licence.
- Provozní zajištění
  - IT systém „Administrace individuálních majetkových účtů účastníků fondově financovaného pilíře“

4 Návrh řešení výplatní fáze

4.1 Požadavky kladené na výplatní fázi

Materiál „Podkladový materiál pro rozhodnutí o zavedení možnosti opt out ze základního důchodového pojištění“ projednaný vládou klade na výplatní fázi následující požadavky:

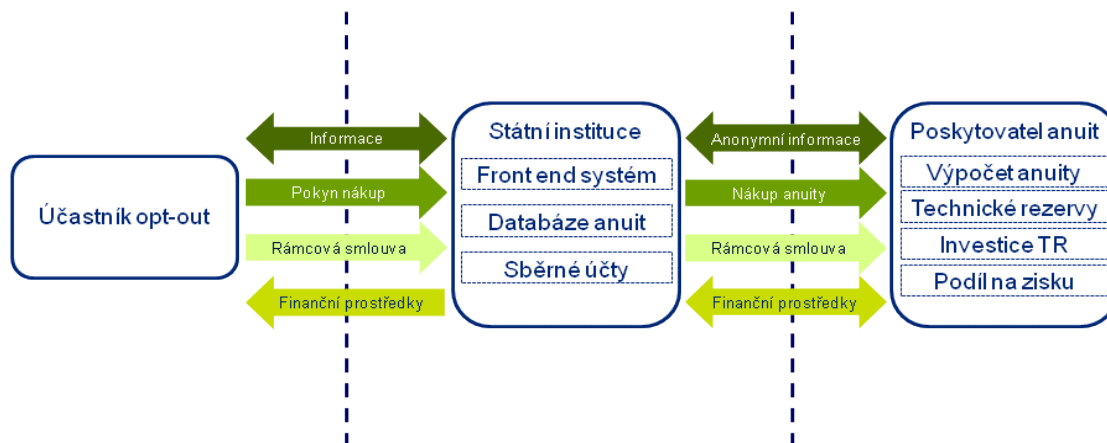
- Z fondově financovaného pilíře budou poskytovány pouze doživotní starobní důchody.
- Poskytování důchodů bude prováděno specializovanými institucemi, které k tomuto získají příslušnou licenci. MPSV doporučuje využít existující instituce a nezavádět nové.
- Nepřímý vztah mezi účastníkem a společností poskytující anuity, důchody poskytované licencovanými institucemi jsou nabízeny účastníkům prostřednictvím nositele pojištění.
- Spojení výplaty důchodu z fondově financovaného pilíře s výplatou důchodu z průběžně financovaného pilíře.
- Poplatek za poskytnutí anuity bude vyjádřen jednou celkovou částkou z jednorázového pojistného.
- Regulace a dohled ve výplatní fázi bude vycházet z existující úpravy v oblasti pojišťovnictví.

Tyto požadavky se následně promítají do volby institucionálního uspořádání, definice produktu a oblasti regulace a dohledu.

4.2 Institucionální uspořádání výplatní fáze

Výplatní fázi budou zajišťovat společnosti (životní pojišťovny) licencované k poskytování anuit dle pravidel fondově financovaného pilíře. Pro výplatní fázi připadají v úvahu 2 základní modely, každý se dvěma variantami.

Model I.1

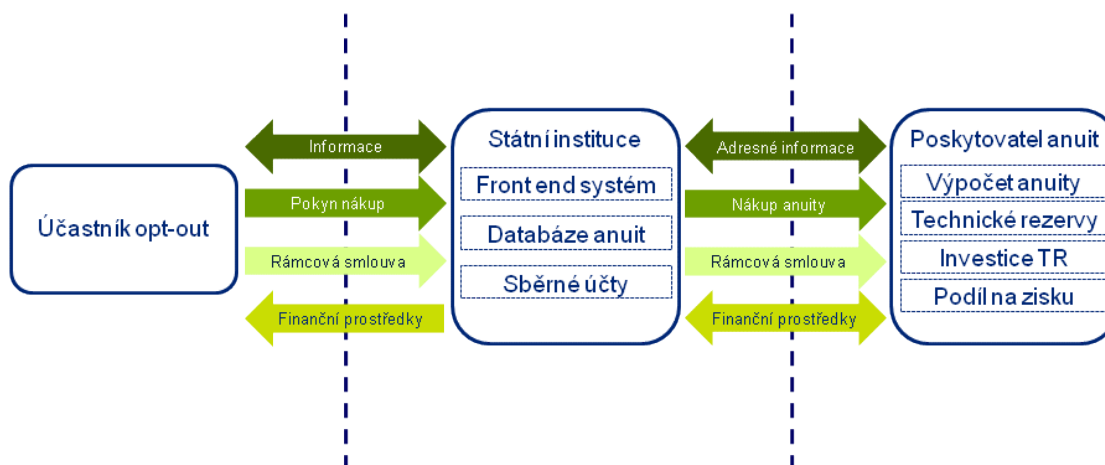
Obrázek 4

Popis obrázku 4: Účastník po splnění podmínek nároku na důchod informuje státní instituci o rozhodnutí zakoupit anuitu u daného poskytovatele anuit. Státní instituce anonymně předá informace o účastnících [rok narození, pohlaví, výše fondu] poskytovateli anuit. Zároveň pošle naspořené prostředky (výtěžek z prodeje PL na sběrném účtu) poskytovateli anuit. Poskytovatel anuit vypočte anuitu na základě kotace zaslané státní instituci. Každý měsíc převádí poskytovatel anuit prostředky na sběrný účet státní instituce. Ta vyplácí anuitu spolu s důchodem z průběžně financovaného pilíře. Státní instituce v daný den v měsíci posílá informace o zemřelých osobách. Poskytovatel anuit zastaví výplatu zemřelým účastníkům. Reklamace (např. vypočtená anuita neodpovídá zveřejněné kotaci) se řeší prostřednictvím kontaktního místa.

Právní zabezpečení: Mezi nositelem pojištění (pojistníkem) a poskytovatelem anuit (pojistitelem) bude uzavřena pojistná smlouva kolektivního pojištění. Tato pojistná smlouva se bude řídit zákonem o pojistné smlouvě a bude upravovat mimo jiné pravidla (de)aktivace pojistného plnění a místo plnění (provedení aktivace pojistníkem a výplata plnění skrze pojistníka). Součástí právního zajištění výplatní

fáze bude i smlouva o vstupu do fondově financovaného pilíře, ve které účastník s nositelem pojištění odsouhlasí např. výše uvedený přístup u výplatní fáze (aktivace a místo plnění), souhlas pojištěného s pojištěním.

Model I.2

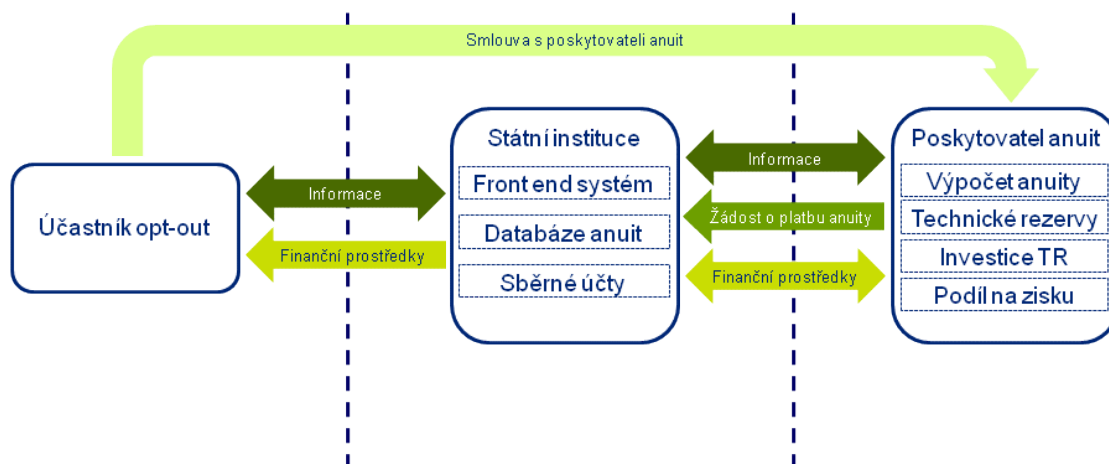
Obrázek 5

Popis obrázku 5: Účastník po splnění podmínek nároku na důchod informuje státní instituci o rozhodnutí zakoupit anuitu u daného poskytovatele anuit. Státní instituce předá informace o účastnících [rok narození, pohlaví, výše fondu] poskytovateli anuit. Tyto informace jsou předány adresně, vytváří se tak prostor pro poradce a zprostředkovatele pojištění. Zároveň státní instituce pošle naspořené prostředky (výtěžek z prodeje PL na sběrném účtu) poskytovateli anuit. Poskytovatel anuit vypočte anuitu na základě kotace zaslané státní instituci. Každý měsíc převádí poskytovatel anuit prostředky na sběrný účet státní instituce. Ta vyplácí anuitu spolu s důchodem z průběžně financovaného pilíře. Státní instituce v daný den v měsíci posílá informace o zemřelých osobách. Poskytovatel anuit zastaví výplatu zemřelým účastníkům. Reklamace (např. vypočtená anuita neodpovídá zveřejněné kotaci) se řeší prostřednictvím kontaktního místa.

Právní zabezpečení: Mezi nositelem pojištění (pojistníkem) a poskytovatelem anuit (pojistitelem) bude uzavřena pojistná smlouva kolektivního pojištění. Tato pojistná smlouva se bude řídit zákonem o pojistné smlouvě a bude upravovat mimo jiné pravidla (de)aktivace pojistného plnění a místo plnění (provedení aktivace pojistníkem a výplata plnění skrze pojistníka). Součástí právního zajištění výplatní fáze bude i smlouva o vstupu do fondově financovaného pilíře, ve které účastník s nositelem pojištění odsouhlasí např. výše uvedený přístup u výplatní fáze (aktivace a místo plnění), souhlas pojištěného s pojištěním. Vzhledem k doplnění adresnosti ve srovnání s variantou I. 1 musí právní zajištění obsahovat i souhlas účastníka fondově financovaného pilíře se zpracováním osobních údajů a vzájemné smlouvy popisující zpracování osobních údajů mezi nositelem pojištění a poskytovatelem anuit. Rizikem této varianty je právo účastníka kdykoli tento souhlas se zpracováním osobních údajů zrušit. Následkem takového rozhodnutí je povinnost zpracovatelů vymazat tento záznam ze všech příslušných evidencí osobních údajů.

Model II. 1 (Doporučená varianta)

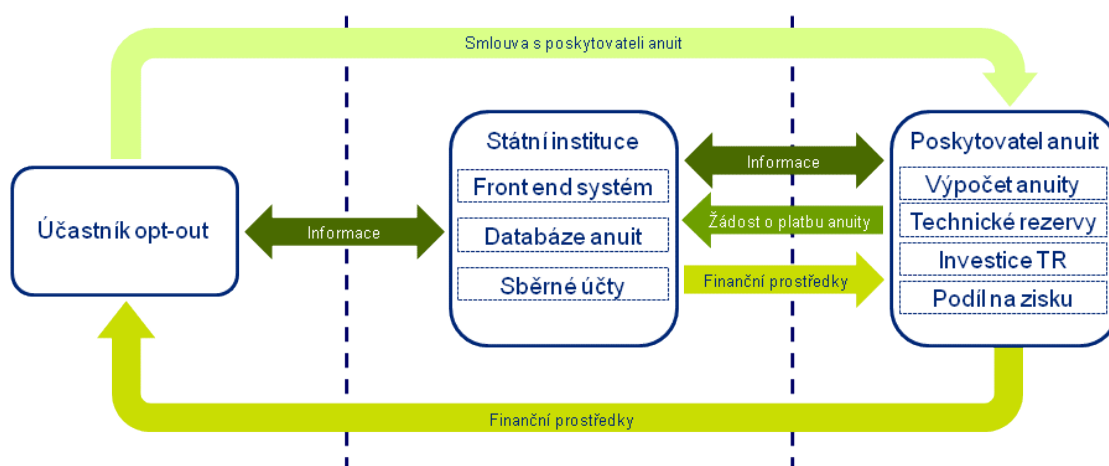
Obrázek 6

Popis obrázku 6: V okamžiku nároku na důchod z fondově financovaného pilíře si účastník vybírá jednoho či více poskytovatelů anuit. Tuto informaci sdělí účastník svému finančnímu poradci nebo kontaktuje pojišťovny, u kterých chce anuitu sjednat. Účastník podepíše pojistné smlouvy sjednané se zvolenými poskytovateli anuit. Poskytovatel anuit předává nositeli pojištění požadavek na jednorázové pojistné. Po provedení kontroly nároku nositel pojištění převádí odpovídající finanční prostředky poskytovateli anuit.

Poskytovatel anuit vypočte anuitu na základě ověřených informací a pojistného. Každý měsíc převádí poskytovatel anuit prostředky na sběrný účet státní instituce. Ta vyplácí anuitu spolu s důchodem z průběžně financovaného pilíře. Státní instituce v daný den v měsíci posílá informace o zemřelých osobách. Poskytovatel anuit zastaví výplatu zemřelým účastníkům. Reklamacie (např. vypočtená anuita neodpovídá zveřejněné kotaci) se řeší prostřednictvím kontaktního místa poskytovatele anuit.

Právní zabezpečení: Mezi účastníkem fondově financovaného pilíře (pojistník = pojištěný = oprávněná osoba) a poskytovatelem anuit (pojistitel) bude uzavřena pojistná smlouva. Tato pojistná smlouva se bude řídit zákonem o pojistné smlouvě a bude upravovat mimo jiné způsob zaplacení jednorázového pojistného (zmocnění pojistitele požádat o jednorázové pojistné nositele pojištění formou postoupení nároku na důchod potvrzeného výsledkem správního řízení o přidělení důchodu), způsob výplaty plnění (skrže nositele pojištění) i pravidla vymáhacích procesů v případě nevyplácení důchodových splátek (zapojení nositele pojištění např. tzv. zákonným zmocněním).

Model II.2

Obrázek 7

Popis obrázku 7: V okamžiku nároku na důchod z fondově financovaného pilíře si účastník vybírá jednoho či více poskytovatelů anuit. Tuto informaci sdělí účastník svému finančnímu poradci nebo kontaktuje pojišťovny, u kterých chce anuitu sjednat. Účastník podepíše pojistné smlouvy sjednané se

zvolenými poskytovateli anuit. Poskytovatel anuit předává nositeli pojištění požadavek na jednorázové pojistné. Po provedení kontroly nároku nositel pojištění převádí odpovídající finanční prostředky poskytovateli anuit. Poskytovatel anuit vypočte anuitu na základě ověřených informací a pojistného. Důchod je pak vyplácen separátně nositelem pojištění a jednotlivými poskytovateli anuit. Státní instituce v daný den v měsíci posílá informace o zemřelých osobách. Poskytovatel anuit zastaví výplatu zemřelým účastníkům. Reklamace (např. vypočtená anuita neodpovídá zveřejněné kotaci) se řeší prostřednictvím kontaktního místa.

Právní zabezpečení: Mezi účastníkem fondově financovaného pilíře (pojistník = pojištěný = oprávněná osoba) a poskytovatelem anuit (pojistitel) bude uzavřena pojistná smlouva. Tato pojistná smlouva se bude řídit zákonem o pojistné smlouvě a bude upravovat mimo jiné způsob zaplacení jednorázového pojistného (zmocnění pojistitele požádat o jednorázové pojistné nositele pojištění formou postoupení nároku na důchod potvrzeného výsledkem správního řízení o přidělení důchodu). Součástí právního zajištění výplatní fáze je smlouva o vstupu účastníka do fondově financovaného pilíře, která bude pokrývat i zapojení nositele pojištění po dobu výplatní fáze.

4.3 Výběr modelu

Předcházející kapitola obsahuje čtyři varianty splňující požadavky MPSV na nastavení výplatní fáze fondově financovaného pilíře.

S ohledem na charakteristiku jednotlivých variant a jejich analýzu (viz níže) doporučujeme variantu II. 1.

Výše uvedené varianty jsou analyzovány v následující tabulce:

Oblast	Varianta I. 1	Varianta I. 2	Varianta II. 1	Varianta II. 2
Garance	Existence plné státní garance Závazek nositele pojištění vyplácet důchod, tzn. řešení případných „problémů“ poskytovatele anuit pouze mezi poskytovatelem anuit a nositelem pojištění bez dopadu na účastníka	Existence plné státní garance Závazek nositele pojištění vyplácet důchod, tzn. řešení případných „problémů“ poskytovatele anuit pouze mezi poskytovatelem anuit a nositelem pojištění bez dopadu na účastníka	Existence právního vztahu mezi účastníkem a poskytovatelem anuit Řešení případných problémů s výplatou důchodu neseno účastníkem, nicméně vzhledem k roli nositele pojištění možnost zavedení státní garance za výplatu důchodu	Existence právního vztahu mezi účastníkem a poskytovatelem anuit Řešení případných problémů s výplatou důchodu neseno účastníkem, nicméně vzhledem k roli nositele pojištění možnost zavedení státní garance za výplatu důchodu Případná státní garance: Převod anuit na jiného poskytovatele či na stát (včetně úhrady chybějících prostředků státem) v případě problémů poskytovatele anuit zajištění
Náklady	Dodatečné náklady pro nositele pojištění (implementační – „propojení s poskytovatelem anuit“ i správní „Komunikace s důchodci“) Nižší náklady spojené s výplatou důchodů (výplata pouze jednoho důchodu) Větší zábrany proti pořizovacím nákladům (možnost vyloučení finančních zprostředkovatelů)	Dodatečné náklady pro nositele pojištění (implementační – „propojení s poskytovatelem anuit“ i správní „Komunikace s důchodci“) Nižší náklady spojené s výplatou důchodů (výplata pouze jednoho důchodu) Pořizovací náklady v závislosti na rozsahu adresnosti	Minimální dodatečné náklady pro nositele pojištění (pouze zajištění výplaty důchodů) Nižší náklady spojené s výplatou důchodů (výplata pouze jednoho důchodu) Pořizovací náklady obtížně omezitelné (maximálně zákonem)	Minimální dodatečné náklady pro nositele pojištění Vyšší náklady spojené s výplatou důchodů (x desítek Kč za každý přinesený důchod, bude existovat nutnost stanovit minimální důchod a možnost jednorázového vyrovnání) Pořizovací náklady obtížně omezitelné (maximálně zákonem)
Výhody pro důchodce	Garance jednoho důchodu od státu	Garance jednoho důchodu od státu Možnost zvýhodněných služeb od pojišťovny (doplňkové produkty za zvýhodněné ceny)	Příjem jednoho důchodu od státu Existence jistoty výplaty celého důchodu pouze v případě plné garance státu Širší možnost zvýhodněných služeb od pojišťovny (doplňkové produkty za zvýhodněné ceny)	Více důchodů měsíčně Existence jistoty výplaty celého důchodu pouze v případě plné garance státu Širší možnost zvýhodněných služeb od pojišťovny (doplňkové produkty za zvýhodněné ceny)
Nevýhody pro důchodce	Dodatečné náklady způsobené prostředníkem v roli nositele pojištění	Dodatečné náklady způsobené prostředníkem v roli nositele pojištění Vzhledem k adresnosti dodatečná nevyžádaná nabídka produktů	Nutnost komunikace s pojišťovnami, tlak ke sjednání i jiných produktů Vzhledem k adresnosti dodatečná nevyžádaná nabídka produktů	Výplata nízkého důchodu vícrát měsíčně Nutnost komunikace s pojišťovnami, tlak ke sjednání i jiných produktů Vzhledem k adresnosti dodatečná nevyžádaná nabídka produktů

Obava o důchod v případě problémů pojišťovny

Výhody pro stát	Diverzifikace rizika za pomoci finančního sektoru	Diverzifikace rizika za pomoci finančního sektoru	Diverzifikace rizika za pomoci finančního sektoru	Diverzifikace rizika za pomoci finančního sektoru
	<p>Výplata jednoho doživotního důchodu dle pravidel stanovených zákonem tj. jednotné chování vůči důchodcům</p> <p>Nástroj jak pracovat s financemi u poskytovatelů anuit ve formě rámcové smlouvy</p>	<p>Výplata jednoho doživotního důchodu dle pravidel stanovených zákonem tj. jednotné chování vůči důchodcům</p> <p>Nástroj jak pracovat s financemi u poskytovatelů anuit ve formě rámcové smlouvy</p>	<p>Výplata jednoho doživotního důchodu dle pravidel stanovených zákonem tj. jednotné chování vůči důchodcům</p> <p>Přesun části rizika (insolventnost poskytovatele) na účastníka (v případě neexistence garance)</p> <p>Přesun části komunikace o důchodu (část krytá finančním sektorem) na poskytovatele anuit (nižší dodatečné náklady související se správou fondově financovaného pilíře)</p>	<p>Přesun části rizika (insolventnost poskytovatele) na účastníka (v případě neexistence garance)</p> <p>Přesun části komunikace o důchodu (část krytá finančním sektorem) na poskytovatele anuit (nižší dodatečné náklady související se správou fondově financovaného pilíře)</p>
Nevýhody pro stát	<p>Vyšší finanční nároky související se správou fondově financovaného pilíře. Nové finančně náročné nastavení komunikace nositele pojištění s poskytovateli anuit, náklady navíc a další navyšování úřednického aparátu nutného pro komunikaci s poskytovateli pojištění i s důchodci.</p> <p>Garance státu při nesolventnosti poskytovatele anuit – dodatečné náklady pro stát a daňové poplatníky</p> <p>Převzetí zodpovědnosti státem za výplatu důchodu a chyby s tím spojené</p>	<p>Vyšší finanční nároky související se správou fondově financovaného pilíře. Nové finančně náročné nastavení komunikace nositele pojištění s poskytovateli anuit, náklady navíc a další navyšování úřednického aparátu nutného pro komunikaci s poskytovateli pojištění i s důchodci</p> <p>Garance státu při nesolventnosti poskytovatele anuit – dodatečné náklady pro stát a daňové poplatníky</p> <p>Převzetí zodpovědnosti státem za výplatu důchodu a chyby s tím spojené</p> <p>Tlak pojišťoven a finančních zprostředkovatelů na klienta (nutnost dohledu nad jejich činností v souvislosti s fondově financovaným pilířem)</p>	<p>Vyvedení části prostředků z důchodového systému a snížení kontroly nad těmito prostředky (krytí průběhu výplat anuit z právního pouze pojistnými smlouvami; dohled nad činnostmi účastníků fondově financovaného pilíře)</p> <p>Případná garance státu při nesolventnosti poskytovatele anuit – dodatečné náklady pro stát a daňové poplatníky</p> <p>Převzetí zodpovědnosti státem za výplatu důchodu a chyby s tím spojené</p> <p>Tlak pojišťoven a finančních zprostředkovatelů na klienta (nutnost dohledu nad jejich činností v souvislosti s fondově financovaným pilířem)</p>	<p>Vyvedení části prostředků z důchodového systému a snížení kontroly nad těmito prostředky (krytí průběhu výplat anuit z právního pouze pojistnými smlouvami; dohled nad činnostmi účastníků fondově financovaného pilíře)</p> <p>Případná garance státu při nesolventnosti poskytovatele anuit – dodatečné náklady pro stát a daňové poplatníky</p> <p>Tlak pojišťoven a finančních zprostředkovatelů na klienta (nutnost dohledu nad jejich činností v souvislosti s fondově financovaným pilířem)</p>

Tabulka 3

4.4 Produkt

Cílem výplatní fáze je zprostředkovat účastníkům jednoduchý standardizovaný produkt zaměřený pouze na výplatu doživotního důchodu, s minimální nákladovostí a možností snadného srovnávání konkurenčních nabídek tohoto produktu. Poskytovatelé anuit budou mít povinnost zveřejňovat kotace anuit ve stanovené struktuře a časových intervalech. Nositel pojištění zpřístupní ceníky anuit jednak v internetové aplikaci (front end systému) jednak na svých pobočkách.

Pouze za podmínky jednoduchého a standardizovaného produktu se může podařit vytvořit „hluboký“ a likvidní trh, na kterém bude vystupovat dostatečný počet vzájemně si konkurujících subjektů. Produkty se budou lišit pouze cenou a tím, kdo tento produkt nabízí. Účastníci by se proto měly rozhodovat primárně podle ceny anuit. Pokud nebude existovat plná garance státu za výplatu anuit, bude hrát roli i pověst a dobré jméno poskytovatele anuit.

Schopnost poskytovatelů anuit dostát svým závazkům bude zajištěna prostřednictvím regulace solventnosti. Odpovídající kapitálová vybavenost by měla poskytovatele anuit a zprostředkovaně i účastníky systému dostatečně chránit proti tržním, pojistným a operačním rizikům. Bezpečnost účastníků bude dále posílena možností diverzifikace. Účastníci budou mít možnost za naspořené prostředky nakoupit anuitu u více poskytovatelů a tím se zajistit proti případnému úpadku poskytovatele anuit.

Cíle navrhovaného řešení lze shrnout do následujících bodů:

- Jednoduchý standardizovaný produkt zajišťující jedince ve stáří
- Konkurence zajišťující dostatečnou nabídku anuit
- Bezpečnost vložených prostředků
- Diverzifikace rizik

4.4.1 Nárok na výplatu

Nárok na ukončení spořicí fáze a výplatu anuity bude vznikat v závislosti na přiznání a výplatě důchodu z průběžně financovaného pilíře. Výplata anuity bude probíhat od okamžiku prvního přiznání důchodu v PAYG pilíři. Jinými slovy, účastník bude mít povinnost za naspořené prostředky nakoupit anuitu ve stejný časový okamžik, v jaký začne čerpat důchod z průběžně financovaného pilíře.

Pokud na důchod z průběžně financovaného pilíře nevznikne nárok do 5 let od dosažení věkové hranice pro odchod do starobního důchodu a účastník bude mít na svém majetkovém účtu prostředky k výplatě anuity, bude čerpání anuity povinné. Pokud by v tomto případě byla vyplácená částka příliš nízká (definice ve vyhlášce), pak jsou naspořené prostředky vyplaceny jednorázově.

Pokud má účastník nárok na důchod z průběžně financovaného pilíře, ale nechce ho ještě začít pobírat (např. i 5 let po dosažení věkové hranice pro odchod do starobního důchodu), nemusí naspořené prostředky konvertovat do anuity. Tato povinnost mu vznikne až okamžikem zahájení výplaty důchodu z průběžně financovaného pilíře.

Výplata důchodu z PAYG pilíře bude podmíněna tím, že si účastník zvolí poskytovatele anuit. Cílem tohoto požadavku je eliminovat případnou antiselekcí a spekulativní chování účastníků. Účastníci by mohli například čerpat důchod z průběžně financovaného pilíře a oddalovat nákup anuity (a ukončení spořicí fáze) ve snaze ochránit prostředky na individuálním majetkovém účtu pro pozůstalé. Tím by docházelo k nežádoucí antiselekcí, která by vedla k vyšším cenám anuit.

4.4.2 Definice produktu

Cílem důchodového systému, včetně fondově financovaného pilíře, je zajištění prostředků jedince po ukončení pracovní aktivity. Jedinci čelí riziku dlouhověkosti, tj. riziku, že budou žít déle, než odpovídá střední délce života, a ocitnou se na sklonku života bez prostředků. Aby mohl fondově financovaný pilíř plnit tuto roli, musí být prostředky naakumulované v průběhu spořicí fáze vypláceny formou anuity, tj. pravidelného doživotního důchodu.

Vzhledem k tomu, že anuity bude vyplácet nositel pojištění spolu s důchodem z průběžně financovaného pilíře, bude technicky možné zajistit výplatu i velmi nízké anuity. Poskytovatelé anuit

budou převádět prostředky hromadně za všechny účastníky a s výplatou velmi malé anuity jim nevzniknou neúměrné náklady. Nositeli pojištění by také neměly vzniknout dodatečné náklady spojené s výplatou nízkých anuit, neboť bude vyplácet anuity spolu s důchodem z PAYG pilíře.

Povinný nákup anuity a nemožnost vybrat naspořené prostředky formou programového výběru zabrání antiselekcí. Pokud by existovala neomezená možnost volby mezi programovým výběrem a anuitou, volili by výplatu anuit zdraví jedinci s dlouhou střední délkou života. Naopak programový výběr by preferovali jedinci s očekávanou krátkou délkou života. Poskytovatelé anuit by toto riziko promítli do cen anuit. To by vedlo v průměru k vyšším nákladům na anuity a nižším důchodům.

V pojistné praxi byla vyvinuta řada produktů na principu anuit. Anuity se nejčastěji liší v následujících parametrech:

- Okruh osob, jejichž důchod je pojištěním kryt. V takovém případě se může jednat o doživotní starobní důchod jedince nebo o pojištění více životů.
- Z hlediska vývoje důchodu v čase lze rozlišit důchod konstantní, rostoucí předem daným tempem, klesající předem daným tempem nebo důchod indexovaný v závislosti na vývoji zvoleného indexu (např. index spotřebitelských cen).
- V závislosti na tom, kdo nese investiční riziko, můžeme rozlišit tradiční anuity nebo variabilní anuity. V případě tradičních anuit nese investiční riziko pojišťovna, v případě variabilních anuit nese investiční riziko pojistník.
- Z hlediska existence podílu na zisku pojišťovny existují anuity s podílem na zisku nebo bez podílu na zisku.
- Výplata důchodu může být garantovaná po určitou dobu. Pokud tomu tak je, hovoříme o anuitách s garantovanou výplatou důchodu po předem danou dobu nebo o anuitách bez garantované doby výplaty.

Jelikož cílem je nabízet jednoduchý standardizovaný produkt, který zabrání riziku antiselekcí, doporučujeme anuitu s následujícími vlastnostmi:

- doživotní starobní důchod jedince;
- rostoucí konstantním tempem daným v okamžiku sjednání anuity (např. 3%);
- s podílem na zisku;
- produkt tradičního pojištění, kdy investiční riziko nese poskytovatel anuit;
- bez garantované doby výplaty; a
- s možností volby pojištění dvojice do druhé smrti.

Doporučujeme dát účastníkům možnost pojištění dvojice, tj. kromě pojištění důchodu samotného účastníka ještě pojištění důchodu do smrti druhé osoby, kterou může být pouze manžel(ka) nebo druh (družka). Důvodem k umožnění této volby je snaha vytvořit obdobné podmínky z hlediska převodu důchodových práv ve spořicí a výplatní fázi. Možnost převodu důchodových práv ve spořicí fázi může vést ke spekulativnímu chování, kdy jedinec bude odkládat nákup anuity s cílem uchránit prostředky pro oprávněné osoby v případě své smrti. Tento motiv se snižuje v situaci, kdy je zavedena možnost pojištění dvojice. Anuita vyplácená do druhé smrti navíc řeší i situace, kdy má druhá osoba nízké příjmy nebo krátkou pracovní kariéru.

Pojišťovny budou pravidelně (jedenkrát ročně) ve stanoveném termínu oznamovat kotace anuit nositeli pojištění v předepsané formě. V případě anuity jedince budou moci poskytovatelé anuit diferencovat cenu anuity v závislosti na pohlaví, věku a naspořené částce. V případě anuity dvojice bude kotace záviset kromě uvedených faktorů také na věku druhé pojištěné osoby.

Volbě jednotlivých parametrů je věnována bližší pozornost dále.

4.4.3 Parametry produktu

Pro stanovení ceny anuity jsou klíčové následující parametry a jejich nejlepší odhady:

- Očekávaná výnosnost finančního umístění technických rezerv;

- Očekávaná úmrtnost;
- Očekávané náklady;
- Podíl pojistníků na zisku; a
- Požadovaná zisková marže.

Při výpočtu a tvorbě rezerv (případně pro stanovení podílu na zisku) se v současnosti používá technická úroková míra vyhlášená na základě vyhlášky (vyhláška Ministerstva financí č. 303/2004 Sb.) a další předpoklady interně stanovené danou pojišťovnou (zejména úmrtnostní tabulky a nákladové parametry).

Doporučujeme, aby poskytovatelé anuit měli volnost při volbě oceňovacích parametrů a stanovení ceny anuit. Na trhu bude nabízen jednoduchý standardizovaný produkt. Poskytovatelé anuit budou vystaveni silné konkurenci a budou muset zveřejňovat kotace anuit. Regulace jednotlivých dílčích parametrů postrádá smysl. Tím spíše, že poskytovatelé anuit mají vždy možnost regulaci v jednom parametru kompenzovat úpravou jiného parametru.

Při rezervování (resp. stanovení podílu pojistníků na zisku) se bude postupovat v souladu s praxí v oblasti životního pojištění, tj. v současné době rezervování na základě technické úrokové míry a parametrů uvedených v interní technické dokumentaci pojišťoven. Do budoucna je nutné počítat s možnými změnami v rezervování v souladu s vývojem mezinárodních účetních standardů (IFRS4 II) a vývojem regulace solventnosti (Solvency II). Ty se mohou promítnout i do české účetní praxe.

Pro účely rezervování bude žádoucí podpořit vznik metodiky obezřetného vykazování závazků. To, že některý poskytovatel bude používat agresivní předpoklady při stanovení ceny anuity, by nemělo vést k tomu, že bude tvořit nižší rezervy. Při stanovení rezerv ke krytí závazků z anuit je zejména klíčové správně odhadnout vývoj úmrtnosti. V této oblasti se otevírá prostor pro spolupráci dohledové instituce (ČNB) s profesními sdruženími (zejména Českou společností aktuárů).

4.4.3.1 Technická úroková míra

V oblasti tradičního životního pojištění legislativa zpravidla upravuje maximální výši technické úrokové míry, kterou pojišťovna garantuje a na kterou vytváří technické rezervy. U produktů s podílem na zisku pak může být přebytek investičního výnosu nad technickou úrokovou mírou vyplácen ve formě podílu na zisku.

Doporučujeme regulovat technickou úrokovou míru v souladu s vývojem regulace v oblasti životního pojištění.

4.4.3.2 Úmrtnostní tabulky

V řadě zemí je používání úmrtnostních tabulek regulováno zákonem. Může například existovat povinnost používat stejné úmrtnostní tabulky pro muže a pro ženy, tzv. unisex úmrtnostní tabulky. Legislativa tímto způsobem zavádí do systému přerozdělování mezi muži a ženami, což má negativní dopad na cenu anuit. Poskytovatelé anuit se snaží čelit riziku vyššího počtu žen ve svém portfoliu, což by tlačilo pojišťovnu do ztráty. Toto riziko se pak promítá v ceně anuit. V průměru jsou pak vyplácené důchody nižší pro obě pohlaví.

Doporučujeme neregulovat úmrtnostní tabulky pro účely stanovení ceny anuit. Konkurence, standardizovaný produkt a povinnost kotovat ceny anuit by měly být účinnější nástroje pro vytvoření nabídky levných anuit než nadměrná regulace.

Naproti tomu bude pro účely rezervování žádoucí podpořit vznik metodiky obezřetného vykazování závazků. Při stanovení rezerv ke krytí závazků z anuit je klíčové správně odhadnout vývoj úmrtnosti v závislosti na pohlaví, věku a roku narození. V této oblasti se otevírá prostor pro spolupráci dohledové instituce (ČNB) s profesními sdruženími (zejména Českou společností aktuárů). Jejím výsledkem by mohla být tvorba generačních úmrtnostních tabulek, které by byly určující při tvorbě rezerv na závazky z anuit.

4.4.3.3 Náklady

Poskytovatelům anuit vznikají různé druhy nákladů (administrativní náklady, provize a pořizovací náklady). Výše těchto nákladů může mít značný dopad na cenu anuit. Široká nabídka anuit s různými

vlastnostmi může přispět k růstu pořizovacích nákladů, k neschopnosti účastníků se mezi produkty orientovat, necenové konkurenci a zvýšení cenového rozptylu.

Nejlépe jsou náklady kontrolovány konkurenčním trhem s jednoduchým a porovnatelným produktem. V povinných systémech se pak jeví jako vhodný nástroj k regulaci nákladů standardizace produktů a povinnost zveřejňovat anuitní faktory.

Doporučujeme neregulovat náklady přímo. Konkurence, standardizovaný produkt a povinnost kotovat ceny anuit by měly být účinnější nástroje pro vytvoření nabídky levných anuit než nadměrná regulace.

Doporučujeme zvážit regulaci zprostředkovatelských provizí za sjednání anuity. Vzhledem k celoživotním úsporám by provize neměla přesáhnout desetinu procenta jednorázového pojistného (naspořené částky). Regulací provizí se zabrání možnost úniku prostředků z důchodového systému. Při neexistenci regulace by totiž mohli zprostředkovatelé nabízet podíl na provizi přímo účastníkovi. Ten by se pak přestal rozhodovat výlučně podle ceny anuit, ale i podle výše vyplacené odměny od zprostředkovatele.

4.4.3.4 Valorizace vyplácených anuit

Příspěvkově definované fondové systémy mají inherentní problémy se zajištěním valorizace vyplácených důchodů v závislosti na ekonomickém vývoji (např. inflace). Vzhledem k nedostatku finančních instrumentů, jejichž výnos závisí na daném indexu a které by umožnily krytí závazků z indexovaných anuit, nejsou indexované anuity běžně nabízeny. Za stávajícího nedostatku vhodných finančních nástrojů by ceny indexovaných anuit byly stanoveny prohibitivně, pokud by vůbec existovaly komerční subjekty ochotné je nabízet.

Doporučujeme, aby výše anuit nezávisela na dopředu neznámém indexu (např. indexu spotřebitelských cen). Jako obranu před ztrátou kupní síly anuit doporučujeme rostoucí anuity s konstantním růstem po celou dobu výplaty anuity a s podílem na zisku.

Parametr růstu nových anuit (resp. pouze jeho změna) bude vyhlášen každoročně orgánem dohledu a všichni poskytovatelé anuit budou muset při stanovení ceny anuit v daném roce použít vyhlášený růst. Růst anuity poskytnuté v daném roce bude konstantní po celou dobu výplaty anuity. Předpokládáme, že růst anuit bude stanoven na úrovni dlouhodobého inflačního cíle centrální banky plus určitá nízká marže (např. marže 1%), tj. např. konstantní růst 3%. Vzhledem k tomu, že dlouhodobý inflační cíl se nebude příliš měnit, nebude se příliš často měnit ani parametr růstu anuit.

Zatímco konstantní růst anuity by měl chránit účastníky před očekávanou inflací, podíl na zisku by mohl poskytnout částečnou ochranu před neočekávanou inflací. Pokud dojde k přechodnému a neočekávanému růstu inflace, dojde s velkou pravděpodobností i k růstu nominálních výnosových sazeb. Růst výnosu nad úroveň očekávanou poskytovateli anuit bude moci být rozdělen mezi účastníky ve formě podílu na zisku.

4.4.3.5 Podíl na zisku

V navrhované variantě si budou poskytovatelé konkurovat zejména cenou anuity, neboť nebudou mít možnost diferencovat produkt v jednotlivých parametrech. Podíl na zisku bude představovat jediný další potenciální faktor (kromě ceny), kterým se budou moci poskytovatelé anuit odlišit. Důležité je proto zvážit, zda má být podíl na zisku regulován či nikoliv. Předmětem regulace by se mohla stát metodika výpočtu základu pro podíl na zisku. Základem může být např. investiční výnos, zisk z úmrtnosti, celý technický výsledek z poskytování anuit. Vedle toho je možné regulovat i minimální procento podílu na zisku.

Doporučujeme, aby podíl na zisku a způsob jeho výpočtu nebyl regulován. Podíl na zisku bude vyplácen formou zvýšení důchodu (nikoliv jako mimořádný důchod). Poskytovatelé anuit budou mít povinnost při sjednání anuity sdělit pojistníkovi způsob výpočtu podílu na zisku. Od tohoto ujednání se v budoucnu nebudou moci odchýlit jinak, než ve prospěch pojištěných (důchodců fondově financovaného pilíře). Kromě toho budou muset poskytovatelé anuit předávat v pravidelných termínech nositeli pojištění informace o přiděleném podílu na zisku (v podobě průměrného procentního zvýšení vyplácené anuity). Nositel pojištění bude prostřednictvím front end systému zveřejňovat údaje o podílech na zisku za posledních 5 let.

4.4.4 Pravidla pro povolení poskytovat anuity

Poskytovatel anuit bude moci nabízet anuity v rámci fondově financovaného pilíře, pokud úspěšně projde následujícími kroky licenčního procesu:

1. Poskytovatel anuit získal v souladu se Zákonem o pojišťovnictví povolení provozovat pojišťovací činnost v odvětví důchodového pojištění v rámci životních pojištění
2. Poskytovatel anuit získá povolení poskytovat doživotní důchody (anuity) v rámci fondově financovaného pilíře, které spočívá ve splnění dodatečných licenčních podmínek nad rámec Zákonu o pojišťovnictví
3. Poskytovatel uzavře rámcovou smlouvu s nositelem pojištění, která upraví podmínky spolupráce nositele pojištění a poskytovatele anuit

Anuity pro výplatní fázi opt-out budou moci nabízet pouze životní pojišťovny, které získaly povolení provozovat činnost na základě Zákonu č. 363/1999 Sb., o pojišťovnictví. Ten stanoví podmínky pro povolení k činnosti pojišťovny. Povolení vydává ČNB.

Kromě obecných podmínek definovaných Zákonem o pojišťovnictví budou existovat i dodatečné podmínky pro povolení činnosti poskytovatele anuit v rámci fondově financovaného pilíře. Povolení k poskytování anuit v rámci fondově financovaného pilíře bude vydávat ČNB. Dodatečné licenční podmínky stanoví:

- Pojišťovna má sídlo v České republice a podléhá dohledu ze strany České národní banky.
- Pojišťovna smí nabízet účastníkům fondově financovaného pilíře pouze předem definovaný produkt (část 4.4.2, tj. doživotní starobní důchod jedince, kde investiční riziko nese poskytovatel anuit, rostoucí konstantním tempem, s podílem na zisku, bez garantované doby výplaty a s možností volby pojištění dvojice do druhé smrti).
- Pojišťovna musí ke stanovenému datu a ve stanovené struktuře zveřejňovat kotace anuit a předávat je nositeli pojištění.
- Kotace anuit je závazná a pojišťovna se od ní nemůže při poskytnutí anuity jakýmkoliv způsobem odchýlit. Pojišťovna nemůže odmítnout poskytnutí anuity z důvodu nízké částky jednorázového pojistného.
- Pojišťovna si nesmí v průběhu výplaty anuity strhávat z vypláceného důchodu jakékoliv další náklady.
- Pojišťovna musí odděleně vykazovat finanční umístění technických rezerv k anuitám.

Výše uvedené dodatečné podmínky budou obsaženy ve zvláštním zákoně o opt-out. Některé dodatečné podmínky mohou být přesně vymezeny v samostatné vyhlášce (zejména vlastnosti produktu, interval a datum zveřejňování kotací, metodika obezřetného vykazování závazků apod.).

Kromě dodatečné licence udělované ČNB musí poskytovatel anuit uzavřít rámcovou smlouvu s nositelem pojištění. Po jejím uzavření zanese nositel pojištění poskytovatele anuit do seznamu poskytovatelů anuit v rámci fondově financovaného pilíře. Rámcová smlouva bude obsahovat úpravu spolupráce těchto dvou subjektů. Zejména stanoví:

- Podmínky a lhůty pro převod prostředků na výplatu důchodů poskytovatelem anuit na účty nositele pojištění
- Rozsah, formát a lhůty pro předávání informací o vyplácených důchodech ze strany poskytovatele anuit nositeli pojištění
- Rozsah, formát a lhůty pro předávání informací ze strany nositele pojištění poskytovateli anuit (zejména informace o úmrtí účastníka)
- Vymezení pravidel pro přenos dat a informací mezi nositelem pojištění a poskytovatelem anuit relevantních pro rozhodování účastníka o volbě poskytovatele anuit (kotace anuit, podíly na zisku připisované za posledních 5 let, podíl skutečné a požadované solventnosti za posledních 5 let apod.)

4.5 Bezpečnost

Cílem je poskytnout účastníkovi fondově financovaného pilíře základní míru jistoty, že bude od okamžiku nákupu anuity až do konce života dostávat důchod, který bude odpovídat jím naspøøeným prostředkùm.

Zvolené řešení by mělo účastníkùm fondově financovaného pilíře zaručit bezpečnost z hlediska:

- Ochrany proti nezákonnému jednání
- Ochrany před klamavými informacemi při výběru poskytovatele anuit
- Ochrany před rizikem nesolventnosti poskytovatele anuit

Ochrana před nezákonným jednáním bude zajištěna nepřímø v procesu licenčního řízení a dohledem příslušné instituce. Licenci mohou nabývat pouze důvěryhodné osoby (viz Zákon č. 363/1999 Sb., o pojišťovnictví).

Ochrana před klamavými informacemi při výběru poskytovatele anuit zajišťuje nositel pojištění tím, že garantuje úplné a jednotné informace (kotace anuit) dostupné veřejnosti přes internetový portál a na svých pobočkách.

Ochrana před rizikem úpadku poskytovatele bude zajišťovat regulace solventnosti. V roli poskytovatelů anuit budou vystupovat životní pojišťovny, jejichž kapitálová přiměřenost je v současné době upravena tzv. režimem Solvency I. Od roku 2012 se předpokládá implementace nového režimu, tzv. Solvency II. V režimu Solvency II musí mít pojišťovna na krytí tržních, pojistných a operačních rizik takový objem kapitálu, aby byla s pravděpodobností alespoň 99.5 % schopná dostát všem závazkům v ročním časovém horizontu. Kapitálovou přiměřenost kontroluje v pravidelných intervalech příslušný orgán dohledu.

Nový režim regulace kapitálu by měl dostatečně chránit pojistníky před rizikem neschopnosti poskytovatele anuit dostát svým závazkům. V případě, že dojde k poklesu kapitálu pod požadovanou míru solventnosti, přijme orgán dohledu opatření k odstranění nedostatků. Jestliže pojišťovna neplní uložená opatření v souvislosti s ohrožením její schopnosti dostát závazkům, může orgán dohledu pojišťovně nařídít převést pojistný kmen na jinou pojišťovnu. K tomu zpravidla dochází ještě před tím, než se stane pojišťovna insolventní (tj. hodnota aktiv klesne pod hodnotu závazků).

Pokud přesto dojde k převodu pojistného kmene z důvodu nesolventnosti, mohou nastat v případě poklesu hodnoty aktiv pod hodnotu závazků dvě možnosti:

1. Převod pojistného kmene za tržních podmínek. V tomto případě budou poskytovatelé anuit vyzváni k odhadu hodnoty závazků a stanovení podmínek, za nichž budou ochotni pojistný kmen převzít. Při této operaci dojde k přecenění závazků (v souladu s hodnotou aktiv kryjících tyto závazky) a k případnému snížení důchodů pro účastníky.
2. Převod pojistného kmene za netržních podmínek.
  - 2.1. V tomto případě budou závazky převedeny v účetní hodnotě a pojistníkům budou garantovány důchody v nezměněné výši. I při této operaci by došlo k přecenění závazků a pojistný kmen by byl převeden na poskytovatele, který nabídne nejlepší podmínky. Avšak rozdíl mezi tržní hodnotou a účetní hodnotou závazků, tj. výši důchodů odpovídající tržní hodnotě aktiv kryjících anuity a výši důchodů slíbených poskytovatelem anuit, bude hradit stát.
  - 2.2. Alternativou k plné garanci státu je, že stát bude garantovat důchod pouze ve výši minimálního důchodu (nejméně výhodná kotace), který byl v okamžiku přechodu účastníka do výplatní fáze (při uzavření smlouvy) na trhu k dispozici. I při této operaci by došlo k přecenění závazků a pojistný kmen by byl převeden na poskytovatele, který nabídne nejlepší podmínky. Náklad pro stát, tj. rozdíl mezi výši důchodů odpovídající tržní hodnotě aktiv kryjících anuity a výši minimálních důchodů, bude v tomto případě nižší.

Výhodou možnosti 1 je, že nevnláší do systému morální hazard. V systému, kde existuje pouze jeden standardizovaný produkt a plná garance výplaty (možnost 2.1), bude jediným kritériem pro výběr poskytovatele anuity cena. Účastníci nebudou zvažovat dobré jméno, důvěryhodnost a kreditní riziko poskytovatele. To může vést k riziku, že se na trhu vyskytnou rizikovější poskytovatelé ochotní podstupovat nepřiměřené riziko. Výhodou plné garance státu (možnost 2.1) je naopak jistota výplaty důchodu pro účastníky systému. Varianta 2.2 kombinuje výhody abou výše uvedených přístupů, neboť

snižuje morální hazard, snižuje náklady pro stát a dává účastníkům částečnou garanci výplaty důchodu.

Kromě rizika insolvence existuje i riziko, že nastanou technické problémy nebo poskytovatel se po omezenou dobu dostane do problémů s likviditou. Nebude tedy po určitou dobu schopen vyplácet důchody, ale jeho kapitál bude nad úroveň minima solventnosti. V takovém případě se předpokládá, že nositel pojištění bude nadále vyplácet důchody a zajistí překlenutí technických problémů nebo nelikvidity (v případě nedostatku vlastních prostředků půjčkou ze státního rozpočtu). Tuto půjčku splatí poskytovatel po obnovení likvidity nositeli pojištění (resp. Státnímu rozpočtu).

4.6 Regulace a dohled

Cílem je v maximální míře využít stávajících pravidel regulace platných pro pojišťovnictví, tj. primárně Zákona č. 363/1999 Sb., o pojišťovnictví. Nicméně vzhledem ke specifickému charakteru opt-out, který doplňuje státní průběžně financovaný systém, budou uplatněny i další prvky regulace.

4.6.1 Povolení k činnosti

Povolení k poskytování produktu pro výplatní fázi opt-out bude udělovat Česká národní banka (ČNB). Ta prověří, zda žadatel splňuje podmínky definované Zákonem o pojišťovnictví a dodatečné podmínky stanovené zákonem o opt-out (část 4.4.4).

Poskytovat anuity v rámci fondově financovaného pilíře budou moci pouze životní pojišťovny, které získaly povolení k činnosti v odvětví důchodového pojištění podle zákona o pojišťovnictví, splnily dodatečné licenční podmínky podle zákona o opt-out a získaly od ČNB povolení k poskytování anuit v rámci fondově financovaného pilíře.

Pokud získá žadatel povolení k poskytování anuit v rámci fondově financovaného pilíře, uzavře rámcovou smlouvu s nositelem pojištění. Ta bude obsahovat podmínky spolupráce a smluvní práva a povinnosti zúčastněných stran. Po uzavření rámcové smlouvy zanese nositel pojištění poskytovatele anuit do seznamu poskytovatelů anuit v rámci fondově financovaného pilíře.

4.6.2 Dohled nad poskytovateli anuit

Dohled nad plněním povinností pojišťovny poskytující anuity ve výplatní fázi opt-out vyplývajících ze Zákona o pojišťovnictví a zákona o opt-out bude vykonávat ČNB. Ta bude pověřena i dohledem nad plněním některých dalších povinností stanovených v příslušných prováděcích vyhláškách.

V případě porušení zákona o pojišťovnictví resp. zákona o opt-out a neplnění povinností z nich vyplývajících může dohled odejmout licenci poskytovateli anuit. V prvním případě (neplnění povinností dle zákona o pojišťovnictví) bude odňata licence pro provozování pojišťovací činnosti a automaticky i povolení pro poskytování anuit ve fondově financovaného pilíře. Ve druhém případě (neplnění povinností dle zákona o opt-out) bude odňata pouze licence pro poskytování anuit ve fondově financovaný pilíři, nikoliv licence pro provozování pojišťovací činnosti.

V případě porušení povinností planoucích z rámcové smlouvy může nositel pojištění odstoupit od smlouvy nebo vyřadit poskytovatele anuit ze seznamu poskytovatelů anuit v rámci fondově financovaného pilíře.

4.6.3 Dohled nad nositelem pojištění

Kromě dohledu nad poskytovateli anuit bude nutné zajistit i dohled nad plněním povinností ze strany nositele pojištění. Předpokládá se novelizace Zákona č. 582/1991 o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, která doplní povinnosti nositele pojištění a dohled nad plněním těchto povinností. Zejména se jedná o řádnou výplatu důchodů, plnění informační povinnosti ve vztahu k účastníkům, nakládání s osobními údaji apod. Dle typu dohlížené činnosti bude tuto roli plnit ČNB nebo MPSV.

4.7 Procesní nastavení

4.7.1 Zúčastněné strany

Tato kapitola definuje jednotlivé zúčastněné strany v anuitní fázi fondově financovaného pilíře, jejich práva a povinnosti.

Právo/povinnost	Procesy	Očekávaný dopad do legislativy
Účastník fondově financovaného pilíře		
Povinnost provést výběr anuit/anuity v okamžik stanovený zákonem	Proces volby a nákupu anuity	Zákon „Opt out“ (pravidla přidělování důchodu ve fondově financovaném pilíři)
Právo vybrat si poskytovatele anuity/anuit	Proces volby a nákupu anuity	Zákon „Opt out“ (pravidla přidělování důchodu ve fondově financovaném pilíři)
Právo na důchod fondově financovaného pilíře dle pravidel stanovených zákonem	Proces volby a nákupu anuity	Zákon „Opt out“ (pravidla přidělování důchodu ve fondově financovaném pilíři)
Právo na informace potřebné k volbě anuity/anuit	Proces volby a nákupu anuity Proces plnění informační povinnosti	Zákon o pojistné smlouvě (Informační povinnost) Zákon „Opt out“ (pravidla přidělování důchodu ve fondově financovaném pilíři)
Nositel pojištění		
Povinnost vyhodnocovat nárok na důchod	Proces volby a nákupu anuity	Zákon č.155/1995 Sb. o důchodovém pojištění Zákon č. 582/1991 Sb. o organizaci a provádění sociálního zabezpečení Zákon „Opt out“ (pravidla přidělování důchodu ve fondově financovaném pilíři)
Povinnost správy individuálních majetkových účtů důchodců fondově financovaného pilíře	Proces výplaty důchodu	Zákon „Opt out“ (zprostředkovávání informací) Zákon č. 582/1991 Sb. o organizaci a provádění sociálního zabezpečení
Povinnost vyplácet sružený důchod průběžně i fondově financovaného pilíře	Proces výplaty důchodu	Zákon „Opt out“ (pravidla výplaty důchodu ve fondově financovaném pilíři) Zákon č. 582/1991 Sb. o organizaci a provádění sociálního zabezpečení
Informační povinnost	Proces volby a nákupu anuity Proces plnění informační povinnosti	Zákon „Opt out“ (pravidla zprostředkování informací) Zákon č. 582/1991 Sb. o organizaci a provádění sociálního zabezpečení
Povinnost uhradit jednorázové pojistné	Proces volby a nákupu anuity	Zákon „Opt out“ (pravidla přidělování důchodu ve fondově financovaném pilíři) Zákon č. 582/1991 Sb. o organizaci a provádění sociálního zabezpečení
Povinnost informovat poskytovatele anuit o úmrtí důchodce (pojištěného ve vztahu k poskytovateli anuit)	Proces ukončení výplaty důchodu z důvodu úmrtí	Zákon „Opt out“ (pravidla zprostředkování informací) Zákon č. 582/1991 Sb. o organizaci a provádění sociálního zabezpečení

Povinnost ukončit výplatu důchodu v případě úmrtí důchodce	Proces ukončení výplaty důchodu z důvodu úmrtí	Zákon „Opt out“ (pravidla výplaty důchodu ve fondově financovaném pilíři) Zákon č. 582/1991 Sb. o organizaci a provádění sociálního zabezpečení
Právo vymáhat přeplatky důchodu v případě úmrtí důchodce	Proces ukončení výplaty důchodu z důvodu úmrtí	Zákon č. 582/1991 Sb. o organizaci a provádění sociálního zabezpečení
Povinnost vrátit přeplatky důchodu poskytovateli anuit	Proces ukončení výplaty důchodu z důvodu úmrtí	Zákon č. 582/1991 Sb. o organizaci a provádění sociálního zabezpečení
Povinnost vyjmout poskytovatele anuit z nabídky v případě odnětí licence	Proces zrušení licence poskytovatele anuit	Rámcová smlouva/pojistná smlouva Zákon č. 582/1991 Sb. o organizaci a provádění sociálního zabezpečení Zákon o opt out (odnětí licence)
Povinnost zařadit poskytovatele anuit do nabídky v případě přidělení licence	Proces licencování poskytovatele anuit	Zákon o pojišťovnictví Rámcová smlouva/pojistná smlouva Zákon č. 582/1991 Sb. o organizaci a provádění sociálního zabezpečení
Právo odebrat poskytovateli anuit licenci	Proces zrušení licence poskytovatele anuit	Rámcová smlouva/pojistná smlouva Zákon č. 582/1991 Sb. o organizaci a provádění sociálního zabezpečení
Poskytovatel anuit		
Povinnost nabízet standardizovaný produkt fondově financovaného pilíře	Proces aktualizace ceny standardizované anuity	Zákon „Opt out“ (povinnosti poskytovatele anuit)
Povinnost výplaty sjednané anuity	Proces výplaty důchodu	Zákon o pojistné smlouvě Rámcová smlouva/pojistná smlouva (upřesnění místa výplaty)
Povinnost přidělovat podíly na zisku dle stanovených pravidel	Proces připisování podílů na zisku	Zákon o pojistné smlouvě Rámcová smlouva/pojistná smlouva (pravidla přidělování podílů na výnosech)
Povinnost vlastnit licenci	Proces licencování poskytovatele anuit	Zákon o pojišťovnictví Rámcová smlouva/pojistná smlouva
Informační povinnost	Proces volby a nákupu anuity Proces plnění informační povinnosti	Zákon o pojistné smlouvě (Informační povinnost)
Právo požádat o licenci	Proces licencování poskytovatele anuit	Zákon o pojišťovnictví
Právo na jednorázové pojistné	Proces volby a nákupu anuity	Zákon o pojistné smlouvě
Právo vymáhat přeplatky důchodu v případě úmrtí důchodce	Proces ukončení výplaty důchodu z důvodu úmrtí	

Dohled

Povinnost dohledu nad činností poskytovatelů anuit	Proces řešení insolventnosti společnosti vyplácející anuity Proces zrušení licence poskytovatele anuit	Zákon o pojišťovnictví
Právo dohledu (ne)přidělit licenci	Proces licencování poskytovatelů anuit Proces zrušení licence poskytovatele anuit	Zákon o pojišťovnictví
Právo vyhlásit výši kontaktního růstu anuity pro nové důchodce	Proces aktualizace ceny standardizované anuity	Zákon o opt out (vyhlašování konstantního růstu)

Tabulka 4

4.7.2 Objekty

Tato kapitola definuje jednotlivé objekty fondově financovaného pilíře v anuitní fázi, které bude nutno zavést v případě existence fondově financovaného pilíře. Definuje vlastnosti jednotlivých objektů a hrubý odhad nákladů, které bude nutno vynaložit na jejich implementaci a pozdější správu.

- „Administrace individuálních majetkových účtů účastníků fondově financovaného pilíře“ – modul „Anuitní fáze“
  - Popis:
    - Primárním úkolem tohoto IT systému bude administrace anuit účastníků fondově financovaného pilíře a sběr informací nutných k této administraci. Systém bude udržovat informace o jednotlivých účastnících, aktuální výši i historii jejich anuit.
    - Uživatelské rozhraní pro účastníky fondově financovaného pilíře (*Front end systém*): Účastník fondově financovaného pilíře bude moci prostřednictvím tohoto systému vybírat mezi anuitami a anuitními společnostmi, finálně zvolit anuitu a příslušného poskytovatel anuit.
    - Poskytovatel anuit bude skrze rozhraní tohoto systému předávat report s nabídkou anuit „Report – ceník standardizovaných anuit“, „Report vyplacených anuitních splátek“ a „Report připsání podílů na zisku“.
    - Nositel pojištění bude skrze rozhraní tohoto systému předávat informaci o nových a mrtvých důchodcích ve formě reportu „Report – aktualizace důchodců“
- Sběrné účty (inkasní, exkasní účty) – modul „Anuitní fáze“
  - Popis: inkasní a exkasní účty související s výplatou důchodů z fondově financovaného pilíře
- „Report – ceník standardizovaných anuit“: report ve struktuře [identifikace poskytovatel anuit, typ anuity, ceník, datum platnosti]
- „Report vyplacených anuitních splátek“: report ve struktuře [datum, ID účastníka, výše anuitní splátky]
- „Report připsání podílů na zisku“: report ve struktuře [datum, datum platnosti, ID účastníka, nová výše anuitní splátky]
- „Report – aktualizace důchodců“: report ve struktuře [datum, ID účastníka, typ anuity, parametry anuity, stav účastníka (nový/mrtvý)]
- Report „Informační povinnost“

4.7.3 Procesy

Tato kapitola definuje jednotlivé procesy související s výplatní fází fondově financovaného pilíře. Cílem této kapitoly je upřesnění práv a povinností zúčastněných stran ve formě jejich konkrétních kroků v procesech souvisejících s výplatní fází fondově financovaného pilíře. U každého procesu jsou

vydefinovány zúčastněné strany, proces je stručně slovně popsán a následně rozložen do jednotlivých kroků. Jednotlivé procesy jsou rozděleny do tří skupin dle jejich využití:

- Vznik
  - Proces licencování poskytovatelů anuit
  - Proces registrace poskytovatele anuit do nabídky fondově financovaného pilíře
  - Proces volby a nákupu anuity
- Správa
  - Proces aktualizace ceny standardizované anuity
  - Proces výplaty důchodu
  - Proces připisování podílů na zisku
  - Proces plnění informační povinnosti
- Zánik
  - Proces ukončení výplaty důchodu z důvodu úmrtí
  - Proces řešení insolventnosti společnosti vyplácející anuity
  - Proces zrušení registrace poskytovatele anuit ve fondově financovaný pilíři
  - Proces odnětí licence poskytovatele anuit k prodeji produktu fondově financovaného pilíře

4.7.3.1 Proces licencování poskytovatele anuit

- Zúčastněné strany: Poskytovatel anuit, dohled
- Popis procesu: Poskytovatel anuit licencovaný pro odvětví důchodového pojištění dle zákona o pojišťovnictví zažádá o dodatečnou licenci k prodeji standardizovaného anuitního produktu pro účastníky fondově financovaného pilíře. Dohled vyhodnotí žádost dle zákona o opt-out a (ne)přidělí licenci k prodeji standardizovaného anuitního produktu účastníkům fondově financovaného pilíře.
- Kroky procesu:
  - Poskytovatel anuit licencovaný pro odvětví důchodového pojištění dle zákona o pojišťovnictví požádá dle pravidel definovaných v zákoně o opt-out dodatečnou licenci k prodeji standardizovaného anuitního produktu pro účastníky fondově financovaného pilíře.
  - Dohled rozhodne o (ne)přidělení dodatečné licence k prodeji standardizovaného anuitního produktu pro účastníky fondově financovaného pilíře.

4.7.3.2 Proces registrace poskytovatele anuit do nabídky fondově financovaného pilíře

- Zúčastněné strany: Nositel pojištění, poskytovatel anuit
- Popis procesu: Poskytovatel anuit licencovaný k prodeji standardizovaného anuitního produktu v rámci fondově financovaného pilíře zažádá o registraci do nabídky fondově financovaného pilíře. Nositel pojištění vyhodnotí danou žádost a ověří provozní zabezpečení komunikace s poskytovatelem anuit. Nositel pojištění předá poskytovateli anuit stanovisko k registraci včetně termínu zařazení do nabídky pro účastníky fondově financovaného pilíře. Tento termín je ovlivněn případnou nutností zavedení provozního zabezpečení komunikace nositele pojištění s poskytovatelem anuit. Po právní stránce je registrace stvrzena podpisem rámcové smlouvy mezi nositelem pojištění a poskytovatelem anuit.
- Kroky procesu:
  - Poskytovatel anuit licencovaný k prodeji standardizovaného anuitního produktu fondově financovaného pilíře požádá o registraci do nabídky fondově financovaného pilíře.
  - Nositel pojištění rozhodne o (ne)schválení žádosti a o termínu zařazení do nabídky.

- Stvrzením přijetí žádosti je podpis rámcové smlouvy mezi nositelem pojištění a poskytovatelem anuit.
- V případě nutnosti nositel pojištění zajistí ve spolupráci s poskytovatelem anuit provozní zabezpečení nabídky nového fondu.

4.7.3.3 Proces volby a nákupu anuity

- Zúčastněné strany: Nositel pojištění, Účastník fondově financovaného pilíře, poskytovatel anuit
- Popis: Účastník fondově financovaného pilíře bude moci v rámci svého účtu sledovat, jakého důchodu z fondově financovaného pilíře by dosáhl v případě okamžitého odchodu do důchodu. Nositel pojištění je odpovědný za aktuálnost informací nutných pro přepočítání důchodu (anuitní faktory, hodnota majetkového účtu účastníka). Byl-li účastníkovi přiznán starobní důchod z PAYG pilíře, resp. dosáhl stanoveného počtu let (důchodový věk + stanovený počet let), je povinen „koupit“ si anuitu od jednoho z komerčních poskytovatelů anuit. Výše důchodu, který si účastník koupil od poskytovatele anuit, je finální až v momentě, kdy jsou odprodány všechny prostředky účastníka fondově financovaného pilíře, nicméně anuitní faktor se již měnit nesmí. Nositel pojištění agreguje informace o nákupech a výsledný report ve struktuře [identifikace účastníka, pohlaví, rok narození, výše finančních prostředků, datum nákupu] zasílá jednotlivým poskytovatelům anuit. Poskyvatelé anuit spočtou výši důchodu odpovídající parametrům účastníka.
- Kroky procesu:
  - Účastník fondově financovaného pilíře má ve front end systému stále k dispozici dvě informace „Stav splnění nároku na přiznání důchodu PAYG pilíře“ a „Výpočet důchodu z fondově financovaného pilíře“ (možnost volby anuitního faktoru od dané společnosti a výpočet důchodu, možnost porovnání anuit od jednotlivých poskytovatelů dle zvolených kritérií – typ anuity, výše anuitního faktoru, ukazatel kapitálové přiměřenosti poskytovatele)
  - V případě, že je účastníkovi přiznán starobní důchod z PAYG pilíře, je účastník povinen koupit od zvolené instituce, resp. více institucí anuitu (anuitu v předběžné výši, změny mohou souviset už pouze se změnou hodnoty podílových listů na účtu účastníka fondově financovaného pilíře). Tato povinnost platí pro účastníka fondově financovaného pilíře bez ohledu na výši naspořených prostředků. Stejně tak platí povinnost společnosti vyplácející anuity přijmout nákup anuity bez ohledu na výši vkládaných finančních prostředků.
  - Alternativní proces I: Nepobírá-li účastník fondově financovaného pilíře 5 let po dosažení zákonného věku pro odchod do důchodu anuitu z fondově financovaného pilíře, nositel pojištění vyhodnotí, zda účastník má nárok na důchod z PAYG pilíře. Pokud ano, výplata důchodu z fondově financovaného pilíře bude spuštěna v momentě zahájení výplaty důchodu z PAYG pilíře. Pokud ne, účastník fondově financovaného pilíře je povinen zvolit poskytovatele anuit a dochází k okamžitému spuštění výplaty důchodu z fondově financovaného pilíře. Pokud by v tomto případě byla vyplácená částka příliš nízká (definice ve vyhlášce), pak jsou naspořené prostředky vyplaceny jednorázově.
  - Po obdržení pokynu k nákupu anuity nositel pojištění provede odprodej všech podílových listů z majetkového účtu účastníka fondově financovaného pilíře.
  - Nositel pojištění shromáždí získané finanční prostředky na sběrném účtu a následně zašle instituci vyplácející anuity.
  - Nositel pojištění pravidelně zasílá poskytovatelům anuit report o žadatelích o anuity ve struktuře [identifikace účastníka, pohlaví, rok narození, výše finančních prostředků, datum nákupu]
  - Poskytovatel anuity spáruje informaci z reportu s finančními prostředky na účtu a založí odpovídající anuitu pro jednotlivého účastníka.
- Provozní zajištění
  - „Administrace individuálních majetkových účtů účastníků fondově financovaného pilíře“ – modul „Anuitní fáze“
  - Sběrné účty
  - „Report – aktualizace důchodců“

4.7.3.4 Proces aktualizace ceny standardizované anuity

- Zúčastněné strany: Dohled, nositel pojištění, poskytovatel anuit
- Popis: Všichni poskytovatelé anuit v rámci fondově financovaného pilíře mohou průběžně (jedenkrát ročně v daném termínu společném pro všechny poskytovatele anuit) aktualizovat cenu jimi poskytované standardní anuity, případně anuit. Tuto aktualizaci jsou povinni provést, pokud dohled vyhlásil novou výši konstantního růstu. Tuto aktualizaci budou provádět nahráním těchto dat do front end systému nositele pojištění ve formě reportu „Report – ceník standardizovaných anuit“. Nositel pojištění začne zveřejňovat nový ceník od jeho data platnosti.
- Kroky procesu:
  - Dohled (ne)vyhlásí novou výši konstantního růstu anuit
  - Instituce vyplácející anuity pravidelně skrze front end systém aktualizuje ceník poskytovaných anuit platný pro definované období (jeden rok).
  - Nositel pojištění (resp. systém administrace účtů) bude zobrazovat nové anuity od data platnosti.
- Provozní zajištění
  - „Administrace individuálních majetkových účtů účastníků fondově financovaného pilíře“ – modul „Anuitní fáze“
  - „Report – ceník standardizovaných anuit“

4.7.3.5 Proces výplaty důchodu

- Zúčastněné strany: Nositel pojištění, Účastník fondově financovaného pilíře, Instituce vyplácející anuity
- Popis: Každý měsíc poskytovatelé anuit převádějí důchody v agregované hodnotě na inkasní účet nositele pojištění a skrze front end předávají report s podrobným rozpadem vyplácených anuit na jednotlivé účastníky fondově financovaného pilíře. Nositel pojištění spáruje report se zaplacenými důchody, dle informací v reportu aktualizuje výši anuity na účtu účastníka a zaznamená zaplacení důchodu z fondově financovaného pilíře poskytovatelem anuit. Nositel pojištění pravidelně vyplácí agregovaný důchod z průběžně a fondově financovaného pilíře bez ohledu na placení ze strany poskytovatele anuity.
  - Poskytovatel anuity zasílá agregovanou částku za všechny anuity na sběrný účet nositele pojištění.
  - Poskytovatel anuity automatizovaně předává „Report vyplácených anuitních splátek“
  - Nositel pojištění spáruje report a finanční prostředky a odpovídajícím způsobem aktualizuje informace v systému „Administrace individuálních majetkových účtů účastníků fondově financovaného pilíře“.
  - Alternativní proces: V případě např. nedostatečné likvidity poskytovatele anuit nebo nesouladu reportu a splátky anuit nositel pojištění nadále vyplácí důchod z průběžně i fondově financovaného pilíře. Nositel pojištění ve spolupráci s dohledem zahájí správní řízení s poskytovatelem anuit. Výsledkem je vyřešení stávající situace (nejzazším řešením je odnětí licence a převod kmene). Po dobu správního řízení využívá ČSSZ prostředků státního rozpočtu. Náklady související s komunikací chyby účastníkům a náhradou chyby hradí poskytovatel anuit.
  - Nositel pojištění vyplatí z exkasního účtu účastníkovi fondově financovaného pilíře agregovaně důchod z průběžně i fondově financovaného pilíře.
- Provozní zajištění
  - „Administrace individuálních majetkových účtů účastníků fondově financovaného pilíře“ – modul „Anuitní fáze“
  - Sběrné účty
  - „Report vyplácených anuitních splátek“

4.7.3.6 Proces připisování podílů na zisku

- Zúčastněné strany: nositel pojištění, poskytovatel anuit
- Popis procesu: Poskytovatel anuit každoročně spočte ke stanovenému datu výši podílů na zisku. Následně dle stanovených pravidel navýší o podíly na zisku vyplácené anuitní splátky. Poskytovatel anuit předá informaci o výši nových splátek reportem „Report připsání podílů na zisku“ nositeli pojištění. Nositel pojištění zaznamená tuto informaci u jednotlivých účastníků fondově financovaného pilíře.
- Kroky procesu:
  - Poskytovatel anuit spočítá ke stanovenému datu dle stanovených pravidel podíly na zisku.
  - Poskytovatel anuit dle stanovených pravidel navýší jednotlivé anuitní splátky.
  - Poskytovatel anuit informuje o nové výši splátek nositele pojištění automatizovaně pomocí reportu „Report připsání podílů na zisku“
  - Nositel pojištění aktualizuje odpovídajícím způsobem data v systému administrace účtů účastníků
  - Alternativní proces: Součástí přijetí aktualizace nových důchodů s přidělenými podíly na výnosech je základní kontrola nových důchodů (např. vyšší splátky než původní). V případě odhalení chyby nositel pojištění nadále vyplácí předcházející důchody z fondově financovaného pilíře a zahajuje správní řízení s poskytovatelem anuit. Náklady související s komunikací chyby účastníkům a náhradou chyby hradí poskytovatel anuit.
- Provozní zajištění
  - „Administrace individuálních majetkových účtů účastníků fondově financovaného pilíře“ – modul „Anuitní fáze“
  - „Report připsání podílů na zisku“

4.7.3.7 Proces plnění informační povinnosti

- Zúčastněné strany: Nositel pojištění, poskytovatel anuity
- Popis procesu: Poskytovatel anuity pravidelně aktualizuje informace související s fondově financovaným pilířem (přesný výčet informací a datum aktualizace bude právně ošetřeno např. zákonem, vyhláškou či rámcovou smlouvou). Informace jsou předávány automatizovaně skrze front end systém. Nositel pojištění zobrazí aktualizované informace k datu jejich platnosti.
- Kroky procesu:
  - Poskytovatel anuity do stanoveného data předává zákonem/rámcovou smlouvou požadovaná data skrze front end systém nositeli pojištění.
  - Nositel pojištění provede kontrolu úplnosti dat a souladu se zákonem. Zodpovědnost za věcnou správnost zůstává na poskytovateli anuit.
  - Nositel pojištění zobrazí aktualizovaná data k datu jejich platnosti
  - Alternativní proces: V případě dodávání neúplných nebo chybných dat bude nositel pojištění/dohled postupovat dle rámcové smlouvy resp. zákona a poskytne investiční společnosti čas k nápravě. Nedojde-li k nápravě ve stanoveném čase, může být poskytovateli anuit odňata licence k účasti ve výplatní fázi fondově financovaného pilíře.
- Provozní zajištění
  - IT systém „Administrace individuálních majetkových účtů účastníků fondově financovaného pilíře“
  - Report „Informační povinnost“

4.7.3.8 Proces ukončení výplaty důchodu z důvodu úmrtí

- Zúčastněné strany: Nositel pojištění, poskytovatel anuit

- Popis procesu: V případě, že se nositel pojištění dozví o smrti účastníka fondově financovaného pilíře, předává tuto informaci poskytovateli anuit a dochází k zastavení výplaty důchodu.
- Kroky procesu:
  - Nositel pojištění předává automatizovaně poskytovateli anuit informaci o úmrtí účastníka fondově financovaného pilíře reportem „Report – aktualizace důchodců“
  - Instituce vyplácející anuity ukončuje výplatu důchodu.
  - Alternativní proces: Případné důchodové splátky vyplacené již po úmrtí důchodce jsou vymáhány zpět poskytovatelem anuit. Poskytovatel tyto prostředky získá buď od nositele pojištění (pokud tyto prostředky nebyly vyplaceny) nebo od dědiců (byly-li vyplaceny). Poskytovatel anuit může s ohledem na výši prostředků zvážit, zda bude přeplatek důchodových splátek vymáhat.
- Provozní zajištění
  - „Administrace individuálních majetkových účtů účastníků fondově financovaného pilíře“ – modul „Anuitní fáze“
  - „Report – aktualizace důchodců“

4.7.3.9 Proces řešení insolventnosti společnosti vyplácející anuity

- Zúčastněné strany: nositel pojištění, poskytovatel anuit
- Popis procesu: Pokud dojde k úpadku poskytovatele anuit z důvodu nesolventnosti, dohled rozhodne o převodu pojistného kmene k jiné instituci vyplácející anuity. V rámci procesu převodu pojistného kmene dohled nejprve zjistí, jaká je tržní cena pojistného kmene. Je-li po započtení příslušných aktiv kladná, dohled prodá pojistný kmen novému poskytovateli anuit. Ten následně nadále vyplácí důchody v dohodnuté výši. Je-li záporná, dohled převede pojistný kmen tomu poskytovateli anuit, který bude ochotný vyplácet nejvyšší důchod. Při plné garanci doplatí stát důchod účastníkovi do plné výše. Při částečné garanci doplatí stát důchod pouze do výše minimálního důchodu, který mohl účastník v době odchodu do důchodu na trhu získat.
- Kroky procesu:
  - Dohled zjišťuje, že daný poskytovatel anuit je insolventní.
  - Dohled zjišťuje, jaká je tržní hodnota pojistného kmene.
  - Je-li kladná, dohled prodává pojistný kmen novému poskytovateli anuit.
  - Je-li záporná, dohled převádí pojistný kmen za tržních podmínek na nového poskytovatele anuit. V případě plné garance stát dopláčí důchod klientovi do plné původní výše. V případě částečné garance stát vypočte doplňkovou důchodovou splátku (odpovídající minimálnímu důchodu, který mohl důchodce v okamžiku odchodu do důchodu získat) pro poškozené účastníky fondově financovaného pilíře, o kterou navyšuje nové snížené důchody.
- Provozní zajištění
  - „Administrace individuálních majetkových účtů účastníků fondově financovaného pilíře“ – modul „Anuitní fáze“
  - „Report – aktualizace důchodců“

4.7.3.10 Proces zrušení registrace poskytovatele anuit ve fondově financovaném pilíři

- Zúčastněné strany: Nositel pojištění, poskytovatel anuit
- Popis procesu: Nositel pojištění dohlíží na dodržování pravidel vyplývajících z rámcové smlouvy. V případě porušení pravidel nositel pojištění může rozhodnout o zrušení registrace poskytovatele anuit a o vyjmutí tohoto poskytovatele anuit z nabídky.
- Kroky procesu:

- Nositel pojištění dohlíží na dodržování pravidel vyplývajících z rámcové smlouvy.
- Nositel pojištění rozhodne o porušení pravidel definovaných v rámcové smlouvě a o zrušení registrace poskytovatele anuit.
- Provozní zajištění
  - „Administrace individuálních majetkových účtů účastníků fondově financovaného pilíře“ – modul „Anuitní fáze“

4.7.3.11 Proces odnětí licence poskytovatele anuit k prodeji produktu ve fondově financovaném pilíři

- Zúčastněné strany: poskytovatel anuit, dohled, nositel pojištění, účastník fondově financovaného pilíře
- Popis procesu: Dohled kontroluje pravidla vyplývající ze zákona či prováděcí vyhlášky. V případě porušování pravidel dohled může rozhodnout o odnětí licence k nabídce standardizovaného anuitního produktu ve fondově financovaném pilíři. Dohled informuje o tomto kroku nositele pojištění. Dopadem tohoto kroku je zrušení registrace poskytovatele anuit (viz proces 2.7.3.10). Dohled také rozhodne o nutnosti převodu kmene. V případě nutnosti převodu se další proces řídí pravidly popsány v procesu „Proces řešení insolventnosti společnosti vyplácející anuity“.
- Kroky procesu:
  - Dohled kontroluje pravidla vyplývající ze zákona či prováděcí vyhlášky. V případě porušení pravidel dohled může rozhodnout o odnětí licence k prodeji standardizovaného anuitního produktu ve fondově financovaném pilíři.
  - Dohled informuje nositele pojištění.
  - Nositel pojištění zruší registraci poskytovatele anuit (viz proces 2.7.3.10).
  - Dohled rozhodne o nutnosti převodu kmene. V případě nutnosti převodu se další proces řídí pravidly popsány v procesu „Proces řešení insolventnosti společnosti vyplácející anuity“.
- Provozní zajištění
  - „Administrace individuálních majetkových účtů účastníků fondově financovaného pilíře“ – modul „Anuitní fáze“

5 Soulad s právním řádem ČR a se závazky z členství ČR v EU¹³

Tato kapitola byla zpracována na základě konzultací a podkladů poskytnutých Ministerstvem práce a sociálních věcí a Ministerstvem financí.

5.1 Řešení navrhované v základním důchodovém pojištění

Navrhované řešení není v rozporu s principem rovného zacházení s muži a ženami v důchodovém systému.

ČR je v oblasti základního důchodového pojištění vázána dvoustrannými a mnohostrannými úmluvami. Mezi mnohostranné úmluvy patří Úmluva MOP č. 102 o minimálních standardech sociálního zabezpečení, Úmluva MOP č. 128 o invalidních, starobních a pozůstalostních dávkách a Evropský zákoník sociálního zabezpečení. Navrhované řešení není s dvoustrannými a mnohostrannými úmluvami, které Česká republika ratifikovala, v rozporu. Není v rozporu ani s dokumenty EU/ES, zejm. pak s Nařízením Rady EHS 1408/71 o aplikaci soustav sociálního zabezpečení na osoby zaměstnané, samostatně výdělečně činné a jejich rodinné příslušníky pohybující se v rámci Společenství a prováděcím předpisem k tomuto Nařízení, tj. Nařízením Rady EHS 574/72, a se Směrnicí Rady EHS 79/7 o postupném zavedení zásady rovného zacházení pro muže a ženy v otázkách sociálního zabezpečení v důchodovém věku.

Navrhované řešení je v souladu s ústavním pořádkem ČR.

Navrhované řešení nemá dopady na životní prostředí, do rozpočtů územních samosprávných celků ani na podnikatelské prostředí.

5.2 Řešení navrhované ve spořicí a výplatní fázi ve vztahu k vyvázaným prostředkům

Problematika zapojení soukromých subjektů finančního trhu do systémů sociálního zabezpečení není harmonizovaná na Evropské úrovni s výjimkou směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/41/ES ze dne 3. června 2003 o činnostech institucí zaměstnaneckého penzijního pojištění a dohledu nad nimi¹⁴, která ovšem řeší specifickou problematiku činnosti institucí zaměstnaneckého penzijního pojištění. Navrhované řešení diverzifikace tzv. *prvního důchodového pilíře* se netýká oblasti zaměstnaneckého penzijního pojištění.

Navrhované řešení předpokládá, že finanční instituce (investiční společnosti a životní pojišťovny) mající zájem o poskytování služeb účastníkům opt-out budou muset splnit dodatečné licenční podmínky nad rámec stávající legislativy¹⁵. Tyto dodatečné licenční podmínky budou vymezeny novým zvláštním zákonem, který bude tento systém upravovat jako celek.

Existence dodatečných licenčních podmínek není v rozporu s principem tzv. jednotné evropské licence (tento režim mohou využívat zejména investiční společnosti, banky, pojišťovny, obchodníci s cennými papíry), podle níž mohou subjekty finančního trhu poskytovat služby v rámci celého vnitřního trhu Evropské unie a která je součástí právních předpisů dopadajících do tzv. *třetího pilíře*. Zapojení finančních institucí do poskytování služeb v rámci organizace prvního důchodového pilíře není situací, kterou by evropské právo výslovně řešilo.

Navrhované řešení se týká prvního pilíře systému důchodového zabezpečení, který je nedílnou součástí sociálního zabezpečení. Uplatnění dodatečných licenčních podmínek na finanční instituce zabezpečující služby pro účastníky tohoto pilíře a stát je tak nutné k zabezpečení dohledové činnosti

¹³ Kapitola 5 byla připravena na základě podkladů Ministerstva práce a sociálních věcí (část 5.1) a Ministerstva financí (část 5.2).

¹⁴ Směrnice byla transponována zákonem č. 340/2006 Sb., o činnosti institucí zaměstnaneckého penzijního pojištění z členských států Evropské unie nebo jiných států, které jsou smluvní stranou Dohody o Evropském hospodářském prostoru, na území České republiky a o změně zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁵ Zákon č. 189/2004 Sb., o kolektivním investování a Zákon č. 363/1999 Sb., o pojišťovnictví.

týkající se tohoto specifického poskytování služeb ve státním důchodovém pilíři, kterou nelze pověřit dohledový orgán v jiném státě v případě, že by finanční instituce tam měla své sídlo.

Podpůrně lze rovněž poukázat na ustanovení Smlouvy o založení ES týkajících se sociální politiky, kde např. článek 137 4. odstavec stanoví, že předpisy přijaté podle tohoto článku:

- se nedotýkají práva členských států vymezovat základní zásady svého systému sociálního zabezpečení a nesmějí významně ovlivňovat finanční rovnováhu tohoto systému,
- nebrání žádnému členskému státu, aby zachovával či zaváděl přísnější ochranná opatření, která jsou slučitelná s touto smlouvou.

Navrhované řešení je v souladu s ústavním pořádkem a právním řádem ČR.

Příloha A   **Seznam pojmů a zkratek**

ČNB	Česká národní banka
ČR	Česká republika
Front end systém	Obslužný webový portál umožňující komunikaci zúčastněných stran s nositelem pojištění
ID	Identifikační číslo
Individuální majetkový účet	Účet účastníka vedený nositelem pojištění, na kterém jsou zaznamenávány informace o pohybech majetku vyjadřujícím práva na budoucí důchod v rámci opt-out (přijaté pojistné, nákup a prodej podílových listů)
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
NAV	Celkové jmění fondu
nav	Cena jednoho podílového listu
Opt-out	Přechod do fondově financovaného důchodového systému I. pilíře
OSVČ	Osoba samostatně výdělečně činná
PAYG	Průběžně financovaný státní důchodový systém v rámci I. pilíře
PL	Podílový list
RČ	Rodné číslo
Syntetický TER	Ukazatel celkové nákladovosti podílového fondu per annum (včetně nákladů fondů, jejichž podílové listy jsou podkladovými aktivy tohoto podílového fondu)
TER	Ukazatel celkové nákladovosti podílového fondu per annum

Deloitte provides audit, tax, consulting, and financial advisory services to public and private clients spanning multiple industries. With a globally connected network of member firms in 140 countries, Deloitte brings world-class capabilities and deep local expertise to help clients succeed wherever they operate. Deloitte's 165,000 professionals are committed to becoming the standard of excellence.

Deloitte's professionals are unified by a collaborative culture that fosters integrity, outstanding value to markets and clients, commitment to each other, and strength from cultural diversity. They enjoy an environment of continuous learning, challenging experiences, and enriching career opportunities. Deloitte's professionals are dedicated to strengthening corporate responsibility, building public trust, and making a positive impact in their communities.

Deloitte refers to one or more of Deloitte Touche Tohmatsu, a Swiss Verein, and its network of member firms, each of which is a legally separate and independent entity. Please see www.deloitte.com/pl/about for a detailed description of the legal structure of Deloitte Touche Tohmatsu and its member firms.